

รายงานการวิจัย

เรื่อง

โครงการนำร่อง การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนมาตรฐาน คณฑ์เทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

นายคงศักดิ์ ศรีแก้ว

นายสาคร สารอยสังวาลย์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์พนมพร บรรหาร

นางอรพิน เสาระคร

นางชนิษฐา ไชยแก้ว

รองศาสตราจารย์ทัศนีย์ ศิริวรรณ

นางสาวประภาคริ ใจฟ่อง

นางยิ่งลักษณ์ มูลสาร

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. น้ำทิพย์ วงศ์ประทีป

พ.ศ. 2551

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนจากมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

(กองทุนสนับสนุนและส่งเสริมการวิจัย)

คำนำ

รายงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่ง ของโครงการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน ของคณะเทคโนโลยี การเกษตรและอาหาร เพื่อตอบสนองต่อการปฏิรูประบบการศึกษา และเกณฑ์การประกันคุณภาพ การศึกษา ที่มุ่งเน้นให้มีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย เน้นให้นักศึกษาฝึกวิเคราะห์ และเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง โดยได้ทำการพัฒนารายวิชาขึ้นมา เพื่อใช้เป็น กรณีศึกษาสำหรับบุคลากรภายในคณะ ทั้งในด้านของการบูรณาการสร้างรายวิชาที่ถูกต้อง การจัดการ เรียนการสอน การประเมินผล ฯลฯ โดยการดำเนินการได้รับความร่วมมือเป็นอย่างดีจากคณาจารย์ทุก ๆ ท่านในคณะ มีการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการหลายครั้ง เพื่อให้ได้แนวทางการดำเนินการ และได้รับ ความร่วมมือจากคณาจารย์ทุกสาขาวิชาร่วมเป็นผู้สอน จึงทำให้โครงการสำเร็จลงได้ และทางคณะฯ จะ ได้มีการสนับสนุนให้มีการพัฒนาในลักษณะเช่นนี้ต่อไปในอนาคต

คณะผู้วิจัย

มีนาคม พ.ศ. 2551

กิตติกรรมประกาศ

คณะกรรมการกองทุนสนับสนุนและส่งเสริมงานวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ที่อนุเคราะห์สนับสนุนงบประมาณในการดำเนินการ และขอขอบคุณอาจารย์ เจ้าหน้าที่จากคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหารทุกท่าน ที่ร่วมกันดำเนินการ ตลอดจนขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิจากภายในอุปถัมภ์ท่าน ที่สละเวลาร่วมเป็นที่ปรึกษาและรับเชิญมาเป็นวิทยากร แลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการหลายครั้ง

คณะผู้วิจัย

มีนาคม พ.ศ. 2551

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานภาพ ด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะเทคโนโลยี การเกษตรและอาหารในปัจจุบัน และพัฒนารายวิชาなる่อง ที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้กระบวนการแบบมีส่วนร่วม ทั้งจากบุคลากรภายในและภายนอกคณะ โดยได้ทำการพัฒนารายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง กำหนดวัตถุประสงค์ เนื้อหา รายวิชา และแผนการเรียนรู้ โดยยึดรูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ทดลอง ใช้จริงกับกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากทุกสาขาวิชาของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ในภาค การศึกษาที่ 1/2550 ได้กำหนดแผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ทั้งสิ้น 7 แผน ผลการประเมิน แผนการเรียนการสอนโดยใช้แบบสอบถามในส่วนของนักศึกษาพบว่า ส่วนใหญ่พึงพอใจกับแผนการ เรียนการสอนทั้ง 7 แผน โดยให้ความเห็นอยู่ในระดับมาก ในส่วนของการประเมินจากอาจารย์ พบว่าควร ปรับปรุงแผนการเรียนการสอน โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับการพัฒนาและสร้างสื่อการสอนที่ สอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละแผน และกำหนดหลักเกณฑ์การวัดและการประเมินผล ที่สามารถบ่งบอก พัฒนาการของนักศึกษาได้เป็นรายบุคคล

คำสำคัญ : การจัดการเรียนการสอน การพัฒนารายวิชา ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การให้ความสำคัญกับ ผู้เรียน

Abstract

This research aims to study of educational providing context of the Faculty of Food and Agricultural Technology and develop the course which can be used as an example for course standardization process. Using the participatory action concept, the course in Geosocial of Agricultural Systems in Lower –northern Region has been developed. The course objectives including course description were also established. This course had 7 lesson plans. They were used for all first year students of the faculty in semester 1/2007. Following the survey, it was found that most students satisfied with all lesson plans. However, lecturer survey suggested that several issues needed to be addressed. These included the development of suitable teaching media for each activity and the evaluation criteria which can observe the progress of individual student.

Keywords : Educational providing, course development, child centered, learner oriented education

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อ	๑
Abstract	๔
สารบัญ	๗
บทที่ ๑ บทนำ	๑
1.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง	๑
1.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ	๑
1.๓ ขอบเขตการวิจัย / กลุ่มตัวอย่าง	๒
1.๔ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๒
1.๕ นิยามศัพท์	๒
บทที่ ๒ แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๔
2.๑ หลักการจัดการเรียนการสอน	๔
2.๒ การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	๕
2.๓ รูปแบบการเรียนการสอน	๗
2.๔ วิธีสอน	๙
2.๕ การพัฒนาและออกแบบรายวิชา	๑๓
2.๖ ปัญหาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา	๑๔
2.๗ สถานภาพและบริบทที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของคณะฯ	๑๗
2.๗.๑ สภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคณาจารย์	๑๗
2.๗.๒ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและจัดสมรรถนะ (SWOT)	๒๙
2.๗.๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์	๓๒
2.๗.๔ ข้อเสนอแนะจากการตรวจสอบประเมินการประกันคุณภาพ	๓๔
บทที่ ๓ วิธีดำเนินการวิจัย	๔๑
3.๑ แนวทางการดำเนินการ	๔๑
3.๒ วิธีการและเครื่องมือที่ใช้เป็น	๔๓
บทที่ ๔ ผลการวิจัย	๔๔
4.๑ การพัฒนารายวิชา (course development)	๔๔
4.๒ การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	๔๕
4.๓ การจัดการเรียนการสอนรายวิชาภูมิสังคมฯ และผลการประเมิน	๔๘
4.๔ การจัดการเรียนการสอน	๕๓
4.๕ การประเมินการจัดการเรียนการสอนและผลการจัดการเรียนการสอน	๕๔

บทที่ ๕ สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ	๖๔
5.1 สรุปและอภิปรายผล	๖๔
5.2 ข้อเสนอแนะ	๖๗
เอกสารอ้างอิง	๖๘
ภาคผนวก	๗๐

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการสอนแบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการสอนแบบดั้งเดิม	12
ตารางที่ 2 สรุปวิธีสอนและทักษะพฤติกรรมที่มุ่งเน้น รวมถึงบทบาทของผู้เรียน	8
ตารางที่ 3 สรุปประเด็นจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ	13
ตารางที่ 4 SWOT matrix ของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร	29
ตารางที่ 5 สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกของสถาบันคุณวิชาเกษตรศาสตร์ (รายมาตรฐาน)	40
ตารางที่ 6 แผนการดำเนินการโครงการ	42
ตารางที่ 6 หัวข้อรายละเอียดเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงรวมถึงวิธีการเรียนการสอน ที่ได้จากการประชุม	44
ตารางที่ 7 SWOT matrix เฉพาะในส่วนของการจัดการเรียนการสอน	45
ตารางที่ 8 หัวข้อรายละเอียดเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงรวมถึงวิธีการเรียนการสอน ที่ได้จากการประชุม	48
ตารางที่ 9 กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาภูมิสังคมที่สรุปได้จากการประชุม	52
ตารางที่ 10 สรุปแผนการสอน/แผนการเรียนรู้รายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตร ภาคเหนือตอนล่าง	53
ตารางที่ 11 รายละเอียดผลการประเมินอาจารย์ผู้สอนผ่านระบบออนไลน์ สาขาวิชาสัตวศาสตร์	55
ตารางที่ 12 ผลการประเมินแผนการเรียนการสอน / แผนการเรียนรู้จากนักศึกษา	59
ตารางที่ 13 สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนจากอาจารย์	62

สารบัญภาค

หน้า

ภาคที่ 1 ภาคกิจกรรมจากการประชุมสัมมนา “การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนา ประมวลรายวิชาและมาตรฐานรายวิชา”	41
ภาคที่ 2 ภาคกิจกรรมจากการประชุมสัมมนา “การพัฒนารายวิชา (course development)	44
ภาคที่ 3 ภาคกิจกรรมจากการประชุมสัมมนา “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง	49
ภาคที่ 4 รูปแบบการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ	50
ภาคที่ 5 การสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการแบบลักษณะที่เป็นหัวเรื่อง 2 รูปแบบ	50
ภาคที่ 6 แผนที่ความคิดแสดงหัวเรื่องของรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกณฑ์ภาคเหนือตอนล่าง	51
ภาคที่ 7 การนำเสนองานแบบโปสเตอร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล	54

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

สถานภาพปัจจุบันของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกสังคมที่มีจำนวนนักศึกษาลดลงอย่างต่อเนื่อง ประกอบกับคณาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการสอนและมีตัวแทนทางวิชาการ ส่วนหนึ่ง เกี่ยวกับอาชีวกร คณาจารย์รุ่นใหม่เมื่อเวลาจะมีวุฒิการศึกษาสูง (มีสัดส่วนอาจารย์ที่มีวุฒิปริญญาเอกมาก) แต่ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการจัดการและบริหารการเรียน การสอน เนื่องจากจบการศึกษาในสาขาวิชาศาสตร์ และไม่มีโอกาสได้รับการฝึกอบรมในด้านการจัดการเรียนการสอน ทำให้คณะฯ มีความจำเป็นเร่งด่วน ที่จะต้องการศึกษาวิเคราะห์สถานภาพปัจจุบันของระบบการจัดการเรียนการสอน รวมถึงหาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับมาตรฐานอุดมศึกษา สามารถรองรับการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา และสอดคล้องด้วยแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยอาศัยกระบวนการยกเว้นในการร่วมกับวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางการพัฒนา จากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง (stakeholders) ทุกฝ่าย โดยโครงการวิจัยนี้เป็นโครงการนำร่อง เพื่อสร้างรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนมาตรฐาน ตามบริบทของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ใช้ได้กับทุกสาขาวิชาของคณะฯ และสามารถเป็นกรณีศึกษาหรือเป็นตัวอย่างนำไปสู่การพัฒนารายวิชาอื่น ๆ ของคณะฯ ต่อไปได้

นอกจากนี้แล้ว การพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐาน ถือเป็นกระบวนการสร้างมาตรฐานตามเกณฑ์การประกันคุณภาพการศึกษา และเป้าหมายสุดท้ายคือผลิตบัณฑิตของคณะฯ ให้เป็นไปตามคุณสมบัติที่พึงประสงค์ของหลักสูตร มีคุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะ พลเมืองและพลโลก คือเป็นคนเก่ง คิดดี และมีความสุข

1.2 วัตถุประสงค์ของโครงการ

- เพื่อศึกษาสถานภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ทั้งในและของรายวิชา ผู้สอน ผู้เรียน ระบบการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล ระบบสนับสนุนจากสำนักงานคณะฯ วิเคราะห์ชุดอ่อน จุดแข็ง วิกฤต โอกาส ศึกษาจากผลการประเมินคุณภาพฯ
- เพื่อพัฒนารายวิชานำร่อง ที่มีกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้อง และสามารถใช้เป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ของบุคลากรภายในคณะจากทุกสาขาวิชา
- เพื่อให้ได้แนวทางที่เหมาะสม ในการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน บนพื้นฐานที่มีความเป็นไปได้ตามศักยภาพของคณะ สามารถขยายไปสู่รายวิชาอื่น ๆ ของคณะฯ ต่อไปในอนาคต

1.3 ขอบเขตการวิจัย / กลุ่มตัวอย่าง

งานวิจัยนี้มีขอบเขตการวิจัยครอบคลุม การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม รวมถึงการพัฒนารายวิชานำร่องที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะ รวมถึงตัวอย่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้กลุ่มตัวอย่างสำหรับการทดสอบการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานำร่องเป็นกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จากทุกสาขาวิชาของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร จำนวนรวมทั้งสิ้น 62 คน

1.4 ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ผลการวิเคราะห์สถานภาพ ชุดอ่อน ชุดแข็ง วิกฤต และโอกาส พร้อมแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร
2. ได้รายวิชาที่มีระบบการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน สามารถเป็นกรณีศึกษาให้กับรายวิชาอื่น ๆ ของคณะฯ
3. ได้ตัวอย่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม บนพื้นฐานของทรัพยากรที่มีอยู่
4. ได้ตัวอย่างแนวทางการประเมินการจัดการเรียนการสอน ที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ และเหมาะสมกับสภาพของรายวิชา และบริบทของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร

1.5 นิยามศัพท์

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ. 2545 “ได้ให้ความหมาย และคำจำกัดความเกี่ยวกับคำที่ใช้ในการศึกษาที่สำคัญมีดังนี้”

การศึกษา หมายถึงกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญของงานของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

มาตรฐานการศึกษา หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพ ที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบ ประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ผู้สอน หมายถึง ครูและคณาจารย์ในสถานศึกษาระดับต่าง ๆ

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพ ซึ่งทำหน้าที่ลักษณะด้านการเรียนการสอน และการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาของรัฐและเอกชน

คณาจารย์ หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและการวิจัยในสถานศึกษา ระดับอุดมศึกษาระดับปริญญาของรัฐและเอกชน

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา รวมทั้งผู้สนับสนุนการศึกษา ซึ่งเป็นผู้ทำหน้าที่ให้บริการ หรือปฏิบัติงานเกี่ยวนี้องกับการจัดกระบวนการเรียนการสอน การนิเทศ และการบริหารการศึกษาในหน่วยงานการศึกษาต่าง ๆ

การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานด้านสังกัดที่มีหน้าที่คุ้มครองสถานศึกษานั้น

การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง การประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคลหรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันคุณภาพ และให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

นอกจากนี้ยังมีนิยามศัพท์ทางด้านการเกษตรหรืออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ที่มีการใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

ระบบการเกษตร หมายถึง การเกษตรที่มีการวางแผน การจัดลำดับความสำคัญและขั้นตอนการผลิตอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องกัน

ภูมิสังคม หมายถึง การพนวกร่วมปัจจัยทางด้านภูมิศาสตร์และปัจจัยทางด้านสังคมเข้าด้วยกัน

บทที่ 2

แนวคิด เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัยนี้มุ่งพัฒนาระบบการจัดการเรียนการสอนและรายวิชานำร่องของคณะโภชโน โลหะการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก เพื่อเป็นตัวอย่างในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนให้มีมาตรฐาน ดังนั้นเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ทำการทบทวน จึงเป็นแนวทางและหลักการจัดการเรียนการสอนที่ตอบสนองต่อการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ รวมถึงเอกสารที่แสดงถึงสถานภาพและบริบท ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของคณะฯ เช่นเอกสารแผนการพัฒนา เอกสารผลการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา เป็นต้น

2.1 หลักการจัดการเรียนการสอน

ทิศนา แบบมี (2548: 119-112) กล่าวว่าหลักการจัดการเรียนการสอนมีหลากหลาย ไม่มี หลักเกณฑ์ที่ตายตัว ดังนั้นจึงแตกต่างกันไปตามแต่จะมีการกำหนด อย่างไรก็ได้อาจแบ่งหลักการจัดการเรียนการสอนเป็น 3 แบบ ได้แก่

(1) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดครุเป็นศูนย์กลาง (teacher centered instruction) ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนทางตรง (direct instruction) เช่น การจัดการเรียนการสอนทางตรงแบบใช้ผลการวิจัย (research based direct instruction) หรือแบบใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ (learning theory – based direct instruction)

(2) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง (student – centered instruction) ซึ่ง สามารถแบ่งย่อยเป็น

2.1) แบบเน้นตัวผู้เรียน เช่น การจัดการเรียนการสอนตามเอกตัวภาพ (individualized instruction) การจัดการเรียนรู้โดยผู้เรียนนำตนเอง (self – directed learning)

2.2) แบบเน้นความรู้ความสามารถ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาจักร (mastery learning) การจัดการเรียนการสอนแบบรับประทานผล (verification teaching) การจัดการเรียนการสอนแบบเน้น มนิทัศน์ (concept – based instruction)

2.3) แบบเน้นประสบการณ์ เช่น การจัดการเรียนรู้แบบเน้นประสบการณ์ (experiential learning) การจัดการเรียนรู้แบบรับใช้สังคม (service learning) การจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง (authentic learning)

2.4) แบบเน้นปัญหา เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้ปัญหาเป็นหลัก (problem – based learning) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้โครงการเป็นหลัก (project – based instruction)

2.5) แบบเน้นทักษะกระบวนการ เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการ สืบสวน (inquiry – based instruction) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการคิด (thinking

process – oriented instruction) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการกรุ่น (group process – oriented instruction) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการวิจัย (research based instruction) การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง (self – learning process instruction)

2.6) แบบเน้นการบูรณาการ

(3) หลักการจัดการเรียนการสอนโดยไม่มีครุ (instruction without teacher) เช่น การจัดการเรียนการสอนโดยใช้แบบเรียนแบบโปรแกรม (programmed instruction) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (computer – assisted instruction) การจัดการเรียนการสอนทางไกล (distance instruction) การจัดการเรียนการสอนโดยใช้เครือข่ายเว็บ (web – based instruction)

การวิจัยนี้มุ่งประยุกต์ใช้หลักการจัดการเรียนการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สำหรับนักศึกษาของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ผ่านกิจกรรมต่าง ๆ ที่เหมาะสม กับรายวิชาที่พัฒนาขึ้นเป็นรายวิชานำร่อง

2.2 การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นหลักการจัดการเรียนการสอนหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงเป็นอย่างมากในปัจจุบัน ตั้งแต่มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2542 และเป็นหลักการที่งานวิจัยนี้จะยึดถือเอาไปใช้ ดังนั้นจึงได้อธิบายเรื่องนี้ไว้ในหัวข้อนี้ เพื่อเพิ่มเติมในรายละเอียด

มีผู้ให้คำจำกัดความของการจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไว้หลากหลาย คณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้ (2543) ได้ให้ความหมายของกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนสำคัญที่สุด ไว้ว่า หมายถึง การกำหนดคุณภาพ สาระของกิจกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผล ที่มุ่งพัฒนา “คน” และ “ชีวิต” ให้เกิดประสิทธิภาพการเรียนรู้เพิ่มความสามารถ สร砧ล้องกับความสนใจ ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน กิจกรรมการเรียนก้าวสู่ความต้องการ เห็นความแตกต่างระหว่างบุคคล สร้างเสริม ให้ผู้เรียนได้สัมผัสและสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ทั้งที่เป็นเพื่อนบุตร ธรรมชาติและเทคโนโลยี ผู้เรียนได้ก้าวไป ทดลองฝึกปฏิบัติ และเปลี่ยนเรียนรู้จากที่นั่นพบสาระสำคัญของการบทเรียน ได้ฝึกวิธีคิด วิเคราะห์ สร้างสรรค์จินตนาการ และสามารถแสดงออกได้ชัดเจนมีเหตุผล ร่าง บัวศรี (2543) ได้กล่าวถึงผู้เรียน เป็นสำคัญ ไว้ 2 ด้าน คือ ด้านผู้เรียน หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง ได้ พัฒนากระบวนการคิด มีอิสระในการเรียนรู้ตามความถนัดและมีความสนใจ โดยใช้วิธีการและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย สามารถนำประสบการณ์ไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิตของตนและสังคมส่วนรวม ได้ ส่วน ในด้านผู้สอน หรือผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ หมายถึง การจัดกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ฯ ที่ผู้จัดต้อง คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและควรพิจารณาในศักดิ์ศรี สิทธิหน้าที่ของผู้เรียน มีการวางแผนการจัดกิจกรรมและจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างเป็นระบบ และที่สำคัญคือ ต้องเน้นประโยชน์สูงสุดของผู้เรียนเป็นสำคัญ พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2543) กล่าวว่า การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หมายถึง แนว

ทางการจัดการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการ (process) สร้างความรู้ (construct) ด้วยตนเอง เน้นการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียน (participation) มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างกระฉับกระเฉง เกิดการเรียนรู้อย่างมีความหมาย เป็นวิธีการที่ให้อำนาจแก่ผู้เรียน (learner empowerment) ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต (long life learning) นอกจากนี้ สำลี รักสุทธิ์ (2544: 2) สรุปไว้ว่า การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางคือ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด ให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม คือร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมสร้างสรรค์กิจกรรมทางการศึกษา ลงมือปฏิบัติจริง ผู้สอนต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้ชี้บอกให้ความรู้อย่างเดียว แต่ต้องเอื้ออำนวย สะดวกในการเรียนรู้ อย่างช่วยเหลือในคราวจำเป็นเท่านั้น ปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนและผู้เรียนจะเปลี่ยนไปคือ ผู้สอนจะเป็นกัลยาณมิตร เป็นเพื่อนทางวิชาการและเป็นที่ปรึกษามีอีกหนึ่งมุมที่

สาระสำคัญของการปฏิรูปการเรียนรู้โดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง หรือเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น เป็นการปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยเน้นประโยชน์ที่ผู้เรียนจะได้รับ พร้อมทั้งคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ปลูกฝังให้ผู้เรียนรู้จักแสดงหัวใจความรู้ด้วยตนเอง ให้รู้ได้เรียน มีนิสัยรักการเรียนรู้ ตลอดชีวิต การดำเนินการพัฒนากระบวนการเรียนรู้และจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการประกันคุณภาพภายในผสมพسانอยู่ในกระบวนการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา โดยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จะต้องคำนึงถึงหลักที่สำคัญ ซึ่ง สมศักดิ์ ภูวิภาคาวรรณ (2544: 8) ได้สรุปไว้ 7 ข้อ ดังนี้

- (1) ความต้องการหรือความสนใจของผู้เรียนเป็นสำคัญ
- (2) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนมากที่สุด
- (3) เน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง หมายความว่าให้สามารถเรียนรู้จากประสบการณ์ในสภาพความเป็นจริง สามารถวิจัยเชิงปฏิบัติการ และสืบค้นหาความรู้ด้วยตนเอง
- (4) เป็นการพึงพาตนเอง เพื่อให้เกิดทักษะที่จะนำสิ่งที่เรียนรู้ไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และสามารถเข้าใจวิธีการเรียนรู้ของตนได้ คือรู้วิธีคิดของตนเองและพร้อมที่จะปรับเปลี่ยนวิธีคิดอย่างเหมาะสม ไม่เน้นที่การจำเพียงเนื้อหา
- (5) เน้นการประเมินตนเอง เดิมผู้สอนเป็นผู้ประเมิน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนประเมินตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจตนเองได้ชัดเจนขึ้น รู้จุกคุณจุดด้อยและพร้อมที่จะปรับปรุงหรือพัฒนาตนเองให้เหมาะสมยิ่งขึ้น การประเมินในส่วนนี้เป็นการประเมินตามสภาพจริงและใช้เพิ่มสะสมผลงานช่วย

(6) เน้นความร่วมมือ ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในการดำเนินชีวิตประจำวัน

(7) เน้นรูปแบบการเรียนรู้ ซึ่งอาจจัดได้ทั้งในรูปเป็นกลุ่มหรือเป็นรายบุคคล

การเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางจะเป็นการสอนแบบใหม่ที่แตกต่างจากการสอน คั่งเดิมซึ่งจะสามารถสรุปเปรียบเทียบได้ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบการสอนแบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการสอนแบบดั้งเดิม

การสอนแบบใหม่ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง	การสอนแบบดั้งเดิม
1. สอนบูรณาการมีอ่าหา	1. สอนแยกเนื้อหา
2. ผู้สอนมีบทบาทในการชี้แนะประสบการณ์การเรียนรู้	2. ผู้สอนมีบทบาทเป็นตัวแทนของเนื้อหาวิชา
3. ผู้สอนกระตือรือร้นในบทบาท และความรู้สึกของผู้เรียน	3. ผู้สอนจะเล่าย่อเนี้ยบต่อบทบาทของผู้เรียน
4. นักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนหลักสูตร	4. ผู้เรียนไม่มีส่วนร่วมแม้แต่จะให้ความเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร
5. กิจกรรมหลักเน้นให้ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง	5. การเรียนเน้นท่องจำเป็นหลัก
6. ใช้การเสริมแรงหรือให้รางวัลมากกว่าการลงโทษ ใช้แรงจูงใจภายใน	6. ผู้สอนการให้รางวัลภายนอก เช่น ระดับผลการเรียน
7. ไม่เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการมากเกินไป	7. เคร่งครัดกับมาตรฐานทางวิชาการมาก
8. มีการทดสอบบ้าง	8. มีการทดสอบสม่ำเสมอเป็นระยะ ๆ
9. มุ่งเน้นการทำางานเป็นกลุ่มแบบร่วมมือ	9. มุ่งเน้นการแข่งขันในการเรียน
10. ไม่ยึดติดกับการเรียนในห้องเรียน	10. สอนในสภาพของเขตห้องเรียน
11. มุ่งเน้นสร้างสรรค์ประสบการณ์ใหม่ให้ผู้เรียน	11. เน้นย้ำประสบการณ์ใหม่เพียงเล็กน้อย
12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ และทักษะด้านจิตพิสัยเท่าเทียมกัน	12. มุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ แต่ละเลียดอารมณ์ ความรู้สึก และทักษะทางจิตพิสัย
13. มุ่งเน้นการประเมินกระบวนการเป็นสำคัญ	13. ประเมินกระบวนการเดือนน้อย

ที่มา : วัฒนาพร ระจันทุกษ์ (2541: 7-8)

2.3 รูปแบบการเรียนการสอน

ที่คามา แบบมูล (2548: 221-222) ให้ความหมายของรูปแบบการเรียนการสอน คือ สภาพลักษณะของการเรียนการสอนที่ครอบคลุมองค์ประกอบสำคัญซึ่งได้รับการจัดไว้อย่างเป็นระบบ ตามหลักปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิดหรือความเชื่อต่าง ๆ โดยประกอบด้วยกระบวนการหรือขั้นตอนสำคัญในการเรียนการสอน รวมทั้งวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ที่สามารถช่วยให้สภาพการเรียนการสอนนั้นเป็นไปตามทฤษฎี หลักการหรือแนวคิดที่ยึดถือ ซึ่งได้รับการพิสูจน์ ทดสอบ หรือยอมรับว่ามีประสิทธิภาพ สามารถใช้เป็นแบบแผนในการเรียนการสอน ให้บรรลุวัตถุประสงค์เฉพาะของรูปแบบนั้น ๆ และที่สำคัญ รูปแบบการเรียนการสอนต้องสามารถทำนายผลที่จะเกิดตามมาได้ และมีศักยภาพในการสร้างความคิดรวบยอดและความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ได้ รูปแบบการเรียนการสอนโดยทั่วไปจะประกอบไปด้วยองค์ประกอบสำคัญดังนี้

(1) มีปรัชญา ทฤษฎี หลักการ แนวคิด หรือความเชื่อที่เป็นพื้นฐาน หรือเป็นหลักของรูปแบบการสอนนั้น ๆ

(2) มีการบรรยายและอธิบาย สภาพหรือลักษณะของการจัดการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับหลักการที่ยึดถือ

(3) มีการจัดระบบ คือมีการจัดองค์ประกอบและความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของระบบให้สามารถนำผู้เรียนไปสู่เป้าหมายของระบบหรือกระบวนการนั้น ๆ

(4) มีการอธิบายหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับวิธีสอนและเทคนิคการสอนต่าง ๆ อันจะช่วยให้การเรียนการสอนนั้น ๆ เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

พิศนา แรมณณี (2548: 272) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนที่เป็นสากล ซึ่งได้รับการพิสูจน์ทดสอบประสิทธิภาพและได้รับความนิยมโดยทั่วไปมีจำนวนมาก และครอบคลุมการพัฒนาทั้งทางด้านพุทธศาสนา จิตพิสัย ทักษะพิสัย และการพัฒนาทักษะกระบวนการต่าง ๆ รวมทั้งรูปแบบการเรียนการสอนที่เน้นการบูรณาการหรือเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม โดยรูปแบบการสอนต่าง ๆ เหล่านี้ เช่น

(1) รูปแบบการเรียนการสอนของอยส์และวีล การเย และอโซนเบล จะเน้นการช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในทัศน์ หรือเนื้อหาสาระต่าง ๆ ได้อย่างมีความหมาย เกิดความเข้าใจได้และสามารถจดจำสิ่งที่เรียนรู้ได้ด้าน

(2) รูปแบบการเรียนการสอนของบลูน และ จอยส์และวีล จะเน้นการปลูกฝังค่านิยมหรือช่วยให้ผู้เรียนสามารถตัดสินใจอย่างชาญฉลาดในพฤติกรรมทั้งของตนเองและผู้อื่น

(3) รูปแบบการพัฒนาทักษะปฏิบัติของชิมพ์วัน แฮร์โรว์ และเดวิส จะเน้นการพัฒนาด้านทักษะพิสัย

(4) รูปแบบการเรียนการสอนทางตรง การสอนโดยการสร้างเรื่อง การสอนตามวัฏจักรการเรียนรู้ 4 MAT และการเรียนรู้แบบร่วมมือ จะเป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นบูรณาการ หรือเน้นการเรียนรู้แบบองค์รวม

นอกจากรูปแบบการเรียนการสอนแบบสากลแล้ว ขึ้นกับการคิดค้นพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยนักการศึกษาไทย ซึ่งมีอยู่หลากหลาย ที่สำคัญและได้รับความนิยม เช่น

(1) รูปแบบการเรียนการสอนทักษะกระบวนการเพชร์สถานการ์ ซึ่งพัฒนาโดย สุมน อมรวิวัฒน์ (2542) มีแนวคิดว่า การศึกษาที่แท้จริงสัมพันธ์สอดคล้องกับการดำเนินชีวิต ซึ่งต้องเพชร์กับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งทุกชีวิต สุข สมหวังและผิดหวัง รูปแบบนี้จะมุ่งพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาและทักษะกระบวนการต่าง ๆ โดยมีการดำเนินการเรียนการสอน 3 ขั้น ได้แก่ ขั้นนำหรือการสร้างครัวท่า ขั้นสอน และขั้นสรุป

(2) รูปแบบการเรียนการสอนโดยสร้างครัวท่าและโภนิโสมนสิการ พัฒนาโดย สุมน อมรวิวัฒน์ (2528) มาจากหลักการที่ว่า ครัวเป็นบุคคลสำคัญที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมแรงจูงใจ และวิธีการสอนให้ศิษย์เกิดครัวท่าที่จะเรียนรู้ การได้ฝึกฝนวิธีการคิดโดยแบบคายและนำไปสู่การปฏิบัติจนประจักษ์จริง

โดยครุทำหน้าที่เป็นกัลยาณมิตรช่วยให้คิดยังมีโอกาสคิด และแสดงออกอย่างถูกวิธี โดยรูปแบบนี้จะมุ่งพัฒนาความสามารถในการคิด (โภนิโสมนสิกการ) การตัดสินใจและการแก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาสาระที่เรียน มีขั้นตอนในการเรียนการสอน 3 ขั้นตอนประกอบไปด้วยขั้นนำเป็นการสร้างเขตคิดที่ต่อกร วิธีการเรียนและบทเรียน ขั้นสอน และขั้นสรุป

(3) รูปแบบการเรียนการสอนกระบวนการคิดเป็น เพื่อการดำรงชีวิตในสังคมไทย พัฒนาโดยหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2537) โดยรูปแบบนี้มุ่งช่วยพัฒนากระบวนการคิด ให้ผู้เรียนสามารถคิดเป็น คือคิดโดยพิจารณาข้อมูล 3 ด้าน ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับตนเอง ข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและสิ่งแวดล้อม และข้อมูลทางวิชาการ มีกระบวนการเรียนการสอน 5 ขั้นตอนได้แก่ ขั้นสืบค้นปัญหา ขั้น รวบรวมข้อมูลและพสมพานาข้อมูล 3 ด้านคือตนเอง สังคมและสิ่งแวดล้อม และด้านหลักวิชาการ ขั้น การตัดสินใจอย่างมีเป้าหมาย ขั้นปฏิบัติและตรวจสอบ สุดท้ายคือขั้นประเมินผลและวางแผนพัฒนา

(4) รูปแบบการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปป้า (CIPPA model) ซึ่งพัฒนาโดย ทิศนา แรมมณี (2543: 17) จากประสบการณ์และแนวคิดได้แก่ แนวคิดการสร้างความรู้ แนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการกลุ่มและการเรียนรู้แบบร่วมมือ แนวคิดเกี่ยวกับความพร้อมในการเรียนรู้ แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้กระบวนการ และแนวคิดเกี่ยวกับการถ่ายโอนการเรียนรู้ โดยรูปแบบนี้จะมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจในเรื่องที่เรียนอย่างแท้จริง โดยให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยอาศัยความร่วมมือจากกลุ่ม มีกระบวนการประกอบด้วย 7 ขั้นตอนคือ การทบทวนความรู้เดิม การสำรวจความรู้ใหม่ การศึกษาทำความเข้าใจข้อมูล/ความรู้ใหม่ และเชื่อมโยงความรู้ใหม่กับความรู้เดิม ขั้นการแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจกับกลุ่ม ขั้นการสรุปและจัดระเบียบความรู้ ขั้นการปฏิบัติและหรือ การแสดงผลงาน และขั้นการประยุกต์ใช้ความรู้

(5) รูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบแคทส์ (CATS) ซึ่งพัฒนาโดย ชนาริป พรกุล (2544) เป็นการพัฒนาต่อจากรูปแบบการสอน โมเดลชิปป้า โดยมุ่งสอนกระบวนการเรียนรู้ไม่ใช่สอนเนื้อหา เพื่อที่ผู้เรียนจะสามารถนำเอาระบวนการที่ได้นั้นไปหาความรู้ใหม่ได้ โดยรูปแบบนี้มีองค์ประกอบหลัก 4 ประการ ได้แก่ การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การประยุกต์ใช้ความรู้ในสถานการณ์ต่าง ๆ กระบวนการคิด และการใช้เรื่องเพื่อการเรียนรู้

2.4 วิธีสอน

ทศนา แรมมณี (2548: 382-383) ให้ความหมายว่า วิธีสอนเป็นกระบวนการหรือขั้นตอนในการดำเนินการสอน วิธีสอนแบบใดแบบหนึ่งก็คือขั้นตอนในการดำเนินการสอน ซึ่งมีองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญอันเป็นลักษณะเด่นที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้น วิธีสอนไม่สามารถแยกออกจากรูปแบบการเรียนการสอนได้อよด้วยชัดเจน วิธีสอนบางวิธีมีชื่อเป็นทั้งวิธีสอนและรูปแบบการเรียนการสอน โดยรูปแบบการเรียนการสอนบางอย่างแตกออกจากวิธีการสอน และในทางกลับกันอาจมีวิธีสอนที่เกิดมาจากการรูปแบบการเรียนการสอนก็ได้ อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาองค์ประกอบแล้วจะพบว่า รูปแบบการเรียน

การสอนนั้น เป็นแบบแผนในการดำเนินการเรียนการสอนที่จัดขึ้น เพื่อสนองวัตถุประสงค์เฉพาะ และได้รับการพิสูจน์ทบทวนแล้วว่า เป็นแบบแผนที่จะนำผู้เรียนไปสู่วัตถุประสงค์นั้นได้ดี ดังนั้นการใช้รูปแบบการเรียนการสอน จึงมิใช่ใช้ในการสอนอะไรก็ได้ จะต้องใช้ตามวัตถุประสงค์ของรูปแบบเท่านั้น และจะต้องดำเนินการตามขั้นตอนของรูปแบบที่จัดไว้ให้ หากไปเปลี่ยนแปลงที่รูปแบบไม่ได้กำหนดไว้ อาจจะไม่ได้ผลตามที่รูปแบบได้พิสูจน์ทบทวนไว้แล้ว ซึ่งต่างกับวิธีสอนที่มีลักษณะที่กว้าง สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้กว้างกว่า และสามารถปรับดัดแปลง เพิ่มเติมได้ตามที่ผู้สอนเห็นว่าสมควร ทราบเท่าที่ยังคงองค์ประกอบและขั้นตอนสำคัญที่ขาดไม่ได้ของวิธีนั้นอยู่

วิธีสอนนี้ให้เลือกอย่างหลากหลาย ดังนั้นผู้สอนควรศึกษาให้เข้าใจลักษณะเด่นหรือแก่นแทءของวิธีสอนแต่ละวิธี เพื่อช่วยให้สามารถใช้วิธีแต่ละวิธีได้อย่างเหมาะสมกับจุดมุ่งหมายของวิธีนี้ ๆ ทิศนา แบมวนณี (2548: 325) ได้สรุปวิธีสอนที่สำคัญไว้ทั้งสิ้น 14 วิธี ได้แก่

1. วิธีสอนโดยใช้การบรรยาย (lecture)
2. วิธีสอนโดยใช้การสาธิต (demonstration)
3. วิธีสอนโดยใช้การทดลอง (experiment)
4. วิธีสอนโดยใช้การนิรนัย (deduction)
5. วิธีสอนโดยใช้การอุปนัย (induction)
6. วิธีสอนโดยใช้การไปทัศนศึกษา (field trip)
7. วิธีสอนโดยใช้การอภิปรายกลุ่มย่อย (small group discussion)
8. วิธีสอนโดยใช้การแสดงละคร (dramatization)
9. วิธีสอนโดยใช้การแสดงบทบาทสมมติ (role playing)
10. วิธีสอนโดยใช้กรณีตัวอย่าง (case)
11. วิธีสอนโดยใช้เกม (game)
12. วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง (simulation)
13. วิธีสอนโดยใช้ศูนย์การเรียน (learning center)
14. วิธีสอนโดยใช้แบบเรียนแบบโปรแกรม (programmed instruction)

ในส่วนของการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้สอนอาจพิจารณานำวิธีสอนคั้งคั่งล่าว้าขึ้นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้ นอกจากนั้นยังมีวิธีสอนหรือเทคนิคอื่น ๆ อีกมากที่สามารถนำมาปรับใช้ได้ ตารางที่ 2 สรุปจุดเด่นหรือคุณค่าของวิธีสอนรวมถึงเทคนิคต่าง ๆ ที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

ตารางที่ 2 สรุปวิธีสอน และทักษะพฤติกรรมที่มุ่งเน้น รวมถึงบทบาทผู้เรียน

วิธีสอน / เทคนิค	ทักษะ / พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
1. กระบวนการสืบค้น (inquiry process)	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาค้นคว้า - การเรียนรู้กระบวนการ - การตัดสินใจ - ความคิดสร้างสรรค์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาค้นคว้า เพื่อสืบค้น ข้อความรู้ด้วยตนเอง
2. การเรียนแบบค้นพบ (discovery learning)	<ul style="list-style-type: none"> - การสังเกต การสืบค้น - การให้เหตุผล การอ้างอิง - การสร้างสมมุติฐาน 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาค้นพบข้อความรู้และขั้นตอนการเรียนรู้ด้วยตนเอง
3. การศึกษาเป็นรายบุคคล (individual study)	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาค้นคว้าข้อความรู้ - การนำความรู้ไปใช้ประโยชน์ - ความรับผิดชอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้อย่างเป็นอิสระด้วยตนเอง
4. การจัดการเรียนการสอนที่ใช้เทคโนโลยี (technology – related instruction) เช่น ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป คอมพิวเตอร์ ช่วยสอน	<ul style="list-style-type: none"> - การตอบคำถาม - การแก้ปัญหา - การนำความที่รู้ที่ต้องการผล การเรียนรู้ทันที - การเรียนรู้ตามลำดับขั้น 	<ul style="list-style-type: none"> - เรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับความรู้ความสามารถของตน มี การแก้ไข ฝึกซ้ำ เพื่อสร้างความรู้ ความเข้าใจ และความเชี่ยวชาญ
5. การอภิปรายกลุ่มใหญ่ (whole-class discussion)	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความคิดเห็น - การวิเคราะห์ - การตีความ - การสื่อความหมาย - ความคิดสร้างสรรค์ - การสรุปความ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีอิสระในการแสดงความคิดเห็น มีบทบาท มีส่วนร่วมในการสร้างข้อความรู้
6. การอภิปรายกลุ่มย่อย (small-group discussion)	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการกลุ่ม - การวางแผน - การแก้ปัญหา - การตัดสินใจ - ความคิดระดับสูง - ความคิดสร้างสรรค์ - การแก้ไขข้อขัดข้อง - การสื่อสาร - การประเมินผลงาน 	<ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ ของตนเองในฐานะผู้นำกลุ่มหรือสมาชิกกลุ่ม ทั้งในบทบาทการทำงานและบทบาทเกี่ยวกับการรวมกลุ่มในการสร้างข้อความรู้ หรือผลงานกลุ่ม

ตารางที่ 2 (ค่อ)

วิธีสอน / เทคนิค	ทักษะ / พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
6.1) เทคนิคคู่คิด (think-pair-share)	<ul style="list-style-type: none"> - การค้นคว้าหาคำตอบ - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น 	<ul style="list-style-type: none"> - รับผิดชอบการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อน
6.2) เทคนิคการระดมสมอง (brainstorming)	<ul style="list-style-type: none"> - การมีส่วนร่วม - การแสดงความคิดเห็น - ความคิดสร้างสรรค์ - การแก้ปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความคิดเห็นอย่างหลากหลายในเวลาอันรวดเร็ว
6.3) เทคนิคบัซซิ่ง (buzzing)	<ul style="list-style-type: none"> - การค้นคว้าหาคำตอบค้างไว้เวลา จำกัด 	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความคิดเห็นเพื่อหาข้อสรุปในเวลาอันจำกัด
6.4) การอภิปรายกลุ่มแบบต่างๆ เช่น panel, forum, symposium, seminar	<ul style="list-style-type: none"> - การสื่อสาร - การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น - การสรุปข้อความรู้ 	<ul style="list-style-type: none"> - รับฟังข้อมูลความรู้เพื่อนำมาสรุปหรืออภิปรายแสดงความคิดเห็นต่อข้อมูลนั้น ๆ
6.5 กลุ่มติว (tutoring group)	<ul style="list-style-type: none"> - การฝึกชี้ - การสื่อสาร 	<ul style="list-style-type: none"> - ทบทวนหรือเรียนเพิ่มเติมจากกลุ่มหรือเพื่อน
7. การฝึกปฏิบัติการ (practices)	<ul style="list-style-type: none"> - การค้นคว้าหาความรู้ - การรวบรวมข้อมูล - การแก้ปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - ศึกษาหาความรู้ในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการ
8. เกม (games)	<ul style="list-style-type: none"> - การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา - การตัดสินใจ 	<ul style="list-style-type: none"> - เล่นเกมค้างคืนของภายในตัวคิด หรือติกาที่กำหนด ได้คิดวิเคราะห์พฤติกรรมและเกิดความสนุกสนานในการเรียน
9. กรณีศึกษา (case studies)	<ul style="list-style-type: none"> - การค้นคว้าหาความรู้ - อภิปราย - การคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหา 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ฝึกวิเคราะห์แล้วอภิปรายเพื่อสร้างความเข้าใจ
10. สถานการณ์จำลอง (simulations)	<ul style="list-style-type: none"> - การแสดงความคิดเห็น - ความรู้สึก - การวิเคราะห์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ทดลองแสดงพฤติกรรมต่างๆ ในสถานการณ์ที่จำลอง ใกล้เคียงสถานการณ์จริง

ตารางที่ 2 (ต่อ)

วิธีสอน / เทคนิค	ทักษะ / พฤติกรรมที่มุ่งเน้น	บทบาทผู้เรียน
11. ละคร (dramatization)	<ul style="list-style-type: none"> - ความรับผิดชอบในบทบาท - การทำงานร่วมกัน - การวิเคราะห์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ทดลองแสดงบทบาทที่กำหนด เกิดประสบการณ์เข้าใจความรู้สึก เหตุผลและพฤติกรรมผู้อื่น
12. บทบาทสมมุติ (roleplay)	<ul style="list-style-type: none"> - มนุษยสัมพันธ์ - การแก้ปัญหา - การวิเคราะห์ 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้ลองสวมบทบาทต่าง ๆ และศึกษาวิเคราะห์ ความรู้สึกและพฤติกรรมตน
13. การเรียนแบบร่วมมือ (cooperative learning)	<ul style="list-style-type: none"> - กระบวนการกลุ่ม - การสื่อสารและทักษะทางสังคม - สร้างบรรยากาศการทำงานร่วม 	<ul style="list-style-type: none"> - ได้เรียนรู้บทบาทสมาชิกกลุ่ม รู้จักการวางแผน ให้เกียรติ รับฟัง ความเห็นของเพื่อน

ที่มา : วัฒนาพร ระจันทุกข์ (2541: 54-56)

2.5 การพัฒนาและออกแบบรายวิชา

การพัฒนาและออกแบบรายวิชาเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาหลักสูตร การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจำเป็นต้องพัฒนารายวิชาต่าง ๆ ให้ครบถ้วนตามศาสตร์ที่จะจัดให้มีการเรียนการสอนจากนั้นจึงพัฒนาหลักสูตรขึ้นจากรายวิชาต่าง ๆ ดังกล่าว

University of Technology Sydney (2007) อธิบายว่า การพัฒนาออกแบบรายวิชาควรเริ่มจากการพิจารณาว่าอะไรที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ และนักศึกษาจะเรียนรู้ได้อย่างไร จากนั้นจึงเริ่มกำหนดวัตถุประสงค์ของรายวิชา โครงสร้างของรายวิชา กิจกรรมการเรียนการสอน และการทดสอบและประเมินผล นอกจากนั้นแล้ว James Cook University (2007) ให้แนวทางการพัฒนาและออกแบบรายวิชา ในระดับอุดมศึกษา โดยให้คำนึงถึงประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ เช่น

(1) ความจำเป็นต้องรายวิชา สิ่งที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ รวมถึงรายวิชาที่ออกแบบพัฒนาขึ้นมาใหม่ต้องไม่ซ้ำซ้อนกับรายวิชาที่มีอยู่แล้ว

(2) กลุ่มเป้าหมายผู้เรียน ขนาดของกลุ่ม และระยะเวลาที่จะใช้

(3) วัตถุประสงค์ของรายวิชาต้องชัดเจน และสัมพันธ์กับพันธกิจของมหาวิทยาลัย ของคณะ และแนวทางแห่งสากลทั่วไป

(4) ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน รวมถึงภาคอุตสาหกรรม หรือภาครัฐ กิจกรรมมีส่วนร่วมในการพัฒนา

(5) มุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักศึกษาจากรายวิชาดังกล่าวต่อชัดเจน และสอดคล้องกับแนวนโยบายของมหาวิทยาลัย

(6) ความเขี่ยวชาญที่ต้องการพัฒนา หรือได้จากการเรียนการสอนในรายวิชา

(7) รายวิชาที่ออกแบบ มีหลักการและเหตุผลความเป็นมาที่ชัดเจน

(8) การออกแบบรายวิชาดังกล่าวสอดคล้องกับหลักสูตรของคณะ หรือสาขาวิชาการที่คณะมีอยู่

(9) รายวิชาที่ออกแบบ สามารถรองรับการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และกลุ่มของนักศึกษาที่แตกต่าง

(10) รายวิชาที่พัฒนาและออกแบบ รวมถึงกิจกรรมการจัดการเรียนการสอน ต้องมีลำดับเหตุการณ์และช่วงเวลาที่ชัดเจน รวมถึงการให้คะแนนที่ชัดเจน

(11) โครงสร้างของรายวิชาเป็นไปตามแนวนโยบายของมหาวิทยาลัย

(12) ข้อกำหนดเบื้องต้นของการเข้าศึกษาในรายวิชานี้ รายวิชาที่สัมพันธ์กันกับรายวิชานี้ รวมถึงรายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อนหน้านี้

(14) ต้องมีมาตรฐานทางวิชาการของรายวิชานี้ ๆ และสอดคล้องกับของมหาวิทยาลัยอื่น ๆ ที่มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาที่เหมือนหรือใกล้เคียงกัน

(15) สภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอนที่ต้องการ และวิธีการจัดการเรียนการสอนหลัก ซึ่งต้องเปิดโอกาสให้นักศึกษามีโอกาสเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง รวมถึงเปิดโอกาสให้มีการเรียนรู้จริง เช่น จากการฝึกงานภายนอกมหาวิทยาลัย

(16) ปริมาณและความยากง่ายของงานในรายวิชา เหมาะสมและช่วยให้นักศึกษามีพัฒนาการ

(16) ทรัพยากรที่ต้องการ ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุด ห้องคอมพิวเตอร์ ห้องปฏิบัติการ ฯลฯ

2.6 ปัญหาคุณภาพการศึกษาในระดับอุดมศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2548) ได้สรุปประเด็นจากการประชุมหารือร่วมท้ายหน่วยงาน ถึงสภาพความเป็นจริงในปัจจุบัน ที่พบว่าอุดมศึกษาไทยมีปัญหารံ่องคุณภาพการศึกษา ซึ่งมีสาเหตุมาจากหลายด้าน ได้แก่

(1) ปัญหาด้านคุณภาพของผู้เรียน ที่จะเข้าสู่ระบบอุดมศึกษาที่มีความอ่อนแอ

(2) ปัญหาเชิงนโยบายของอุดมศึกษา ที่ยังไม่มีความชัดเจนในเรื่องทิศทางการพัฒนาอุดมศึกษา ไทยในภาพรวม ขณะที่อุดมศึกษามีความหลากหลายมากขึ้น ขาดการประสานเชื่อมโยงการวางแผนร่วมกัน มีความช้าช้อนในการให้บริการ การจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เกิดจากเหตุผลทางการเมือง การมุ่งขยายตัวด้านปริมาณมากกว่าคุณภาพ

(3) ปัญหาในเชิงระบบ เนื่องจากสถาบันอุดมศึกษาปรับตัวไม่ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ขาดการวางแผนพัฒนาสถาบันระยะยาว ขาดระบบบริหารจัดการที่ดี มีการแทรกแซงจากการเมือง

ในการแต่งตั้งกรรมการสภามหาวิทยาลัย รวมทั้งการหาด栝ะผู้นำตั้งแต่ระดับสภามหาวิทยาลัยจนถึงระดับคณะวิชา

โดยในที่ประชุมได้สรุปแนวโน้มการยกระดับคุณภาพมาตรฐานอุดมศึกษาไทย เพื่อผลักดันไปสู่การปฏิบัติต่อไปนี้

(1) สร้างวัฒนธรรมคุณภาพ ผลักดันให้มหาวิทยาลัยเกิดวัฒนธรรมในการพัฒนาคุณภาพอย่างต่อเนื่อง มีความตระหนักและตื่นตัวในการพัฒนาอุดมศึกษา สร้างความร่วมมือกับทุกภาคส่วนของสังคม ตั้งแต่ระดับราบที่มีจิตสาธารณะในเรื่องการผลิตบัณฑิต การวิจัย รวมทั้งการถ่ายทอดและเพื่อมโยงความรู้สู่สังคม

(2) ปฏิรูปการเรียนการสอน พัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อสร้างบัณฑิตให้เป็นนักคิด วิเคราะห์ มีสมรรถนะในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมทั้งบทบาทการขยายวิทยาเขตและโครงการต่าง ๆ ที่ไม่มีคุณภาพ ไม่ได้มาตรฐาน อันเป็นมาตรการที่มีเป้าหมายสำคัญเพื่อแก้ปัญหาการผลิตบัณฑิตด้อยคุณภาพและปริญญาเท็จ

(3) ปฏิรูปการวิจัยและสร้างนวัตกรรม ผลักดันให้มหาวิทยาลัยสร้างงานวิจัยและนวัตกรรม เพื่อความเป็นเลิศทางวิชาการควบคู่กับการตอบสนองความต้องการในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ ขัดตั้งสูนย์แห่งความเป็นเลิศในสาขาวิชาต่าง ๆ รวมทั้งสร้างระบบการบริหารจัดการทรัพยากรบัณฑิตทางบัญชี

(4) เพิ่มความเข้มข้นในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพ สร้างระบบการตรวจสอบและประเมินมหาวิทยาลัยที่เป็นระบบ โดยผูกโยงกับปรัชญาอุดมศึกษาที่จะต้องดำเนินธุรกิจมาตรฐานสากล ในเรื่องคุณภาพผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรการเรียนการสอน และการประเมินผล

(5) จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพมาตรฐานอุดมศึกษาอย่างมีทิศทาง ระดมผู้รู้ผู้เชี่ยวชาญทางด้านการอุดมศึกษา และภาคีต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องมาร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษาไทย

นอกจากนี้แล้ว โดยภาพรวมระดับประเทศ ได้มีการจัดทำมาตรฐานการศึกษาของชาติ ซึ่งออกตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งได้กำหนดคุณการณ์ของการจัดการศึกษา คือ การจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิต และการสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยมีประเด็นข้อกำหนดมาตรฐาน สรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปประเด็นจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ

เกณฑ์มาตรฐาน	เป้าหมาย/ความต้องการ
มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก	คนไทยเป็นคนเก่ง คิดดี และมีความสุข
มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา	จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญ และการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน
มาตรฐานที่ 3 แนวทางการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้	การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เพิ่มมากขึ้น

จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น การจัดการเรียนการสอน ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ การจัดการเรียนการสอนจะต้องสามารถสร้างบัณฑิตให้เป็นนักคิด วิเคราะห์ มีสมรรถนะในการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และจำเป็นต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนเห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ตรวจความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ คณาจารย์รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอน และใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้ สามารถกับภูมิปัญญาไทย จับบรรยายการให้เชื่อต่อการเรียนรู้ จัดทำและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

อย่างไรก็ตาม แนวทางการจัดการเรียนการสอนของคณะฯ ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องของการมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางอย่างเป็นรูปธรรม สามารถตรวจสอบได้ ระบบการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เน้นให้เกิดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน และมีระบบการประเมินผลที่ถูกต้องเหมาะสม และสามารถติดตามได้

นอกจากนั้นแล้ว ประเด็นในเรื่องของระบบการประเมินผลการเรียนการสอนก็เป็นสิ่งที่สำคัญ เนื่องจากในปัจจุบัน ระบบการประเมินผลการเรียนการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกส่ง回来 มุ่งเน้นไปที่ประเมินนักศึกษา และอาจารย์ แต่ไม่มีระบบในการที่จะประเมินการจัดการเรียนการสอน โดยการประเมินนักศึกษาประเมินจากคะแนน หรือผลการศึกษาอย่างเดียว ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงว่านักศึกษาบรรลุวัตถุประสงค์ของรายวิชา ได้อย่างสมบูรณ์ โดยเฉพาะในเรื่องทักษะ และเจตคติที่ดี

ระบบการประเมินอาจารย์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกส่ง回来 ปัจจุบันใช้แบบประเมินออนไลน์ ซึ่งปัจจุบันใช้เพียงแบบเดียวในทุก ๆ รายวิชาที่เปิดสอนทั้งมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง รูปแบบการสอนที่แตกต่างจำเป็นต้องใช้แบบประเมินที่แตกต่างกันออกไป เช่นการเรียนแบบบรรยายที่มีปฏิบัติการ ก็จะมีการประเมินที่แตกต่างกับรายวิชาที่มีแต่การบรรยายอย่างเดียว ยกตัวอย่างกรณีของ ชุพาลงกรณ์ (2549) ซึ่งจะแบ่งการประเมินออกเป็น 12 แบบ แตกต่างกันตามลักษณะการสอน ได้แก่

- (1) การสอนแบบห้องในปฏิบัติการ
- (2) การสอนแบบ problem based learning

- (3) การสอนแบบสาธิต
- (4) การสอนแบบบรรยาย
- (5) การสอนแบบโครงการ
- (6) การสอนแบบสัมมนา
- (7) การสอนแบบฝึกภาคสนาม
- (8) การสอนแบบบรรยายเชิงอภิปราย
- (9) การสอนแบบ tutorial group
- (10) การสอนแบบ brain storming group
- (12) การสอนแบบบรรยายเชิงปฏิบัติ

ประกอบกับต้นแบบ หรือตัวอย่างแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง โดยเฉพาะรายวิชาในระดับอุดมศึกษาซึ่งมีน้อย งานที่เผยแพร่ส่วนใหญ่จะเป็นการตัวอย่าง การดำเนินการในส่วนของการศึกษาขั้นพื้นฐาน (ประถมศึกษา) หรือมัธยมศึกษา เป็นส่วนใหญ่ ดังจะเห็นได้จากฐานข้อมูลการวิจัยการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (www.thaiedresearch.org) (สำนักงานเลขานุการสภาพการศึกษา, 2549)

2.7 สถานภาพและรินทร์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนของคณะฯ

คณะเทศโโน โลยีการเกษตรและอาหาร (2550) ได้จัดทำแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาคณะฯ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550 – 2554 โดยได้ทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคณะฯ ซึ่งก็จะส่งผลกระทบต่อการเรียนการสอนเช่นกัน โดยแบ่งการวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วนคือ อภินัย สภาพแวดล้อมที่เกี่ยวข้องที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคณะฯ และจากนั้นทำการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม และขีดสมรรถนะ (SWOT analysis)

2.7.1 สภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคณะฯ

(1) สภาพแวดล้อมภายนอก (external environment)

สภาพทางเศรษฐกิจ

แนวโน้มการพัฒนาเศรษฐกิจยุคใหม่ของสังคมโลกที่มีการเปิดเสรีและการกีดกันการค้าซึ่งส่งผลให้เกิดความได้เปรียบเสียเปรียบที่ยืนในการแข่งขันของประเทศไทย โดยกำหนดข้อตกลง เงื่อนไข กฎกิจ การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ เป็นปัจจัยที่สำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันของแต่ละประเทศ โดยเฉพาะการตกลงเขตการค้าเสรี จะส่งผลกระทบอย่างมากต่อภาคเกษตรและอุตสาหกรรม เกษตร จำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องพัฒนาการศึกษาด้านนี้อย่างจริงจัง ซึ่งคณะเทศโโน โลยีการเกษตร และอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงครามเป็นหน่วยงานหนึ่งที่ต้องดำเนินการกิจที่สำคัญนี้ เพื่อ

เสริมสร้างสมรรถนะของทรัพยากรบุคคลที่เกี่ยวข้องให้ที่สูงขึ้น เป็นการสร้างความพร้อมและความสามารถในการแข่งขันให้สามารถรับกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ของพัฒนาการของโลกได้ กระแสโลกาภิวัตน์และเทคโนโลยีสารสนเทศ

กระแสโลกาภิวัตน์จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็ว โดยเทคโนโลยีสารสนเทศและระบบเครือข่าย จะทำหน้าที่เสมือนศูนย์กลางของความรู้ และเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ วัฒนธรรมและวิถีชีวิตของมนุษยชาติ สังคมโลกจะปรับเปลี่ยนเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ และจะเกิดการพัฒนาตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกอย่างรุนแรงและรวดเร็ว ประชากรของประเทศต่าง ๆ จะต้องมีพลวัตและความยืดหยุ่นสูง จะเกิดการแสวงหาความรู้อยู่ตลอดเวลา ที่สำคัญคือต้องมีการพัฒนาศักยภาพ การเข้าถึงข้อมูลความรู้และความสามารถในการที่จะเชื่อมโยงกับแหล่งข้อมูลความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะสามารถปรับตัวได้ทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกได้

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร จะต้องพัฒนาบุคลากร และผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะสากล มีโลกทัศน์ที่กว้างไกล มีนิสัยไฟรุ้งและไฟคิด เพื่อให้พร้อมที่จะเพชริญกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งจะต้องเร่งพัฒนาระบบฐานข้อมูล เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการดำเนินการกิจกรรมด้านของคณะ รวมทั้งการเป็นศูนย์กลางข้อมูลและสารสนเทศทางการเกษตรและอุตสาหกรรมเกษตร ของภาคเหนืออุดหนุนล่างเพื่อการสืบค้นและเป็นแหล่งอ้างอิงของชุมชนท้องถิ่น

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิ์และความเสมอภาคในการได้รับการศึกษา การจัดการศึกษาจะต้องเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับปวงชน ในการจัดการศึกษาให้ดีผู้เรียนเป็นสำคัญภายใต้หลักการว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้โดยการจัดการศึกษาสามารถดำเนินการได้อย่างกว้างขวางและหลากหลาย ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยรัฐจะต้องส่งเสริมและสนับสนุนสังคมชุมชนให้ความสำคัญต่อการศึกษาระดับอุดมศึกษามากขึ้น ดังนั้น คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ควรเร่งรัดพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร และกระบวนการจัดการศึกษาที่หลากหลาย สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น ได้ทั้งกลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ (niche market)

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ

พระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ จะมีผลต่อบทบาทและการกิจของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ในฐานะที่เป็นฝ่ายผลิตบุคลากรและเป็นแหล่งวิชาการที่เกี่ยวข้อง คณะจะต้องมีส่วนสำคัญในการช่วยสร้างเสริมสุขภาพของประชาชน โดยการวิจัยและถ่ายทอดองค์ความรู้ การเกษตรที่ปลูกด้วยวิถีธรรมชาติ และการผลิตอาหารปลอดภัยและเสริมสร้างสุขภาพ

พระราชบัญญัติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546

เป็นบทบัญญัติให้ทุกส่วนราชการจะต้องกำหนดหน้าที่ต้องปฏิบัติตาม เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขต่อประชาชนและเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินการของภาครัฐที่จะสามารถนำนโยบายและเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติที่เกิดผลลัพธ์ในแต่ละปีที่ชัดเจนรวมทั้งมีกลไกการประเมินผลสัมฤทธิ์ที่ชัดเจนเพื่อให้เกิดการพัฒนาองค์กรของภาครัฐ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องการให้ส่วนราชการและข้าราชการ มีแนวทางในการปฏิบัติราชการที่เป็นมาตรฐานชัดเจน มีความโปร่งใสสามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้ และเพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่รวดเร็ว สามารถตรวจสอบการดำเนินงานได้รวมทั้งให้มีส่วนร่วมในการบริหารงานภาครัฐ ดังนี้ คณภาพเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ต้องพัฒนาและปรับโครงสร้างขององค์กร ระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ๖ ประการ ได้แก่ หลักนิติธรรม คุณธรรม ความโปร่งใส การมีส่วนร่วม ความสำนึกรับผิดชอบ และความคุ้มค่าเพื่อให้มีการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพสูง มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้และยกระดับมาตรฐานของคณภาพสู่ระดับสากลมากขึ้น

พระราชนิยมมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. 2547

กำหนดให้มหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นสถาบันอุดมศึกษา เพื่อการพัฒนาห้องถังที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดิน ที่มีศักยภาพในการเรียนรู้ เชิดชูภูมิปัญญาของห้องถัง สร้างสรรค์ศิลปวิทยา เพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงและยั่งยืน ของปวงชน มีส่วนร่วมในการจัดการ การนำร่องรักษา การใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม อย่างสมดุลและยั่งยืน โดยมีวัตถุประสงค์ให้การศึกษาส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง ทำการสอน วิจัย ให้บริการทางวิชาการแก่สังคม ปรับปรุง ถ่ายทอดและพัฒนาเทคโนโลยี ทันสมัย นำร่องศิลปะและวัฒนธรรม ผลิตครุและส่งเสริมวิทยฐานะครุ (มาตรฐาน ๗) และได้กำหนดภาระหน้าที่ของมหาวิทยาลัยราชภัฏไว้ดังต่อไปนี้

1) แสดงให้เห็นว่าความจริงเพื่อสู่ความเป็นเลิศทางวิชาการ บนพื้นฐานของภูมิปัญญาห้องถัง ภูมิปัญญาไทย และ ภูมิปัญญาสากล

2) ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้คุณธรรม สำนึกรักในความเป็นไทย มีความรักและผูกพันต่อห้องถัง อีกทั้งส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน เพื่อช่วยให้คนในห้องถังรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง การผลิตบัณฑิตต้องกล่าว จะต้องให้มีจำนวนและคุณภาพสอดคล้องกับแผนการผลิตบัณฑิตของประเทศ

3) เสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในคุณค่า ความสำนึกรัก และความภูมิใจในวัฒนธรรมของห้องถัง และของชาติ

4) เรียนรู้และเสริมสร้างความเข้มแข็งของผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนาและนักการเมืองห้องถัง ให้มีจิตสำนึกรักชาติไทย คุณธรรม จริยธรรม และความสามารถในการบริหารงานพัฒนาชุมชนและห้องถังเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

5) เสริมสร้างความเข้มแข็งของวิชาชีพครุ ผลิตและพัฒนาครุและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่เหมาะสมกับการเป็นวิชาชีพชั้นสูง

6) ประสานความร่วมมือและช่วยเหลือเกื้อกูลกันระหว่างมหาวิทยาลัย ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและ องค์กรอื่นทั้งในและต่างประเทศ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

7) ศึกษาและแสวงหาแนวทางพัฒนาเทคโนโลยีพื้นบ้านและเทคโนโลยีสมัยใหม่ให้เหมาะสมกับการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพของคนในท้องถิ่น รวมถึงการแสวงหาแนวทางเพื่อส่งเสริมให้เกิดการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน

8) ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ ในการปฏิบัติการกิจของมหาวิทยาลัย เพื่อการพัฒนาท้องถิ่น (มาตรา 8)

ดังนี้ คณะกรรมการโภคภัณฑ์ฯ ต้องกำหนดแนวทางการปฏิบัติการกิจให้ครอบคลุมทุกการกิจที่บัญญัติในพระราชบัญญัติข้างต้น เพื่อการดำเนินงานบรรลุวัตถุประสงค์ของการก่อตั้งคณะกรรมการโภคภัณฑ์ฯ และอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554

คณะกรรมการโภคภัณฑ์ฯ ได้รับทราบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ตามที่สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอ โดยมีวัสดุทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์การพัฒนาของแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สรุปได้ดังนี้

วัสดุทัศน์ประเทศไทย มุ่งพัฒนาสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (green and happiness society) คนไทยมีคุณธรรมนำความรอบรู้ รู้เท่าทันโลก ครอบครัวอบอุ่น ชุมชนเข้มแข็ง สังคมสันติสุข เศรษฐกิจมีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม สิ่งแวดล้อมมีคุณภาพและทรัพยากรธรรมชาติที่ยั่งยืน อยู่ภายใต้ระบบบริหารจัดการประเทศ ที่มีธรรมาภิบาล ดำรงไว้ซึ่งระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข และอยู่ในประชามโน谛 โลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี”

นอกจากนี้ ยังได้กำหนดพันธกิจของการพัฒนาประเทศไทยในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 เพื่omุ่งสู่ “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ภายใต้แนวปฏิบัติของ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ดังนี้

- 1) พัฒนาคน ให้มีคุณภาพ คุณธรรมนำความรอบรู้อย่างเท่าทัน
- 2) เสริมสร้างเศรษฐกิจ ให้มีคุณภาพ เสถียรภาพ และเป็นธรรม
- 3) ดำรงความหลากหลายทางชีวภาพ และสร้างความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อม
- 4) พัฒนาระบบบริหารจัดการประเทศให้เกิดธรรมาภิบาลภายใต้ระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

โดยได้กำหนดวัตถุประสงค์ไว้ดังต่อไปนี้

- 1) เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้คู่คุณธรรม จริยธรรมอย่างต่อเนื่องที่ขับเคลื่อนด้วยการเชื่อมโยงบทบาทครอบครัว สถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษา เสริมสร้างบริการสุขภาพอย่างสมดุลระหว่างการส่งเสริม การป้องกัน การรักษา และการฟื้นฟูสมรรถภาพ และสร้างความปลดปล่อยในชีวิตและทรัพย์สิน

2) เพื่อเพิ่มศักยภาพของชุมชน เชื่อมโยงเป็นเครือข่าย เป็นรากฐานการพัฒนาเศรษฐกิจ คุณภาพชีวิต และอนุรักษ์ พื้นที่ ใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน นำไปสู่การพึ่งตนเองและลดปัญหาความยากจนอย่างบูรณาการ

3) เพื่อปรับโครงสร้างการผลิตสู่การเพิ่มคุณค่าของสินค้าและบริการ บนฐานความรู้และนวัตกรรม รวมทั้งสนับสนุนให้เกิดความเชื่อมโยงระหว่างสาขาวิชาการผลิตเพื่อทำให้มูลค่าการผลิตสูงขึ้น

4) เพื่อสร้างภูมิคุ้มกัน และระบบบริหารความเสี่ยงให้กับภาคการเงิน ภาคคลัง พลังงาน ตลาดปัจจัยการผลิต ตลาดแรงงาน และการลงทุน

5) เพื่อสร้างระบบการแข่งขันด้านการค้าและการลงทุนให้เป็นธรรม และดำเนินถึงผลประโยชน์ของประเทศ รวมทั้งสร้างกลไกในการกระจายผลประโยชน์ จากการพัฒนาสู่ประชาชนในทุกภาคส่วน อย่างเป็นธรรม

6) เพื่อเสริมสร้างความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรธรรมชาติและคุณค่าความหลากหลายทางชีวภาพ ควบคู่กับการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานที่มั่นคงของการพัฒนาประเทศไทย และการดำเนินชีวิตของคนไทยทั้งในรุ่นปัจจุบันและอนาคต รวมทั้งสร้างกลไกในการรักษาผลประโยชน์ของชาติ อย่างเป็นธรรมและอย่างยั่งยืน

7) เพื่อเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารจัดการประเทศไทยสู่ภาครัฐ ภาคธุรกิจเอกชนและภาคประชาชน และขยายบทบาทขีดความสามารถขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควบคู่กับการเสริมสร้างกลไกและกระบวนการมีส่วนร่วมในการพัฒนาวัฒนธรรมประชาธิบุคคลให้เกิดผลในทางปฏิบัติต่อการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

แผนยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม พ.ศ.2547-2554

มหาวิทยาราชภัฏพิบูลสงคราม กำหนดวิสัยทัศน์ ไว้ดังนี้ “มหาวิทยาราชภัฏพิบูลสงคราม เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีความเข้มแข็งทางวิชาการ เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน โดยการกระจายโอกาสทางการศึกษา ส่งเสริมและสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม จัดการศึกษาในรูแบบที่หลากหลายแก่ประชาชน” และกำหนดยุทธศาสตร์ ไว้ 7 ประการ เพื่อเป็นแนวทางการดำเนินงานของมหาวิทยาลัย คณะและหน่วยงาน (สถาปัตย์สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม มีมติเห็นชอบในคราวประชุมครั้งที่ 1/2547 วันที่ 6 มีนาคม 2547) ได้แก่

- 1) สร้างโอกาสในการศึกษาระดับอุดมศึกษา
- 2) สร้างองค์ความรู้พัฒนาและถ่ายทอด
- 3) สร้างองค์ความรู้ ส่งเสริมและสืบสาน โครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ
- 4) ให้บริการวิชาการที่มีคุณภาพแก่ท้องถิ่น
- 5) สร้างโอกาสให้ ครูและบุคลากรทางการศึกษาในท้องถิ่นและเครือข่าย ได้พัฒนาคุณภาพ เป็นที่พึงพอใจของประชาชน

6) สนับสนุน ส่งเสริม การทำบุญบำรุงศิลปวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น

7) กำหนดมาตรฐานการบริหารจัดการของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามหลักการบริหารจัดการ ข้ามเมืองที่ดี

(2) สภาพแวดล้อมภายใน (internal environment)

การบริหารและการจัดการ

คณะกรรมการโดยการเกย์ตระและอาหาร ได้มีการพัฒนาการดำเนินงานมาอย่างต่อเนื่อง โดยมุ่งเน้น ที่การปรับปรุงระบบการทำงาน เพื่อพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งทางวิชาการ มีการกำหนดแผนกลยุทธ์ที่สอดคล้องกับแผนของมหาวิทยาลัยและของชาติ เพื่อ ประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน โดยพิจารณาใช้ทรัพยากร่วมกันทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน พยายาม ลดขั้นตอนในกระบวนการปฏิบัติงาน นำระบบบริหารความเสี่ยงมาใช้ในการควบคุมการปฏิบัติงาน ภายใน มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของผู้บริหารและบุคลากรที่ชัดเจน โปร่งใสและเป็นธรรม มีการ ดำเนินการจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินการของคณะให้มี ประสิทธิภาพ พร้อมกับเผยแพร่ผลการดำเนินงานให้ประชาชนได้รับทราบผ่านการประชาสัมพันธ์ทาง ช่องทาง อายุ่งไรงค์ตาม จากการตรวจเยี่ยมคณะกรรมการโดยการเกย์ตระและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษุล สงเคราะห์ ในระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2549 คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมีข้อเสนอแนะเพื่อ การพัฒนาด้านการบริหารจัดการ ไว้ดังนี้

1) คณะกรรมการใช้ระบบการบริหารงานอย่างมีส่วนร่วมเพื่อให้เกิดการทำงานเป็นทีมและมีระบบการเรียนรู้สู่ใหม่ที่จะส่งเสริมให้คณะเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้” (learning organization) และผู้นำคณะ ต้องมีวิสัยทัศน์ กล้าตั้งติ่งใจและกล้ารับผิดชอบ

2) คณะต้องมีระบบการบริหารบุคคลที่ยึดหลักคุณธรรม มีการพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ คณะกรรมการจัดให้มีระบบข้อตกลงก่อนการปฏิบัติงาน (term of reference – TOR) ของบุคลากร ทุกระดับ และกำหนดให้บุคลากรจัดทำข้อตกลงดังกล่าวเป็นรายภาคการศึกษา เพื่อให้การประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากรมีประสิทธิภาพ

3) สร้างหลักการประเมินผู้บริหารคณะ

4) คณะกรรมการมีระบบการประสานความร่วมมือการจัดการศึกษาทั้งภายในและภายนอก

5) คณะกรรมการมีนโยบายการจัดหารายได้เพื่อการพัฒนาองค์กรให้มากขึ้นโดยจัดให้มีแผนธุรกิจเพื่อการ พัฒนารายได้ในระยะยาว

6) คณะกรรมการจัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ โสตทัศนูปกรณ์และปรับปรุงวิธีการ บริหารอาคารให้มีประสิทธิภาพโดยการจัดห้องเรียนให้สามารถใช้งานได้อย่างเอ่นกประสงค์ และมีการ ประหนัดพัฒนา

7) คณะกรรมการลงทุนการพัฒนาห้องสมุดและเทคโนโลยีสารสนเทศให้มากขึ้น

8) คณะกรรมการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และได้ประโยชน์สูงสุด ทั้งทรัพยากรเวลา งบประมาณ คน และสารสนเทศ

9) คณะกรรมการสนับสนุนให้สมาคมหรือชุมชนนักศึกษาเก่าเข้ามาร่วมกิจกรรมการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

การพัฒนาองค์การ

คณะกรรมการโดยอิทธิพลของภาระด้านปริญญาเอก : ไทย เท่ากับ 1 : 4.25 และมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ 3 คน มีบุคลากรสายสนับสนุน 17 คน แบ่งเป็น ข้าราชการ 1 คน ลูกจ้างประจำ 2 คน เจ้าหน้าที่ประจำตามสัญญา 14 คน มีการพัฒนาอาจารย์และบุคลากร ส่งเสริมให้อาจารย์พัฒนาตนเองโดยการศึกษาต่อในระดับสูงขึ้น อาจารย์กำลังศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 3 คน และอาจารย์ที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาเพื่อเข้าสู่ตำแหน่งวิชาการอีก 6 คน ในส่วนของบุคลากรประจำสายสนับสนุน คณะกรรมการส่งเสริมให้ได้รับการพัฒนาความรู้โดยการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการ ให้เข้าร่วมการฝึกอบรม และกำหนดให้มีการถ่ายทอดความรู้และทักษะกันในระหว่างการปฏิบัติงาน จัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เทคนิคการปฏิบัติงานในกลุ่มงานเดียวกัน มีการพัฒนาเว็บไซต์ของคณะเป็นอีกช่องทางหนึ่งในการสื่อสารและถ่ายทอดความรู้ภายในองค์กร ตลอดจนให้เป็นฐานข้อมูลเชื่อมโยงกับระบบฐานข้อมูลของมหาวิทยาลัย

จากการตรวจเยี่ยมคณะกรรมการโดยอิทธิพลของภาระด้านปริญญาเอก มหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลก ในการระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2549 คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาองค์การ ได้แก่

1) คณะกรรมการเร่งรัดการวางแผนครอบคลุมทุกภาคี ทุกระดับ และในการวางแผนกำลังคนด้านผู้สอนต้องคำนึงถึงมิติของกำลังคนในหลายมิติโดยไม่ขัดสัดส่วนอาจารย์ต่อนักศึกษาเพียงอย่างเดียว เพื่อให้คณะไปสู่ผลลัพธ์ที่ได้เร็วขึ้น

2) คณะกรรมการเร่งรัดการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศซึ่งเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญในกระบวนการสร้างคุณค่าในระบบการบริหารจัดการยุคใหม่ซึ่งประกอบด้วย ระบบสารสนเทศ ระบบฐานข้อมูล การจัดเก็บรวบรวมองค์ความรู้ และเครือข่ายความเชื่อมโยงของข้อมูลสารสนเทศเพื่อใช้เป็นแหล่งข้อมูลอ้างอิงและองค์ความรู้หลักของคณะ

3) คณะกรรมการให้ความสำคัญการพัฒนาทุนองค์กร (organizational capital) อันได้แก่ วัฒนธรรม องค์กร ภาระผู้นำ การจัดવาระระบบการบริหารและการสร้างทีมงาน ปัจจัยทุนองค์กรนี้เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะขององค์กรในการขับเคลื่อนและดำรงรักษาการดำเนินกระบวนการในการปรับเปลี่ยนให้สามารถไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาคณะได้ โดยที่ทุนองค์กรนี้เป็นปัจจัยหลักในการ

บริหารจัดการและสมมติฐานการใช้ทรัพยากรทั้งที่เป็นสินทรัพย์ที่จับต้องไม่ได้ สินทรัพย์ที่จับต้องได้ และสินทรัพย์ทางการเงินทุกประเภท เพื่อให้บรรลุเป้าประสงค์ของการพัฒนาคณะ

4) คณะกรรมการเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานและการขอใช้บริการของบุคลากร โดยการจัดทำ คู่มือการปฏิบัติงานและการขอใช้บริการต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติงาน การให้บริการ การสื่อสาร และการสร้างความเข้าใจที่ดีให้กับบุคลากรของคณะ

5) คณะจะต้องมีแผนการพัฒนาอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการและเครื่องมือวิชาศาสตร์ที่เป็น พื้นฐานของการเรียนการสอนทางด้านเกษตร อาหารและสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพราะการตรวจเยี่ยม คณะไม่มี ห้องปฏิบัติการพื้นฐาน เช่น ห้องปฏิบัติการปฐพีศาสตร์ ห้องปฏิบัติการโรคพืช ห้องปฏิบัติการกีฏวิทยา ห้องปฏิบัติการอาหารสัตว์ ห้องปฏิบัติการเหล่านี้เป็นพื้นฐานของการผลิตบัณฑิตในเชิงคุณภาพ

6) คณะควรหาที่ดินภายนอกมหาวิทยาลัยเพื่อจัดตั้งเป็นสถานีทดลองทางเกษตรและฟาร์ม ประมาณ 300-400 ไร่ เพื่อเป็นแหล่งศึกษา ทดลองและฝึกปฏิบัติงานนักศึกษา จากการตรวจเยี่ยมคณะ พบว่า คณะมีที่ดินเพื่อดำเนินการจัดการศึกษาทางด้านเกษตรเพียง 50 ไร่เท่านั้น

หลักสูตร การเรียนการสอนและคุณภาพบัณฑิต

ในปีการศึกษา 2549 คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร เปิดสอนระดับปริญญาตรี 3 หลักสูตร ได้แก่ สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ สาขาวิชาสัตวบาล และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการ อาหาร และระดับอนุปริญญาสาขาวิชาสัตวบาล 1 หลักสูตร มีนักศึกษาในทุกระดับทั้งหมด 260 คน

คณะฯ มีการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตร โดยบุคลากรของคณะและผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกร่วมกันให้ แนวทางและทิศทางในการปรับปรุงหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน และดำเนินการพัฒนาการเรียน การสอน หลักสูตรที่ได้รับการปรับปรุงใหม่ได้แก่ หลักสูตรเกษตรศาสตร์ และหลักสูตรวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยีการอาหาร และ หลักสูตรสัตวศาสตร์ ที่ผ่านมาคณะฯพยายามพัฒนาระบบการผลิตบัณฑิตให้ ได้มาตรฐาน โดยมีสัดส่วนของนักศึกษาต่ออาจารย์ประจำใกล้เคียงกันที่มาตรฐาน มีอาจารย์ที่มีคุณ ปริญญาเอก และ/หรือตำแหน่งทางวิชาการในสัดส่วนที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของมหาวิทยาลัย มีจัดการเรียนการ สอนที่เน้นการปฏิบัติและร่วงพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และเพิ่มการ พัฒนาทักษะวิชาชีพให้แก่นักศึกษา โดยจัดให้การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ ทั้งภายในและภายนอก สถานศึกษา ส่วนทักษะทางสังคมนักศึกษาได้รับการฝึกฝนผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมของฝ่ายกิจการ นักศึกษาทั้งของมหาวิทยาลัยและของคณะฯ

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มีผู้จบการศึกษาในปีการศึกษา 2547 จำนวน 117 คน มี ผู้ต่ออบรมสอบตามกำหนดคืน จำนวน 94 คน โดยแยกเป็นภาคปกติ 63 คน และภาคพิเศษ 31 คน พนว่า โดยภาพรวมของคณะ บัณฑิตร้อยละ 94 มีงานทำภายใน 1 ปี บัณฑิตร้อยละ 53 ได้งานทำตรงตามสาขาวิชาที่ สำเร็จการศึกษา และผู้มีงานทำได้รับเงินเดือนเริ่มนั้นเป็นไปตามเกณฑ์คิดเป็นร้อยละ 64 ผู้ใช้บัณฑิตส่วน ใหญ่เป็นหน่วยงานภาครัฐ ร้อยละ 71 และภาคราชการ ร้อยละ 25

คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในมีข้อเสนอแนะ เพื่อการพัฒนาหลักสูตร การเรียนการสอน และคุณภาพบัณฑิตไว้ดังนี้

1) ควรสร้างสรรค์ให้บัณฑิตเป็นผู้มีความรู้และความเข้าใจในชีวิตและสังคม มีความสามารถในการใช้ภาษา การแสดงความจริงทั้งในเรื่องของมนุษย์และเรื่องวิทยาศาสตร์ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ มีความสามารถในการวางแผน การทำงานเป็นทีมและการเป็นผู้ประกอบการ มีทักษะการคิด วิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ (critical thinking) การคิดแบบสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา (problem solving) การตั้งคำถาม มีวัฒนธรรมในการฝึก ไฟเรียน มีคุณธรรมและจริยธรรม มีจิตสำนึกรักต่อสาธารณะ มีความมุ่งมั่นและความ รับผิดชอบที่จะทำงานให้สำเร็จ กล้าหาญทางวิชาการ สามารถซึ่งนำสังคม มีความยืดหยุ่นและปรับตัวได้ในสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง มีความรู้ความสามารถในหลักทฤษฎีและการปฏิบัติที่จะนำไปประกอบอาชีพได้

2) ควรศึกษาความพึงพอใจของนายจ้าง/ ผู้ประกอบการ ผู้ใช้บัณฑิตให้ละเอียดลงมาใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อความรู้ความสามารถเชิงวิชาการ/ วิชาชีพของบัณฑิต ความพึงพอใจต่อ ความสามารถในการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ความพึงพอใจต่อคุณธรรม/ จริยธรรมของบัณฑิต ความพึงพอใจต่อความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคมของบัณฑิต และ ความพึง พอยใจต่อมนุษยสัมพันธ์ การปรับตัวและภาวะผู้นำของบัณฑิต

3) คณะกรรมการศึกษาฯเหตุที่บัณฑิตของคณะได้รับเงินเดือนหรือค่าจ้างไม่เป็นไป ตามวุฒิ

4) ควรมีจุดมุ่งหมายสอดคล้องกับความต้องการของสังคม (demand side) มีเป้าหมายในการผลิต บัณฑิตใหม่ชีวิตที่มีศักดิ์ศรี และสามารถประกอบอาชีพที่มีประโยชน์ต่อสังคม หลักสูตรต้องมีมาตรฐาน ตามที่มหาวิทยาลัยกำหนดและเป็นมาตรฐาน บัณฑิตต้องเข้าใจในกระบวนการเรียนรู้

5) โครงสร้างหลักสูตรทุกสาขาวิชาควรมีความยืดหยุ่นในการเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เลือก เรียนตามที่นักศึกษากตัญญ์และสนใจ และหลักสูตรควรให้ความสำคัญกับกระบวนการวิชาทางวิทยาศาสตร์ให้มากขึ้นเพื่อคุณภาพของบัณฑิตและการศึกษาต่อไปยิ่งสูง

6) หลักสูตรควรมีจำนวนหน่วยกิตน้อยลง การจัดการศึกษาทั่วไปต้องสามารถสะท้อนอุดมการณ์ ของชาติและปรัชญาของมหาวิทยาลัย โดยสัดส่วนของการศึกษาทั่วไปต้องมีมากพอสำหรับการสร้าง “ความเป็นมนุษย์” รายวิชาต้องมีการบูรณาการองค์ความรู้ในลักษณะสาขาวิชา (multidisciplinary) และการข้ามสาขาวิชา (transdisciplinary) มากขึ้น

7) กระบวนการวิชาที่เกี่ยวกับการวิจัยเป็นองค์ประกอบสำคัญของโครงสร้างหลักสูตร ควรมีหน่วย กิจเพิ่มขึ้นกว่าหลักสูตรเดิม เพราะการวิจัยเป็นแนวทางหนึ่งในการพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการ แสดงความรู้และทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ตลอดชีวิต

8) ควรเน้นกระบวนการ “เรียนเพื่อเรียนรู้” โดยการจัดการเรียนการสอนหลายรูปแบบเพื่อให้ นักศึกษาเกิดการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และสามารถตั้งคำถามได้ นักศึกษามีโอกาสศึกษา

ด้วยตนเองเพิ่มขึ้น มีการนำการวิจัยมาใช้ฝึกหัดเพื่อการแสวงหาความรู้และการแก้ปัญหา การเรียนการสอนต้องสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและจรรยาบรรณแห่ง วิชาชีพอ庄严สม์เสมอตลอดหลักสูตร

9) ควรเร่งรัดกำหนดมาตรฐานการเรียนการสอนของคณาจารย์ตามแนวทางการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

10) คณาจารย์มีการบูรณาการการเรียนการสอน และ/หรือการวิจัยกับการบริการวิชาการให้เป็นหนึ่งเดียวกัน

11) ควรสนับสนุนการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน การประเมินผลและการบริหารการศึกษา

12) การวัดและประเมินผลของนักศึกษา ต้องเป็นกระบวนการที่สอดคล้องกับวิธี

การเรียนและวัตถุประสงค์ของการเรียน โดยต้องสามารถประเมินผู้เรียนทั้งในระดับความจำ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ ทักษะ บุคลิกภาพ พร้อมทั้งต้องจัดให้นักศึกษาได้ประเมินตนเอง หลักสำคัญในการประเมินต้องมีวิธีการประเมินในหลายรูปแบบในช่วงระยะเวลาที่นักศึกษาเรียน ในกระบวนการวิชาหนึ่งๆ

13) ควรบูรณาการแผนจัดการศึกษาและแผนพัฒนานักศึกษาให้เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อการผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ

14) ควรมีนโยบายให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาและร่วมทำงานกับชุมชนเพื่อสร้างทักษะการบริหารจัดการชุมชนและให้ภูมิปัญญาห้องถันร่วมกับเทคโนโลยีสมัยใหม่เพื่อการพัฒนานักศึกษาและการพัฒนาอาชีพ

15) ควรมีนโยบายส่งเสริมการออกกำลังกายเพื่อเป็นการสร้างสุขภาวะและสัมพันธภาพแก่นักศึกษา

การวิจัยและงานสร้างสรรค์

คณาจารย์มีความเข้มแข็งทางวิชาการในสาขาพืชศาสตร์ สัตวศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร อาจารย์ในคณะที่มีศักยภาพในการวิจัยก่อนข้างสูง จึงมีนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้อาชารย์ทำงานวิจัย โดยจัดทำข้อเสนอโครงการวิจัยเพื่อขอการสนับสนุนทุนวิจัยจากภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย มีงานวิจัยที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ และ/ หรือนำไปใช้ประโยชน์ และมีการบูรณาการงานวิจัยให้เข้ากัน การบริการวิชาการ และการเรียนการสอน โดยกำหนดให้นักศึกษาทุกไปรrogram ของคณาจารย์ที่มีความสนใจได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านการวิจัยร่วมกับผู้ประกอบการในท้องถิ่น เช่น โครง ENPUS เป็นต้น จากการตรวจสอบเชิงคณิตศาสตร์ในโภชนาศึกษา มนุษย์และอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ในระหว่างวันที่ 22-23 มิถุนายน 2549 คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใต้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาด้านการวิจัยและงานสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

1) คณาจารย์มีทักษะทางและนโยบายการวิจัยที่ชัดเจน และในฐานะที่คณาจารย์เป็นส่วนหนึ่งของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ควรส่งเสริมและสนับสนุนการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นให้มากขึ้น

2) คณะกรรมการทุกคนควรร่วมมือกันแสวงหาทุนวิจัยจากภายนอกมหาวิทยาลัยให้มากขึ้น และควรมีร่างโครงการวิจัยที่อยู่ในแนวนโยบายเตรียมพร้อมไว้เสนอแหล่งทุนได้ทันที

3) คณะกรรมการฝึกอบรมคณาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถในการเขียนโครงการ วิจัยและการบริหารงานวิจัย

4) คณะกรรมการส่งเสริมให้คณาจารย์เสนอผลงานวิจัย และ/หรือเข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการให้มากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการเผยแพร่ชื่อเสียงของคณะและเพื่อสร้างความสัมพันธ์กับนักวิจัยในสถาบันอื่นด้วย

การบริการวิชาการแก่สังคม

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มีนโยบายและการสนับสนุนงานบริการวิชาการอย่างชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินโครงการที่ตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น พัฒนาและเสริมสร้างความเข้มแข็งของสังคม ชุมชน จำนวน 10 โครงการในปีการศึกษา 2548 กิตเป็นค่าใช้จ่ายและมูลค่าในการบริการวิชาการและวิชาชีพเพื่อสังคมต่ออาจารย์ประจำในสังกัดส่วนที่สูง มีโครงการบริการบางโครงการที่มุ่งเน้นการเข้ากับการเรียนการสอน และงานวิจัย นอกจากนี้ยังคงจะได้รับขยายฐานงานบริการวิชาการมากขึ้นในรูปแบบที่หลากหลายเป็นที่ยอมรับทั่วในระดับชาติ โดยเป็นหน่วยร่วมดำเนินการกับหน่วยงานภายนอก เช่น โครงการเสริมสร้างผู้ประกอบการใหม่ (NEC) ร่วมกับกรมส่งเสริมอุตสาหกรรม โครงการอบรมอาสาพสมเที่ยมโโค ร่วมกับกรมปศุสัตว์ ตลอดจนเป็นแกนนำในการจัดทำข้อเสนอโครงการจัดตั้งศูนย์บ่มเพาะวิสาหกิจขึ้นในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

อย่างไรก็ตามคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาด้านการบริการวิชาการแก่สังคม ไว้ดังนี้

1) จัดฝึกอบรมระยะสั้นให้กับนักส่งเสริมนักพัฒนาชุมชน ผู้ประกอบการและผู้นำชุมชนท้องถิ่น

2) การให้คำปรึกษา (consultancy) ด้านการเกษตร อาหารและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแก่บุคคลและองค์กร และควรพัฒนาทีมที่ปรึกษาในแต่ละด้านให้เข้มแข็งพร้อมที่จะรับงานที่ปรึกษาในโครงการพัฒนาที่มีวงเงินสูงๆ ได้

3) คณะกรรมการเพิ่มบทบาทการให้คำชี้แจง บอกเหตุเดือนภัย อันมีสาเหตุมาจากผลกระทบ การใช้ปัจจัยการผลิต การตลาด การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และอื่นๆ

การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ได้ดำเนินงานทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมตามศักขภพของคณะ โดยมุ่งหวังที่จะเพิ่มบทบาทของคณะด้านศิลปะและวัฒนธรรมให้มากขึ้น และส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์และศึกษาภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ากับการเรียนการสอนเพื่อปลูกฝังให้นักศึกษารู้คุณค่า เกิดความรักและห่วงใยในความเป็นไทย แต่อย่างไรก็ตามงานด้านนี้ มหาวิทยาลัยมีศูนย์ศิลปะและวัฒนธรรมเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบดำเนินการ คณะจึงสนับสนุนให้บุคลากรและนักศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมตาม

วาระ โอคตส คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายใน มีข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาด้านการทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรมไว้ดังนี้

1) คณะกรรมการให้การสนับสนุนและร่วมมือกับมหาวิทยาลัยทั้งในด้านกิจกรรมการรักษาบูรณะ ปฏิสังขรณ์ผลงานทางศิลปะและวัฒนธรรม ด้านการอนุรักษ์ประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ที่ดึงงานของท้องถิ่น และการเผยแพร่รุกทางวัฒนธรรมสูงสังคม

2) คณะกรรมการเน้นการเก็บรวบรวม ศึกษา ศิลปวัตถุทางการเกษตร ภูมิปัญญาท้องถิ่นด้านการกสิกรรม การเลี้ยงสัตว์และอาหารพื้นบ้าน ตลอดจนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

การศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริ

ในส่วนของโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริฯ คณะกรรมการโอนโลยีการเกษตรและอาหารได้ดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยเฉพาะโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช (พรรณไม่น้ำ) ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547 และมีการดำเนินการใหม่อีก 1 โครงการ ในปีงบประมาณ 2549 ได้แก่โครงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิตและใช้น้ำมันใบโอดีเซล ตามแนวพระราชดำริฯ

งบประมาณ

คณะกรรมการโอนโลยีการเกษตรและอาหารได้รับจัดสรรงบประมาณสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเพื่อการดำเนินงานในการกิจหลักอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับภาพรวมการจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานระดับคณะในมหาวิทยาลัยราชภัฏพิษณุโลกสังคม โดยได้รับจัดสรรงบประมาณในปีงบประมาณ 2547 จำนวน 3,699,000 บาท, ปีงบประมาณ 2548 จำนวน 3,227,000 บาท และปีงบประมาณ 2549 จำนวน 1,820,800 บาท แหล่งงบประมาณในการดำเนินการกิจของคณะจากเงินงบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้ของคณะที่นำส่งมหาวิทยาลัย โดยได้รับการจัดสรรตามจำนวนนักศึกษาเต็มเวลา (full time equivalent student; FTES) และเงินร้อยละ 80 ของเงินรายได้ของคณะที่นำส่งมหาวิทยาลัย

เมื่อพิจารณางบประมาณในช่วง 3 ปีที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าเงินงบประมาณที่ได้รับการจัดสรรมีแนวโน้มลดลงอย่างเห็นได้ชัด จากการที่คณะมีปริมาณนักศึกษาลดลงจาก 380 คน ในปีการศึกษา 2547 เป็น 260 คน ในปีการศึกษา 2549 นอกจากนี้เมื่อพิจารณาเฉพาะงบประมาณเงินรายได้ส่วนใหญ่เป็นรายได้จากฟาร์มเกษตรและโครงการพิเศษ เช่น งบประมาณเงินรายได้ที่ได้รับการจัดสรรประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2548 รวมเป็นเงิน 1,565,800 ล้านบาท เป็นรายได้ที่ต้องดำเนินงานฟาร์มเกษตรและโครงการพิเศษ ถึงร้อยละ 60.28 ดังนั้น งบประมาณเงินรายได้จึงไม่อยู่ในฐานะที่จะช่วยส่งเสริมและสนับสนุนคณะในการพัฒนาให้มีงบประมาณดำเนินการสำหรับการปฏิบัติและพัฒนาการกิจต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่

การขาดแคลนงบประมาณดำเนินงาน ส่งผลกระทบถึงการดำเนินกิจกรรมต่างๆ คณะทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ คณะจะต้องกำหนดบุคลาศาสตร์การจัดหารายได้และการเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้จ่ายที่มีความคุ้มค่ารวมทั้งการเพิ่มสัดส่วนของงบประมาณดำเนินการที่ไม่ใช่เงินเดือนและค่าจ้าง ด้วย

การพัฒนาข่ายฐานรายได้ให้กว้างขึ้น เพื่อให้สามารถดำเนินการกิจได้อย่างเต็มศักยภาพอันจะทำให้พัฒนาความสามารถในการแบ่งบ้านด้านวิถีทัศน์

พื้นที่และอาคารสถานที่

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มีพื้นที่ 50 ไร่ มีอาคารและสิ่งก่อสร้างที่ได้ลงทุนไปแล้วเป็นจำนวน 13 หลัง ได้แก่

1) อาคารคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร	ขนาดพื้นที่ 540 ตารางเมตร
2) อาคารปฏิบัติการอุตสาหกรรมเกษตร (แปรรูปนมสด)	ขนาดพื้นที่ 775 ตารางเมตร
3) อาคารเพาะเลี้ยงเนื้อเยื่อพืช	ขนาดพื้นที่ 230 ตารางเมตร
4) โรงเก็บเครื่องมือเกษตรและที่จอดรถ	ขนาดพื้นที่ 150 ตารางเมตร
5) โรงเรือนเลี้ยงสัตว์ปีกระบบปรับอากาศแบบบรรเทาหน้า	ขนาดพื้นที่ 216 ตารางเมตร
6) โรงเรือนเลี้ยงสุกรระบบปรับอากาศแบบบรรเทาหน้า	ขนาดพื้นที่ 280 ตารางเมตร
7) โรงเรือนเลี้ยงสุกรระบบเปิด	ขนาดพื้นที่ 256 ตารางเมตร
8) โรงเรือนเลี้ยงโโค	ขนาดพื้นที่ 312 ตารางเมตร
9) โรงเรือนรีดนมโโค	ขนาดพื้นที่ 160 ตารางเมตร
10) บ้านพักคนงานเลี้ยงสัตว์	ขนาดพื้นที่ 120 ตารางเมตร
11) โรงเรือนปฏิบัติการพืชศาสตร์	ขนาดพื้นที่ 200 ตารางเมตร
12) เรือนเพาะชำและอาคารเก็บเครื่องมือ	ขนาดพื้นที่ 200 ตารางเมตร
13) อาคารปฏิบัติการแปรรูปอาหารและพัฒนาผลิตภัณฑ์	ขนาดพื้นที่ 1,000 ตารางเมตร

และในปีงบประมาณ 2548 มหาวิทยาลัยจัดสรรงบประมาณเงินรายได้ ก่อสร้างอาคารปฏิบัติการคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ขนาดพื้นที่ 2,800 ตารางเมตร ในวงเงิน 20 ล้านบาท 1 หลัง เมื่อพิจารณาในด้านพื้นที่และอาคารสถานที่แล้ว คณะมีข้อจำกัดด้านพื้นที่ไม่เพียงพอสำหรับรองรับการขยายตัวในการดำเนินการกิจด้านต่าง ๆ ได้อีก

2.7.2 การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมและขีดสมรรถนะ (SWOT analysis)

(1) สภาพแวดล้อมภายในของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร

► จุดอ่อน จากการวิเคราะห์พบจุดอ่อนต่าง ๆ ได้แก่ นโยบายและเป้าหมายในการบริหารและการพัฒนาไม่ชัดเจน การประสานงานและการประชาสัมพันธ์ในภายในและภายนอกคณะมีน้อย อัตรากำลังทั้งค้านอาจารย์ซึ่งขาดความเชื่อใจและขาดความไว้วางใจ อาจารย์ประจำมีภาระงานอื่นที่ไม่ใช่งานสอนและการงานนักคณะมาก ทำให้ขาดความร่วมมือในการพัฒนาคณะทั้งค้านความเป็นเลิศทางวิชาการ บริการ วิชาการแก่ชุมชน และค้านกิจกรรมของคณะ ความร่วมมือในการปฏิบัติงานของอาจารย์บุคลากร มีไม่นักพอ อาจารย์มีความรับผิดชอบในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายซึ่งไม่มากพอ ขาดการยอมรับซึ่งกันและกัน และขาดความเป็นยินดี งบประมาณมีไม่เพียงพอต่อการพัฒนาทุก ๆ ด้านให้มีมาตรฐานทัศนคติที่ยอมรับบันอุดมศึกษาอื่น ห้องปฏิบัติการเฉพาะทางและเครื่องมือไม่

เพียงพอ และไม่ครบถ้วนด้าน ขาดอุปกรณ์และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการเรียนการสอน สถานที่ฝึกปฏิบัติและห้องทำงานอาจารย์ ไม่เอื้อต่อการเรียนการสอน การทำงาน และมีไม่เพียงพอ การพัฒนาพื้นที่เป็นไปอย่างล่าช้าไม่มีประสิทธิภาพ ความไม่เหมาะสมของหลักสูตรพื้นฐานความรู้ทุกด้านของนักเรียน และความพร้อมค่าการรับการพัฒนา ค่อนข้างต่ำ

► **จุดแข็ง** ได้แก่ ความมีอิสระในการทำงาน การยอมรับต่อการแสดงความคิดเห็นอย่างตรงไปตรงมา เป็นองค์กรที่มีขนาดเล็ก สามารถปรับเปลี่ยนและพัฒนาได้คล่องตัวและรวดเร็ว บุคลากร ส่วนใหญ่ มีอายุน้อย มีความสามารถ และศักยภาพในการพัฒนา ด้านวิชาการ และวิชาชีพ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ สถานที่ตั้งสะดวกในการติดต่อ และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(2) สภาพแวดล้อมภายนอกของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร

► **โอกาส** ได้แก่ มหาวิทยาลัยให้ความสำคัญในการพัฒนาอาจารย์มากขึ้น โดยการตั้งกองทุน พัฒนาอาจารย์ และบุคลากร ทำให้อาจารย์และบุคลากรมีโอกาสเพิ่มวุฒิการศึกษาให้สูงขึ้น และทำผลงานทางวิชาการมากขึ้น มหาวิทยาลัยมีนโยบายกระจายอำนาจ และเพิ่มบุคลากรด้านการบริหาร สำนักงานมากขึ้น ทำให้คณะมีโอกาสพัฒนางานธุรการ งานฐานข้อมูลเพิ่มขึ้น การเพิ่มทักษะ ความสามารถของนักศึกษาด้านคอมพิวเตอร์ และภาษาอังกฤษ ทำให้คณะมีคอมพิวเตอร์ใช้งานบริหาร สำหรับการเรียนการสอนและสืบค้นของนักศึกษาได้ระดับหนึ่ง นักศึกษาของคณะมีโอกาสพัฒนา ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น การปฏิรูปอุดมศึกษาตามรัฐธรรมนูญ แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 และ พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ทำให้มหาวิทยาลัยต้องพัฒนาตนเอง และคณะซึ่งเป็นหน่วยงาน หลัก มีโอกาสที่จะพัฒนามาตรฐานทุกๆ ด้าน นโยบายของรัฐ และของมหาวิทยาลัยราชภัฏต่อการเพิ่ม กำลังคนด้านวิทยาศาสตร์ ทำให้คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มีโอกาสเพิ่มสาขาวิชาที่เป็นที่ ต้องการของท้องถิ่น และเพิ่มการรับนักศึกษามากขึ้น ซึ่งจำเป็นต้องมีอัตรากำลัง อาคารสถานที่ วัสดุ อุปกรณ์ และเพิ่มมากขึ้นด้วย การจัดคงค์กรธุรกิจการเกษตรขนาดกลางและขนาดเล็ก และอุดสาಹกรรม เกษตรที่เป็นเกษตรชนเมือง มีบทบาทต่อการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน และของประเทศชาติมากขึ้น ทำให้ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหารต้องเร่งรัดพัฒนาหลักสูตรธุรกิจการเกษตรอย่างรวดเร็ว องค์กร ชุมชนและองค์กรทางการเกษตร มีบทบาทในการผลิตและการจัดการมากขึ้น บุคลากรในคณะ เทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ควรร่วมมือพัฒนาชุมชนมากขึ้น อาชีพการให้คำปรึกษาทางการเกษตร ขยายตัวมากขึ้น เป็นโอกาสให้คณะพัฒนาด้านการบริการวิชาการสู่สังคมให้มากขึ้น โครงการอัน เนื่องมาจากแนวพระราชดำริที่เน้นเกษตรทฤษฎีใหม่และเศรษฐกิจพอเพียง

► **ภัยคุกคาม** ได้แก่ มหาวิทยาลัยไม่มีการกำหนดนโยบายที่ชัดเจน เช่น กรอบอัตรากำลัง การบริหารการพัฒนาคุณภาพและคุณวุฒิของอาจารย์ การวิจัย และการบริการวิชาการแก่สังคม ระบบ การบริหาร ระบบบัญชี การเงิน และพัสดุ ยังไม่มีความคล่องตัวเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนางาน การเปลี่ยนแปลงของระบบการผลิตทางการเกษตร ได้แก่ ความขัดแย้งทางด้านความคิด รูปแบบการใช้ที่ดิน น้ำ และทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างจำกัด ระบบการผลิตที่นำไปสู่สารตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร

2.7.3 ยุทธศาสตร์การพัฒนาคณาจารย์

จากสภาพแวดล้อมที่นำเสนอด้วยเครื่องมือที่ผ่านมา คณบดีฯ ได้วางแนวทางการพัฒนา ด้วยการกำหนด วัตถุประสงค์ ยุทธศาสตร์ และแผนงานในการดำเนินงานในปี พ.ศ. 2550-2554 ไว้ดังนี้ (6 วัตถุประสงค์ 7 ยุทธศาสตร์)

วัตถุประสงค์ที่ 1. ผลิตบัณฑิตที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความสามารถเป็นที่ยอมรับและพึงพอใจของสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 1: ผลิตบัณฑิตที่มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

คณาจารย์ต้องเร่งรัด ปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียน เป็นศูนย์กลาง จัดกิจกรรมเสริมสร้างลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์แบบบูรณาการอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ตลอดจนจัดการสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (learning environment) ให้อื้อต่อการบ่มเพาะ ค้านวิชาการ คุณธรรมและจริยธรรมของนักศึกษา เพื่อให้ยุทธศาสตร์เกิดผลสัมฤทธิ์ จึงได้กำหนด แผนงานของยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- 1) แผนงานสร้าง พัฒนาและปรับปรุงหลักสูตร
- 2) แผนงานจัดการศึกษาแบบบูรณาการ
- 3) แผนงานเสริมสร้างลักษณะบัณฑิตที่พึงประสงค์
- 4) แผนงานพัฒนาสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ (learning environment)

วัตถุประสงค์ที่ 2. ถ่ายทอดเทคโนโลยี เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ให้สามารถพึ่งตนเอง ได้บนฐานเศรษฐกิจพอเพียง

วัตถุประสงค์ที่ 3. ขยายผลการดำเนินโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริฯ

ยุทธศาสตร์ที่ 2: เพิ่มความสามารถในการแข่งขันและเสริมสร้างสมรรถนะของชุมชน

คณาจารย์ต้องปรับแนวทางในการบริการวิชาการ โดยจัดให้มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการตัดสินใจและการบริการสารสนเทศทางการเกษตรและอาหาร สร้างและถ่ายทอดองค์ความรู้ ต่อยอดภูมิปัญญาท้องถิ่น และสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริฯ เพื่อให้ยุทธศาสตร์เกิดผลสัมฤทธิ์ จึงได้กำหนด แผนงานของยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- 1) แผนงานพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและพึ่งตนเองได้ บนฐานเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริฯ
- 2) แผนงานบริการวิชาการตามองค์ความรู้ของคณาจารย์
- 3) แผนงานบริการวิชาการเพื่อตอบสนองความต้องการของท้องถิ่น
- 4) แผนงานสืบสาน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วัตถุประสงค์ที่ 4. ผลิตผลงานวิจัยและงานสร้างสรรค์ที่สามารถเพิ่มศักยภาพและพัฒนาชีวิต ความสามารถในการแข่งขันของชุมชน

วัตถุประสงค์ที่ 5. ทำนุบำรุง ศิลปะ วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของ

ห้องถิน และของชาติ

ยุทธศาสตร์ที่ 3: สร้างและพัฒนาเทคโนโลยีในการแก้ปัญหาและพัฒนาชุมชน

คณะกรรมการต้องสร้างระบบบริหารจัดการการวิจัย และบริการวิชาการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงการเรียนการสอนและการทำงานบ่างบูรณาการ ศิลปะ วัฒนธรรม อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของห้องถิน และของชาติ เพื่อเป็นกลไกในการกำหนดทิศทาง และจัดการงานวิจัยให้สามารถตอบสนองความต้องของชุมชนห้องถิน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ยุทธศาสตร์เกิดผลสัมฤทธิ์ จึงได้กำหนดแผนงานของยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- 1) แผนงานพัฒนาระบบบริหารจัดการการวิจัย และบริการวิชาการแบบบูรณาการ
- 2) แผนงานวิจัยต่อยอด ภูมิปัญญา ศิลปะ และวัฒนธรรมห้องถิน เพื่อสร้างเอกลักษณ์และเพิ่มคุณค่าพลิตภัณฑ์ของชุมชน

3) แผนงานวิจัยเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน

4) แผนงานวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

5) แผนงานวิจัยเฉพาะด้านเพื่อสร้างเอกลักษณ์ของคณะ

6) แผนงานวิจัยเพื่อสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ

วัตถุประสงค์ที่ 6. พัฒนาคณะให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีระบบบริหารจัดการ

ตามหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์ที่ 4: เสริมสร้างภูมิปัญญาขององค์กร

เพื่อพัฒนาคณะฯ สู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ จนสามารถเป็นแหล่งอ้างอิงของชุมชนห้องถิน การจัดการความรู้ (knowledge management: KM) เป็นแนวทางการบริหารจัดการองค์กรยุคใหม่ที่ได้รับความสนใจอย่างสูงในปัจจุบัน ช่วยทำให้เกิดการจัดระบบในการสร้าง คืนหา และแลกเปลี่ยนความรู้ต่าง ๆ อันจะนำไปสู่การประยุกต์ใช้ในองค์กร เพื่อเพิ่มศักยภาพ และสามารถแข่งขันได้ คณะกรรมการต้องมีการจัดทำแผนการจัดการความรู้ และดำเนินการตามขั้นตอน มีการแลกเปลี่ยนความรู้กัน มีบันทึก มีบทความ เป็นลายลักษณ์อักษร เพื่อให้ยุทธศาสตร์เกิดผลสัมฤทธิ์ จึงได้กำหนด แผนงานจัดการความรู้ขององค์กร เป็นแผนงานของยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 5: พัฒนาและปรับปรุงระบบบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล

คณะฯ จำเป็นต้องดำเนินการ พัฒนาและ ปรับปรุงระบบบริหารจัดการภายในโดย ปรับปรุง โครงสร้างองค์กร กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ ให้ถูกต้องและเป็นธรรม สร้างเสริมการใช้คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพในการปฏิบัติงาน มีแผนงาน/โครงการและกลไก ปฏิบัติงานตามการกิจกรรมถ้วน ปฏิบัติงานด้วยความโปร่งใส และตรวจสอบได้ จัดให้มีระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพ ปรับปรุงระบบการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ทั้งภายในและภายนอก สร้างแรงจูงใจ/วัฒนากำลังใจในการปฏิบัติงาน จัดทำมาตรฐาน และคู่มือในการปฏิบัติงานครอบคลุมทุกการกิจ โดยมีการตรวจติดตามภายใน(internal control) และประเมินผลการปฏิบัติงานเป็นระยะ นำผลการประเมินมา

ปรับปรุงแก้ไขเพื่อไปสู่การปฏิบัติงานที่ดี (best practice) เพื่อให้ยุทธศาสตร์เกิดผลสัมฤทธิ์ จึงได้กำหนดคแผนงานของยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- 1) แผนงานพัฒนาระบบการบริหารจัดการ ตามหลักธรรมาภิบาล
- 2) แผนงานประกันคุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์ที่ 6: พัฒนาความมั่นคงทางด้านการเงิน

คณะกรรมการฯ สามารถพัฒนาความมั่นคงทางด้านการเงินในดำเนินการกิจได้โดย เร่งรัดเพิ่มจำนวนนักศึกษา เพิ่มเงินรายได้จากท่าเรือ เสริมรายได้จากการวิจัยและการบริการวิชา ตลอดจนพัฒนาระบวนการปฏิบัติงานและสร้างนวัตกรรมในการปฏิบัติงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อให้ยุทธศาสตร์เกิดผลสัมฤทธิ์ จึงได้กำหนดแผนงานของยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- 1) แผนงานจัดหารายได้
- 2) แผนงานลดต้นทุนการดำเนินงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 7: เสริมสร้างสมรรถนะบุคลากร

คณะกรรมการฯ ต้องมีนโยบายและแผน ในการสร้างและพัฒนาบุคลากรให้มีสมรรถะสอดคล้องกับหลักสูตร การเรียนการสอนและการดำเนินงานที่เปลี่ยนไปตามความต้องการของห้องเรียนและของชาติ เพื่อให้ยุทธศาสตร์เกิดผลสัมฤทธิ์ จึงได้กำหนด แผนงานของยุทธศาสตร์ดังต่อไปนี้

- 1) แผนงานสร้างบุคลากรตามกรอบอัตรากำลัง
- 2) แผนงานพัฒนาบุคลากร

โดยคณะกรรมการฯ ได้กำหนดแนวทางการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาฯ ฉบับที่ 10 สู่การปฏิบัติ โดยกำหนดให้หน่วยงาน/ คณะทำงานและบุคลากรทุกภาคส่วน มีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน โดยนำเสนอ แนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์ของแผนมาแปลงไปสู่แผนปฏิบัติการในระดับต่าง ๆ ควบคู่ไปกับการปรับระบบการจัดสรรทรัพยากร การกำหนดและปรับปรุง โครงสร้าง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ การสร้างองค์ความรู้ของคณะกรรมการทั้งการติดตามประเมินผลอย่างเป็นระบบ

2.7.4 ข้อเสนอแนะจากการตรวจประเมินการประกันคุณภาพ

จากการตรวจประเมินการประกันคุณภาพประจำปีการศึกษา 2549 (วันที่ 20-22 มิถุนายน 2550) คณะกรรมการตรวจประเมินการประกันคุณภาพภายในในส่วนของคณะกรรมการฯ ในโดยการเกษตรและอาหารได้ผลการประเมินโดยสรุปดังนี้

มาตรฐานที่ 1 บริษัทฯ ปนิธาน/วิสัยทัศน์ฯ (คีมา ก 5.00)

มาตรฐานที่ 2 คุณภาพบัณฑิต (ปรับปรุง 2.17)

มาตรฐานที่ 3 หลักสูตร การเรียนการสอนฯ (ดี 3.87)

มาตรฐานที่ 4 การวิจัยและงานสร้างสรรค์ (ดี 4.33)

มาตรฐานที่ 5 การบริการวิชาการ (ดี 4.18)

มาตรฐานที่ 6 การทำนุบำรุงศิลปะและวัฒนธรรม (คีมา ก 5.00)

มาตรฐานที่ 7 การบริหารจัดการ (พอใช้ 3.45)

มาตรฐานที่ 8 การพัฒนาองค์การ (ค 3.53)

มาตรฐานที่ 9 ระบบการประกันคุณภาพ (ดี 4.50)

เคลื่อนที่รวมทุกมารตรฐาน (ได้รับดับดี คะแนนเฉลี่ย 3.77)

นอกจากนั้น คณะกรรมการตรวจประเมินฯ ได้ให้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสำหรับคณะกรรมการฯ โดยแบ่งเป็นข้อเสนอแนะทั่วไป ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเร่งด่วน ดังต่อไปนี้

▶ ข้อเสนอแนะทั่วไป

(1) จุดเน้นและแนวทางการพัฒนาด้านวิชาการ

1.1 หลักสูตร การเรียนการสอน คุณภาพบัณฑิต

1.1.1 การพัฒนาระบวนวิชาและหลักสูตรการศึกษา ความมีระบบการกลไกเพื่อนำไปสู่มาตรฐานที่มีมาตรฐานลักษณะ นอกจากนี้ การพัฒนาหลักสูตรควรคำนึงถึงผู้เรียนและความต้องการของสังคม และการจัดการเรียนการสอนต่อสาธารณะเจ้าและบุคลากรเข้าใจในบริบทของการจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ

1.1.2 การส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรเชิงบูรณาการ ควรส่งเสริมให้สาขาวิชาภายในคณะเดียวกันหรือต่างคณะได้ร่วมมือกันให้มีหลักสูตรลักษณะนิมากยิ่งขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และท้องถิ่น

1.1.3 การพัฒนานักศึกษาให้เป็นบัณฑิตในอุดมคติ ควรมุ่งเน้นการให้ความสำคัญกับการเรียนการสอนกระบวนการวิชาศึกษาทั่วไป และควรส่งเสริมให้ผู้สอนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมในระหว่างการสอนกระบวนการวิชาต่าง ๆ เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน นอกจากนี้ รวมทั้งควรบูรณาการการเรียนการสอนกับกิจกรรมนักศึกษาให้ การพัฒนานักศึกษาควรมีแผนส่งเสริมกิจกรรมที่ชัดเจน และควรลงทุนทั้งการเรียนการสอนวิชาการและวิชาชีพ ไปพร้อมกับกิจกรรมนักศึกษา

1.1.4 การบริหารจัดการวิชาการ ดำเนินถึงความยืดหยุ่นในการรับเข้าศึกษา การบริหารหลักสูตร การเลือกกระบวนการเรียน การเลือกคณิตและการเลือกสาขาวิชาของนักศึกษา

1.1.5 การจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมุ่งมั่นที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้แบบฝึกหัด

1.1.6 มหาวิทยาลัยราชภัฏมีปั้นชญาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้ การจัดการเรียน การสอนและการวิจัย ตลอดจนการบริการวิชาการแก่สังคม ควรเน้นพื้นที่เป็นสำคัญ

1.1.7 หลักสูตรการสอนสำหรับนักศึกษา กศ.ป.ป. ควรจัดหลักสูตรเป็นชุดวิชาแทนรายระบบวิชา เนื่องจากเนื้อหาของชุดวิชานี้มีความต่อเนื่อง และเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาก่อน

1.2 การวิจัยและสร้างสรรค์

1.2.1 คณะกรรมการส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิชาการและนักศึกษามีความรู้ ความสามารถในการวิจัยและการบริหารจัดการงานวิจัย

1.2.2 คณะกรรมการส่งเสริมให้คณาจารย์ นักวิชาการ และนักศึกษาทำการวิจัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มากขึ้น

1.3 การบริการวิชาการแก่สังคม

1.3.1 คณะกรรมการปรับปรุงระบบ กลไก และงบประมาณสนับสนุนให้เกิดระบบการบริการวิชาการและถ่ายทอดเทคโนโลยีสู่ชุมชนท้องถิ่นที่รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ โดยจัดให้มีระบบข้อมูลกลางที่สามารถรับงานและส่งต่อไปยังหน่วยงานระดับรองได้

1.3.2 คณะกรรมการมีกลไกในการส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชนระดับฐานราก ทั้งด้านการผลิต การแปรรูปการตลาดและแหล่งทุนสนับสนุน รวมทั้งการรวมกลุ่มอาชีพเพื่อนำไปสู่การสร้างการพัฒนาผลิตภัณฑ์บริการที่ได้มาตรฐานและมีเอกลักษณ์เฉพาะ

1.3.3 คณะกรรมการสอนงานวาระหรือแผนงานของจังหวัด กลุ่มจังหวัด และของประเทศ เพื่อให้เกิดความเขื่อมโยงและใช้เป็นแนวทางสำหรับการวางแผนการทำงานเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ให้ตรงกับประเด็นปัญหาและความต้องการของท้องถิ่น

1.3.4 คณะกรรมการสร้างระบบและกลไกการซื้อขายและเดือนเก็บและเดือนกัก รวมทั้งให้ข้อคิดเห็นในการใช้กฎหมายไทยและกฎหมายภาคใต้ เพื่อการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมและทรัพยากรธรรมชาติของท้องถิ่น

1.4 ทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม

คณะกรรมการส่งเสริมการใช้ภาษาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สืบสานความคิด แหล่งกำเนิดและรากฐานทางศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น นอกเหนือจาก การส่งเสริมและสนับสนุนการอนุรักษ์ สืบสาน พัฒนา เพยแพร่เอกลักษณ์ ศิลปะและวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ดำเนินการอย่างสม่ำเสมอ

(2) จุดเน้นและแนวทางการพัฒนาด้านการบริหาร

2.1 การส่งเสริมการทำงานในเชิงคุณภาพและเพื่อการแข่งขัน

คณะกรรมการสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มศักยภาพของบุคลากร หน่วยงานด้วยการปรับเปลี่ยน กระบวนการทัศน์ วัฒนธรรมและค่านิยม รวมทั้งรองรับคู่ปลูกฝัง สร้างจิตสำนึกให้แก่บุคลากรของคณะกรรมการทุกระดับเพื่อทำงานภายใต้หลักธรรมาภิบาลและหลักการบริหารจัดการที่ดี

2.2 การติดต่อสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์

คณะกรรมการสร้างระบบการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์ในด้านการประชาสัมพันธ์ เทคโนโลยีสารสนเทศ ข้อมูลข่าวสารที่ทันสมัย ทันเหตุการณ์ ถูกต้องและเพียงพอให้แก่บุคลากรและหน่วยงานของคณะกรรมการและเสนอแนะให้มหาวิทยาลัยมีระบบสื่อสารปฏิสัมพันธ์ที่ทันสมัย

2.3 การประสานความร่วมมือ

คณะกรรมการสัมพันธ์ ความร่วมมือทั้งทางวิชาการและอื่น ๆ กับมหาวิทยาลัย สถาบัน องค์กรธุรกิจ พานิชกรรมและอุตสาหกรรม ทั้งของภาครัฐและเอกชน รวมทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประชาชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอย่างใกล้ชิด

2.4 การบริหารการเปลี่ยนแปลง

คณะกรรมการให้ความสำคัญกับการบริหารการเปลี่ยนแปลง โดยเฉพาะการปรับแต่งองค์ประกอบในด้านต่าง ๆ เช่น (1) โครงสร้างและกระบวนการทำงาน (2) เทคโนโลยี (3) การพัฒนาขีดความสามารถ และสมรรถนะของบุคลากร (4) การปรับแก้ระบบข้อบังคับ ให้มีความพร้อมต่อการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์

2.5 เครื่องมือการบริหาร

คณะกรรมการนำเครื่องมือการบริหารจัดการที่ทันสมัย ช่วยในการบริหารงานให้บรรลุเป้าหมาย เช่น

2.5.1 ใช้ balance scorecard เป็นเครื่องมือแปลงวิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์ของคณะกรรมการปฎิบัติให้ได้ผล รวมทั้งกำหนดตัวชี้วัด เพื่อให้เห็นความสำเร็จของการเปลี่ยนแปลง

2.5.2 ใช้วิธีการจัดการความรู้ เพื่อสร้างนวัตกรรมที่เน้นการเรียนรู้และสามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงได้

2.5.3 ใช้แนวทางการบริหารทรัพยากรบุคคลเชิงรุก ที่เน้นการเตรียมบุคลากรให้มีความพร้อมจะปฏิบัติงานภายใต้โครงสร้างองค์กรที่ออกแบบ โดยคำนึงถึงผลผลิตที่สร้างความพึงพอใจให้กับนักศึกษาและสังคม

2.5.4 ใช้การบริหารแบบยึดหลักสมรรถนะความสามารถที่มุ่งเน้นการสร้างบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถและมีความเป็นผู้นำในงานที่ตนทำอยู่

2.5.5 ใช้ระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารแบบรวมศูนย์ที่ผู้บริหารและบุคลากรทุกระดับสามารถเข้าถึง ศึกษา จัดทำรายงานสรุปสาระสนเทศที่รวมมาจากฐานข้อมูลทั้งหมดขององค์กร และตอบสนองได้ทันทีเมื่อเรียกใช้ข้อมูล แบบออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.5.6 ใช้หลักและวิธีการบริหารจัดการที่ดี เป็นเครื่องมือสร้างผลลัพธ์และความเชื่อมั่นให้กับผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียและสังคม

2.5.7 ใช้ระบบการประกันคุณภาพ ให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำวันของคณะกรรมการในวิถีชีวิตในการปฏิบัติงานของบุคลากร

2.6 การนำ FTES และ TOR มาใช้

คณะกรรมการนำ FTES มาใช้เป็นเครื่องมือในการจัดสรรทรัพยากรที่เป็นธรรมให้กับหน่วยงานและหลักสูตรการศึกษา และนำข้อตกลงการปฏิบัติงาน (TOR) ระหว่างคณะกรรมการกับบุคลากรมามาใช้อย่างจริงจังเพื่อให้เกิดความชัดเจนในภาระหน้าที่ และผลการปฏิบัติงานของบุคลากร

► ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

(1) การปรับปรุงระบบการเข้าศึกษา

คณะกรรมการให้มหาวิทยาลัยทบทวนการรับนักศึกษาเข้าศึกษา จากวิธีการเดิมที่เลือกคณะและสาขาวิชาเอกตั้งแต่นักเรียนสมัครเข้าศึกษาในชั้นปีที่ 1 ไปเป็นการรับเข้าศึกษาโดยไม่เลือกคณะและสาขาวิชาเอก เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ได้ใช้ชีวิตในปีแรกของการเข้าศึกษาในมหาวิทยาลัยปั้นเพาะความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษา เทคโนโลยีสารสนเทศ การใช้ชีวิตและการศึกษาในมหาวิทยาลัย รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับการเลือกคณะและสาขาวิชาเอกให้ถูกกับอุปนิสัยและความชอบของนักศึกษา (วิธีการนี้อาจแยกรับเข้าเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มวิทยาศาสตร์และกลุ่มศิลปศาสตร์) การเลือกคณะควรเกิดขึ้นในปีที่ 2 ส่วนการเลือกสาขาวิชาเอก ควรเกิดขึ้นในปีที่ 3 โดยวิธีนี้อาจจะทำให้นักศึกษามีความเข้มแข็งทางความรู้ และความสามารถในการตัดสินใจเลือกวิชาเอกได้ตรงตามความต้องการ

(2) การบริหารจัดการกระบวนการวิชาศึกษาทั่วไป

เพื่อให้การบริหารจัดการกระบวนการวิชาและหลักสูตรศึกษาทั่วไป เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาทั่วไป ควรสนับสนุนให้มหาวิทยาลัยมีหน่วยงานกลางเพื่อประสานและรับผิดชอบ ดูแลมาตรฐานหลักสูตร มาตรฐานกระบวนการวิชา รวมทั้งการติดตามประเมินผลเพื่อการปรับปรุงกระบวนการวิชาและหลักสูตรศึกษาทั่วไป

(3) การจัดทำแผนพัฒนากำลังคน

จากการตรวจเยี่ยมเพื่อการประเมินคุณภาพการศึกษาพบว่า สัดส่วนของอาจารย์ประจำต่อนักศึกษาอยู่ในเกณฑ์ที่ไม่เหมาะสมสำหรับที่จะอำนวยการเรียนการสอน การวิจัยและการดำเนินการตามพันธกิจอื่น ๆ จึงเป็นเหตุให้คณะต้องจ้างอาจารย์อัตราจ้างชั่วคราวทำการสอน ซึ่งวิธีการนี้ไม่เป็นผลดีต่อการบริหารจัดการและการรักษาคุณภาพของการเรียนการสอน นอกจากนี้ เมื่อวิเคราะห์ถึงวุฒิสาขาวิชาของอาจารย์ประจำที่มีอยู่ในบางสาขาวิชาขาดแคลน ไม่สามารถดำเนินการสอนและทำการวิจัยให้มีประสิทธิภาพได้ เมื่อพิจารณาในเชิงคุณภาพและปริมาณของกำลังคนในกลุ่มผู้สนับสนุนวิชาการและผู้สนับสนุนการบริหารและธุรการพบว่ายังขาดแคลนอยู่อีกมาก จึงทำให้อาจารย์ประจำต้องทำหน้าที่ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพทางวิชาการ ดังนั้น คณะจึงควรจัดทำแผนพัฒนากำลังคนทุกกลุ่มเป็นการเร่งด่วนเพื่อปรับปรุงคุณภาพของบุคลากร โดยการจัดทำกำลังคนเพิ่มเติม สนับสนุนการเพิ่มคุณวุฒิของบุคลากรและรักษาคุณภาพของบุคลากร โดยการฝึกอบรม สนับสนุน แลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการ

(4) การจัดทำแผนเพื่อการพัฒนาองค์กร

สถานการณ์ด้านงบประมาณของอุดมศึกษาไทยในปัจจุบันค่อนข้างเป็นปัญหา เนื่องจากการขยายตัวของอุดมศึกษามีมากขึ้นและงบประมาณของประเทศไทยจำกัด หากคณะยังคงอาศัยงบประมาณแผ่นดินและเงินรายได้จากค่าธรรมเนียมการศึกษาที่มหาวิทยาลัยจัดสรรให้เพียงเหล็กเดียว โดยไม่มี

แนวทางการแสวงหางบประมาณจากแหล่งอื่นมาเพิ่มเติม คาดว่าจะนำไปสู่ปัญหาการขาดแคลนงบประมาณในอนาคต ซึ่งมีข้อเสนอแนะให้จัดทำแผนเพื่อการพึงตานองให้ชัดเจน และถือเป็นนโยบายหลักซึ่งจะสามารถช่วยแก้ไขปัญหาการขาดแคลนงบประมาณได้ระดับหนึ่ง

(5) การสนองงานตามแนวพระราชดำริและการดำเนินชีวิตตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

คณะกรรมการสนองงานตามโครงการตามพระราชดำริอย่างจริงจัง รวมทั้งรณรงค์ส่งเสริมให้คณาจารย์บุคลากรและนักศึกษา รวมทั้งประชาชนมีค่านิยมในการดำเนินชีวิต ตามแนวพระราชดำริเศรษฐกิจพอเพียง

(6) การใช้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจและสังคม

คณะกรรมการส่งเสริมวิจัยการใช้ประโยชน์จากชีวะ และการริใช้เคลื่อนพื้นเมืองลูกค้าของชีวะและลดความภาระและเป็นพลังงาน และการวิจัยเพื่อแก้ปัญหาโลกร้อน

▶ ข้อเสนอแนะร่างด่วน

(1) การฝึกอบรมและพัฒนาอาจารย์

คณะกรรมการการพัฒนาอาจารย์ยังเร่งรัด เพื่อสนองต่อการเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอนในหลาย ๆ ด้าน เช่น ความรู้เกี่ยวกับการบริหารวิชาการ ความรู้ในการจัดทำเอกสารนำเสนอที่ให้รายละเอียดอย่างครบถ้วน ความรู้ในการประเมินผลรายวิชาและการตัดเกรด ความรู้ในด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาทางวิชาการ การเรียนการสอนที่เน้นนักศึกษาเป็นศูนย์กลางความรู้เกี่ยวกับการเขียนโครงการวิจัย ความรู้เกี่ยวกับภูมิสังคมของชุมชน เป็นต้น

(2) ระบบการจัดการสารสนเทศ

คณะกรรมการนี้แนะนำ และเสนอให้มหาวิทยาลัยจัดระบบการจัดการสารสนเทศให้เป็นเครือข่ายและเป็นระบบเดียวกัน เพื่อหลีกเลี่ยงการมีระบบสารสนเทศหลายระบบในมหาวิทยาลัยเดียวกัน และเพื่อลดค่าใช้จ่ายและงบประมาณในการจัดทำระบบสารสนเทศของแต่ละคณะ ซึ่งจะส่งผลให้เกิดความพึงพาและความเท่าเทียมกันของคณะต่าง ๆ ทั่วทั้งมหาวิทยาลัย

(3) โครงสร้างคณะ

ปัจจุบันคณะกรรมการการอุดมศึกษาไม่มีนโยบายที่จะแบ่งการกิจทางวิชาการของคณะ ออกรื้อเป็นภาควิชาใหม่อนดังอุดมศึกษาที่ผ่านมา ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมและพัฒนาการเรียนการสอน และการวิจัยให้มีผลงานที่ก้าวหน้า และเพื่อประโยชน์ในการตรวจสอบผลงานทางวิชาการของคณาจารย์ โดยคณาจารย์ด้วยกัน ให้เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นไปตามมาตรฐานวิชาการของสาขา เห็นควรแบ่งการกิจทางวิชาการของคณะเป็น “สาขาวิชา” โดยคำนึงถึงหลักการแบ่งสาขาวิชาตามมาตรฐานสากล ที่มุ่งสัมฤทธิผลตามภารกิจ ความคุ้มค่า ลดขั้นตอนและเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลทางวิชาการ การบริหารจัดการทางวิชาการ และต้องไม่ทำให้เป็นอุปสรรคต่อความร่วมมือหรือช่วยเหลือการทำงานในระหว่างคณาจารย์ด้วยกัน หรือเป็นอุปสรรคต่อประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร่วมกัน

นอกจากนี้แล้วในช่วงวันที่ 6-8 กันยายน พ.ศ. 2549 คณะกรรมการจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ได้เข้าตรวจสอบประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง โดยในส่วนของคณะกรรมการโดยการเกณฑ์และอาหาร ซึ่งอยู่ในกลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ ได้รับการรับรองในระดับดี โดยมีคะแนนและผลการประเมินรายมาตรฐานดังแสดงได้ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกของกลุ่มสาขาวิชาเกษตรศาสตร์ (รายมาตรฐาน)

มาตรฐาน	คะแนนที่ได้	ผลการประเมิน
1. คุณภาพบัณฑิต	3.17	พอใช้
2. งานวิจัยและงานสร้างสรรค์	3.60	ดี
3. การบริการวิชาการ	4.38	ดี
4. การทำงานนำร่องศิลปะและวัฒนธรรม	4.50	ดี
ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 4 มาตรฐาน	3.91	ดี
5. การพัฒนาและการเรียนการสอน	3.64	ดี
6. หลักสูตรและการเรียนการสอน	4.00	ดี
7. การประกันคุณภาพ	5.00	ดีมาก
ค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนัก 7 มาตรฐาน	4.04	ดี

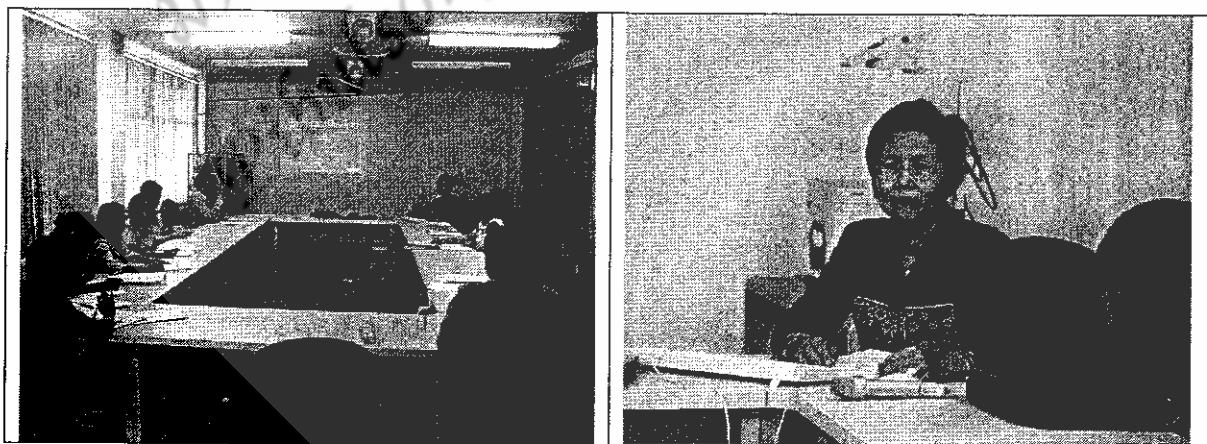
เมื่อพิจารณาผลการประเมินแล้วจะเห็นว่ามาตรฐานด้านคุณภาพบัณฑิตได้คะแนนในระดับน้อยกว่ามาตรฐานด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เนื่องจากจำนวนบัณฑิตที่ได้ทำงานตรงตามสาขาวิชาที่สำเร็จการศึกษาบัณฑิตมีเงินเดือนตรงตามวุฒิ รวมถึงการได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติ ค่อนข้างน้อย ซึ่งขณะ จำเป็นต้องเร่งรัดการพัฒนา

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 แนวทางการดำเนินการ

เนื่องจากการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเพื่อพัฒนา มีวัตถุประสงค์หลักในการวิเคราะห์สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร และพัฒนารายวิชานำร่องที่มีการจัดการเรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน บทบูรับทองของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร เพื่อให้แต่ละสาขาวิชานำไปปรับใช้ในรายวิชาอื่น ๆ

กระบวนการหลักที่ใช้การวิจัยเป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วม ระหว่างคณาจารย์ภายในคณะ โดยใช้กิจกรรมหลักคือการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ และร่วมกันพัฒนา โดยในเบื้องต้น หรือขั้นเตรียมการ คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร ได้จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเรื่อง “การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาประมาณรายวิชา และมาตรฐานรายวิชา” เมื่อวันที่ 3-4 พฤษภาคม 2549 โดยเชิญ รศ. ดร. อรุณี อ่อนสวัสดิ์ จากภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ มาเป็นวิทยากร (ภาพที่ 1) เพื่อสร้างความเข้าใจเบื้องต้นให้กับคณาจารย์ของคณะเกี่ยวกับความสำคัญของการพัฒนาการจัดการเรียนการสอน แนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดทำประมาณรายวิชา และเลือกรายวิชาที่จะพัฒนาเป็นรายวิชานำร่อง โดยที่ประชุมได้คัดเลือกรายวิชาจากหลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2550 ของคณะ โดยคัดเลือกรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาทุกสาขาวิชาของคณะ มีอาจารย์จากทุกสาขาวิชาร่วมสอน ซึ่งรายวิชาดังกล่าวคือ ภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง (กอ.รก. 131) โดยจะดำเนินการพัฒนาพร้อมกับทดสอบกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษาที่ 1/2550 โดยมีแผนการดำเนินงานโครงการดังแสดงในตารางที่ 6

ภาพที่ 1 ภาพกิจกรรมจากการประชุมสัมมนา “การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาประมาณรายวิชา และมาตรฐานรายวิชา”

ตารางที่ 6 แผนการดำเนินการโครงการ

กิจกรรม / วัตถุประสงค์	กรอบระยะเวลา			
	ไตรมาส 1	ไตรมาส 2	ไตรมาส 3	ไตรมาส 4
1. จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิพากษ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างคณาจารย์ของ คณะ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ โดยเชิญ ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเพิ่มเติม และผู้เกี่ยวข้องทุก ฝ่าย เพื่อวิเคราะห์สถานภาพการจัดการเรียนการ สอนของคณะ จุดอ่อน จุดแข็ง วิกฤต โอกาส สร้าง แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนารายวิชา (course development) โดยใช้วิชาภูมิสังคมในระบบเกษตร ภาคเหนือตอนล่าง เป็นกรณีศึกษา	→			
2. จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อร่วมกัน พัฒนาแผนการดำเนินงาน แนวทางการจัดการเรียน การสอน ประมาณรายวิชา รวมถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่ เหมาะสมสำหรับการนำไปใช้ในรายวิชา การ ประเมินผล โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกร่วม บรรยายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	→			
3. ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ จัด ประชุมกลุ่มย่อย เพื่อทบทวนแผนการดำเนินการ ประมาณผลที่ได้รับเบื้องต้น และหาทางแก้ไข ปัญหาเฉพาะหน้าที่เกิดขึ้นระหว่างดำเนินการ		→		
4. ประเมินผลการจัดการเรียนการสอนจาก แบบสอบถามทั้งในส่วนของอาจารย์ผู้สอน และ นักศึกษา สรุปและประมาณผลโครงการ โดย ก้าวรวม ร่วมกันเสนอแนะข้อปรับปรุงต่าง ๆ			→	
5. จัดทำรูปเล่มรายงาน และจัดทำเป็นบทความ เผยแพร่ ตีพิมพ์บทความการอ่านน้อย 1 บทความลงในการสารที่เกี่ยวข้อง				→

3.2 วิธีการและเครื่องมือที่จำเป็น

วิธีการหลักที่ใช้ในโครงการนี้จะเป็นการจัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ระหว่างคณาจารย์ในคณะ อาจารย์ผู้สอนรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกณฑ์ภาคเหนือตอนล่าง ร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก ที่จะเชิญมาบรรยาย และร่วมเสวนा แลกเปลี่ยนความคิดเห็น นอกสถานที่แล้วจะมีการใช้วิธีการประชุมกลุ่มย่อย ระหว่างอาจารย์ผู้สอน

ในส่วนของการประเมินการจัดการเรียนการสอน และผลการจัดการเรียนการสอนจะมีการประเมินในหลาย ๆ ส่วนได้แก่

1) การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ใช้การประเมินตามที่แสดงไว้ในประมวลรายวิชาซึ่งได้ร่วมกันพัฒนาระหว่างอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน โดยได้รับคำชี้แนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชิญมาเป็นวิทยากรในการประชุมสัมมนา (รายละเอียดแสดงไว้ในบทดังไป ในส่วนของผลการวิจัย)

2) การประเมินอาจารย์ผู้สอน ใช้แบบประเมินการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิษลัพส์ โดยมีการนำผลที่ได้จากการประเมินมาวิเคราะห์ร่วมกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน

3) การประเมินแผน/กิจกรรมการสอน ในส่วนของนักศึกษาจะใช้แบบประเมินที่คัดแปลงจากแบบประเมินของ วัฒนาพร ระจันทุกษ์ (2542: 172) และในส่วนของอาจารย์จะใช้แบบประเมินที่คัดแปลงจากแบบประเมินของ วัฒนาพร ระจันทุกษ์ (2542: 178-180) รายละเอียดของแบบประเมินแสดงไว้ในภาคผนวก

การพัฒนาแผนการสอน รวมถึงเครื่องมือในการประเมินต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแบบประเมินผลการจัดการเรียนการสอน แบบประเมินกิจกรรมการสอนฯลฯ จะใช้การออกแบบร่วมกันระหว่างคณาจารย์ผู้สอน โดยนำเอาแบบอย่างจากเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ และนำไปใช้ประเมินจริงกับกลุ่มนักศึกษาที่เรียนในรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกณฑ์ภาคเหนือตอนล่าง ภาควิชาศึกษา 1/2550 โดยในการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งเน้นกระบวนการให้ได้มาซึ่งรายวิชาที่เป็นมาตรฐาน มีการจัดการเรียนการสอนโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย และใช้การเรียนแบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่ได้มุ่งเน้นการพัฒนาและประเมินคุณภาพของเครื่องมือดังนั้นจึงไม่มีการประเมินเกี่ยวกับคุณภาพของเครื่องมือต่าง ๆ

บทที่ 4

ผลการวิจัย

4.1 สถานภาพด้านการจัดการเรียนการสอนของคณะ

จากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามที่ได้สรุปไปแล้วในบทที่ 2 ก่อนหน้านี้ จะเห็นว่าคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ มาเป็นลำดับ โดยเฉพาะในเรื่องของอาคารสถานที่สำหรับการเรียนการสอนที่มีเพิ่มมากขึ้น บุคลากรสายสืบสอนมีคุณวุฒิเพิ่มมากขึ้น มีการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐาน แต่อย่างไรก็ตามผลการประเมินคุณภาพพบว่าคุณภาพบัณฑิตยังอยู่ในเกณฑ์พอใช้เท่านั้น ซึ่งสาเหตุมาจากการปัจจัยหลายประการ โครงการฯ ได้จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อวิพากษ์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ระหว่างคณาจารย์ของคณะ อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกเพิ่มเติม และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อวิเคราะห์สถานภาพการจัดการเรียนการสอนของคณะ จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาส โดยเชิญผู้ทรงคุณวุฒิได้แก่ รองศาสตราจารย์ ดร. นคร ณ ถลี ปาน คำป่าง และ อาจารย์พุกนัย ขิมนันตะศิริ จากคณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มาเป็นวิทยากร โดยได้จัดประชุมสัมมนาไปเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2549 (ภาพที่ 2)

ภาพที่ 2 ภาพกิจกรรมจากการประชุมสัมมนา “การพัฒนารายวิชา (course development)”

ที่ประชุมได้ร่วมวิเคราะห์สถานภาพด้านการเรียนการสอนของคณะ และสรุปเป็นตาราง SWOT matrix ดังแสดงได้ในตารางที่ 7

ตารางที่ 7 SWOT matrix เนพะในส่วนของการจัดการเรียนการสอน

สภาพแวดล้อมภายใน	สภาพแวดล้อมภายนอก
จุดแข็ง (Strengths) <ol style="list-style-type: none"> บุคลากรผู้สอนมีคุณวุฒิเพิ่มขึ้น มีการพัฒนาหลักสูตรให้ได้มาตรฐาน มีงานวิจัยเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถใช้บูรณาการร่วมกับการเรียนการสอน 	โอกาส (Opportunities) <ol style="list-style-type: none"> แหล่งทุนสำหรับศึกษาต่อ ฝึกอบรม ทำวิจัยมากขึ้น การสนับสนุนจากหน่วยงานด้านสังกัดในฐานะมหาวิทยาลัยใหม่ ทำให้ได้โอกาสพัฒนาหลักศึกษาใหม่ แหล่งเงินรัฐบาลชุมชนด้านการเกษตรมีหลากหลาย และเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้เรียนรู้
จุดอ่อน (Weakness) <ol style="list-style-type: none"> งบประมาณสำหรับการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ ห้องปฏิบัติการเฉพาะทางและเครื่องมือไม่เพียงพอ และไม่ครบถ้วนทุกด้าน ขาดอุปกรณ์และระบบสารสนเทศเพื่อการบริหารจัดการและการเรียนการสอน บุคลากรบางสาขาวิชาไม่มีความเชี่ยวชาญครอบคลุมศาสตร์ย่อยในสาขาวิชานั้น ๆ 	ภัยคุกคาม (Threats) <ol style="list-style-type: none"> ค่านิยมในการเลือกเรียน นโยบายการจัดสรรอัตรากำลังไม่ได้รับการทดสอบ การแข่งขันของสถาบันการศึกษาสูง ทำให้ไม่สามารถดักนักศึกษาที่มีคุณภาพเข้าเรียนได้ ภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน และภาวะการเงินของครอบครัว

ที่ประชุมมีความเห็นให้ร่วมกันพัฒนาและกำหนดแนวทางการเรียนการสอน ในรายวิชานี้ รองคือรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง เพื่อเป็นตัวอย่างสำหรับการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เป็นรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนสำหรับนักศึกษาทุกสาขาวิชาของคณะ ตอบสนองต่อเกณฑ์คุณภาพบัณฑิต ช่วยสร้างความสามัคคีให้กับนักศึกษาระหว่างสาขาวิชาต่าง ๆ และมีการเรียนรู้ร่วมกับชุมชน โดยอาศัยชุมชนด้านการเกษตรที่ประสบความสำเร็จ หรือเป็นตัวอย่างในการเรียนรู้ซึ่งมีอยู่มากมายใกล้ ๆ กับมหาวิทยาลัย นอกจากนี้การมีการพัฒนาและให้นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ของคณะ เช่น ฟาร์มพืชฟาร์มสัตว์ เป็นต้น

4.2 การพัฒนารายวิชา (course development)

ที่ประชุมได้ให้ข้อเสนอความจำเป็นเร่งด่วนในการพัฒนาการเรียนการสอนของคณะ จุดอ่อน จุดแข็ง และผลการตรวจการประกันคุณภาพของคณะ már ร่วมกันวิพากษ์ งานนี้ ได้ร่วมกันอภิปรายเกี่ยวกับการพัฒนารายวิชา (course development) ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญ โดยคณะต้องพัฒนารายวิชาต่าง ๆ ตามศักยภาพและให้สอดคล้องกับศาสตร์ต่าง ๆ ที่คณะมีอยู่ โดยรายวิชาต่าง ๆ ที่ได้รับการพัฒนามาก่อน ถูกต้อง สามารถใช้ประกอบสร้างเป็นหลักสูตรที่สมบูรณ์ และมีคุณภาพ และการพัฒนารายวิชาแต่ละ

รายวิชา ถ้าจะให้ได้ความหลักการที่ถูกต้อง จำเป็นต้องมีการระดมความคิดระหว่างกลุ่มอาจารย์ผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิทั้งจากภายในมหาวิทยาลัย และจากภายนอก ภาคเอกชน อุดสาหกรรม ผู้ใช้บัณฑิตฯ ฯลฯ รวมถึงจะต้องมีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายของรายวิชา วัดคุณประสิทธิ์ คำอธิบายรายวิชา เนื้อหา/กิจกรรม การเรียนการสอน วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องการ แหล่งทรัพยากรสนับสนุน วิเคราะห์ความสอดคล้องของ รายวิชากับหลักสูตร และกำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เสริมต่อเกณฑ์คุณลักษณะบัณฑิตที่พึง ประสงค์ของหลักสูตร นอกจากนั้นยังต้องดำเนินการด้านความรู้ด้านพุทธิพิสัย (cognitive domain) จากคำ ไปสูง 6 ระดับตามที่บลูม (Bloom) ได้กำหนดไว้ โดยควรจัดกิจกรรมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการคิดใน ระดับที่สูงขึ้นไปเรื่อยตามลำดับได้แก่

1. ระดับความรู้ ความจำ (knowledge) เป็นการเรียนรู้เนื้อหาทุณภู แนวคิด และข้อเท็จจริงต่าง ๆ โดยผู้เรียนจะตอบได้ว่าเนื้อหาสาระที่เรียนมีอะไร
2. ระดับความเข้าใจ (comprehension) คือสามารถทำความเข้าใจ วิเคราะห์ สังเคราะห์ เปรียบเทียบ และอธิบายได้
3. ระดับการนำไปใช้ (application) คือนำเนื้อหาความรู้ไปประยุกต์ในสถานการณ์ต่าง ๆ และใช้ แก้ปัญหาได้
4. ระดับการวิเคราะห์ (analysis) คือสามารถวิเคราะห์ องค์ความรู้ต่าง ๆ ได้ในเชิงลึก โดยการ วิเคราะห์อาจมีสองลักษณะคือ การวิเคราะห์จากข้อมูลที่มีอยู่เพื่อให้ได้ข้อสรุปและหลักการที่ สามารถนำไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้ และการวิเคราะห์ข้อสรุป ข้ออ้างอิง หรือหลักฐานต่าง ๆ เพื่อหาหลักฐานที่สามารถสนับสนุนหรือปฏิเสธได้
5. ระดับการสังเคราะห์ (synthesis) หมายถึงผู้เรียนสามารถผลิตประดิษฐ์สิ่งใหม่ขึ้นมาได้ สามารถ ทำนายสถานการณ์ในอนาคต และคิดวิธีการแก้ปัญหาได้ รวมสังเคราะห์องค์ความรู้เพิ่มเติม หรือ ปรับปรุงให้ดีขึ้น
6. ระดับการประเมินผล (evaluation) หมายถึงผู้เรียนสามารถตัดสินคุณค่า สามารถตั้งเกณฑ์ใน การประเมินหรือตัดสินคุณค่าต่าง ๆ ได้ และแสดงความคิดเห็นในเรื่องนั้นได้

ในงานวิจัยนี้ ได้พัฒนารายวิชานำร่องขึ้นมาหนึ่งรายวิชา ที่ใช้จัดการเรียนการสอนสำหรับ นักศึกษาทุกสาขาวิชาของคณะ ได้แก่รายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง โดยได้ร่วมกัน กำหนดเป้าหมาย วัดคุณประสิทธิ์ รายละเอียดเนื้อหาของรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือ ตอนล่าง รวมถึงได้มีการปรับปรุงคำอธิบายรายวิชา ให้มีความเหมาะสมและสอดคล้อง ดังนี้

เป้าหมายของวิชา

มีความรู้ ความเข้าใจในหลักของระบบภูมิสังคมและกระบวนการเปลี่ยนแปลง เพื่อนำไปใช้ ประโยชน์ในการจัดการทรัพยากรทางเกษตรและอาหารอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของวิชา

1. สามารถอธิบายหลักของระบบภูมิสังคมและกระบวนการเปลี่ยนแปลง
2. สามารถเปรียบเทียบระบบการจัดการทรัพยากรทางเกษตรและอาหาร
3. สามารถกำหนดแนวทางในการพัฒนา และแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในระบบการผลิตทางเกษตรและอาหาร ให้สอดคล้องกับภูมิสังคม

ร่างคำอธิบายรายวิชา

กอ.รก. 231 ภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง 3(3-0-6)

AGS 231 Geosocial of Agricultural Systems in Lower-Northern Region

รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน : ไม่มี

สภาพเศรษฐกิจ สังคม วิถีชีวิต ภูมิปัญญาท้องถิ่น ที่สัมพันธ์กับชุมชนเกษตรกร ในภาคเหนือตอนล่าง ลักษณะภูมิอาณาจักร ภูมิประเทศ ที่มีผลต่อแบ่งเขตการเกษตร การวางแผนการผลิตที่เหมาะสม ความสัมพันธ์ระหว่างการผลิตพืช การผลิตสัตว์ และการแปรรูปอาหาร กับระบบการเกษตรในภาคเหนือตอนล่าง

คำอธิบายรายวิชาซึ่งได้จากการระดมความคิดจากการประชุมสัมมนาฯ

กอ.รก. 131 ภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง 3(3-0-6)

AGS 131 Geosocial of Agricultural Systems in Lower-Northern Region

รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน : ไม่มี

พัฒนาการและแนวคิดของภูมิสังคม องค์ประกอบของระบบภูมิสังคม ความสัมพันธ์ ระหว่างภูมิสังคมกับวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน ระบบการผลิตทางการเกษตรและอาหาร เครื่องมือในการวิเคราะห์ระบบเกษตร แนวโน้มและทิศทางการพัฒนา มุ่งเน้นพื้นที่ ภาคเหนือตอนล่าง

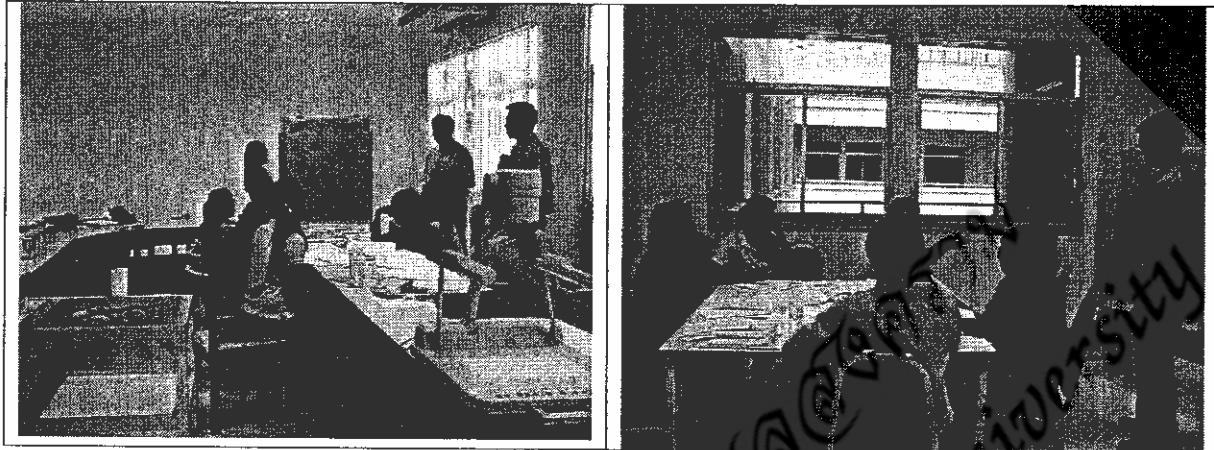
ตารางที่ 8 หัวข้อรายละเอียดเนื้อหาและจำนวนชั่วโมงรวมถึงวิธีการเรียนการสอน ที่ได้จากการประชุม

จำนวน ช.m.	หัวข้อ / รายละเอียดเนื้อหา	วิธีการเรียนการสอน
3 ช.m. (Wk 1)	บทนำ - พัฒนาการ / แนวคิดของภูมิสังคม	บรรยาย
12 ช.m. (Wk 2-5)	หลักการ / ทฤษฎี - ความหมายและองค์ประกอบของระบบภูมิสังคม รวมถึงบทบาทองค์กรท้องถิ่นและนโยบายรัฐ (3 ชั่วโมง) - ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิสังคมกับวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน (Sustainable livelihood : ทุนทางกายภาพ, ธรรมชาติ, เศรษฐกิจ, มนุษย์, สังคม) (6 ชั่วโมง) 1) การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ 2) การจัดการการเปลี่ยนแปลง 3) การจัดการความท้าทายของชุมชน - ระบบการผลิตทางการเกษตรและอาหาร เพื่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ (3 ชั่วโมง)	บรรยาย Assignments Field trips
12 ช.m. (Wk 6-9)	เครื่องมือในการวิเคราะห์ • เกณฑ์และตัวชี้วัดความยั่งยืนของระบบ • การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เช่น SWOT Analysis • การวิเคราะห์ผลตอบแทน (Cost benefit analysis) • การวิเคราะห์และประเมิน โดยอาศัยกระบวนการวางแผน มีส่วนร่วม • การวิเคราะห์โซ่อุปทาน (Supply chain analysis) และสายโซ่คุณค่า (Value chain analysis)	บรรยาย Assignments Field trips
15 ช.m. (Wk 10-14)	กรณีศึกษา เน้นหัวข้อต่อไปนี้ (ซึ่งอาจจะมีการเปลี่ยนแปลง ได้ตามความเหมาะสม) 1. ระบบการผลิตพืช สัตว์ อาหาร - ระบบการผลิตแบบมีพันธสัญญา (Contract farming) - Non-contract farming 2. การดำเนินการปรับปรุงเศรษฐกิจเพียง นา ให้ใช้ในระบบการผลิตพืช สัตว์ อาหาร ทั้งในระบบแบบมีพันธสัญญา และ ไม่มีพันธสัญญา 3. การจัดการการเปลี่ยนแปลง และ/หรือ ความเสี่ยงของเกษตรกร และ ผู้ประกอบการผลิตอาหารรายย่อย เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน พืชไร่ ปศุสัตว์ วนเกษตร การเดี่ยวๆ วัวพื้นเมือง ฯลฯ	Assignments Field trips
3 ช.m. (Wk15)	แนวโน้ม/ทิศทางการพัฒนา	บรรยาย

4.3 การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

โครงการฯ ได้จัดประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความเข้าใจให้กับคณะกรรมการฯ ในคณะ และร่วมกันหาแนวทางการบูรณาการการสอน ทางกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง เพื่อให้เป็นรายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนแบบ

ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเชิญวิชาการมาบรรยาย และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น คือ ดร.กราพันธุ์ ชูทะรัสก ผู้อำนวยการวิทยาลัยพยาบาลรามราชนี สุรินทร์ โดยได้จัดการประชุมไปเมื่อวันที่ 7 มิถุนายน พ.ศ. 2550 (ภาพที่ 3)

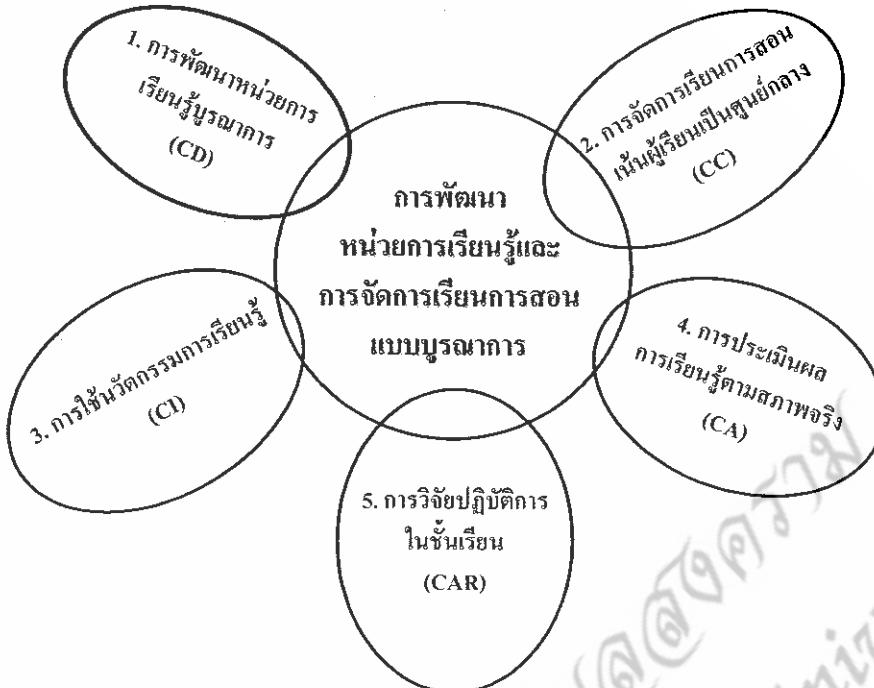

ภาพที่ 3 ภาพกิจกรรมจากการประชุมสัมมนา “การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง”

ที่ประชุมได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยมีวิชากรทำหน้าที่เป็นผู้ชี้อีมประสาน โดยได้ฝึกการสร้างหน่วยการเรียนรู้ และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยใช้รูปแบบดังภาพที่ 4 และใช้รายวิชาภูมิสังคมในระบบเกณฑ์ภาคเหนือตอนล่าง เป็นกรณีศึกษา โดยคณาจารย์ที่ร่วมประชุม ได้แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม เพื่อฝึกการเขียนหน่วยการเรียนรู้แบบบูรณาการ ลักษณะที่เป็นหัวเรื่อง (theme) 2 รูปแบบ คือ

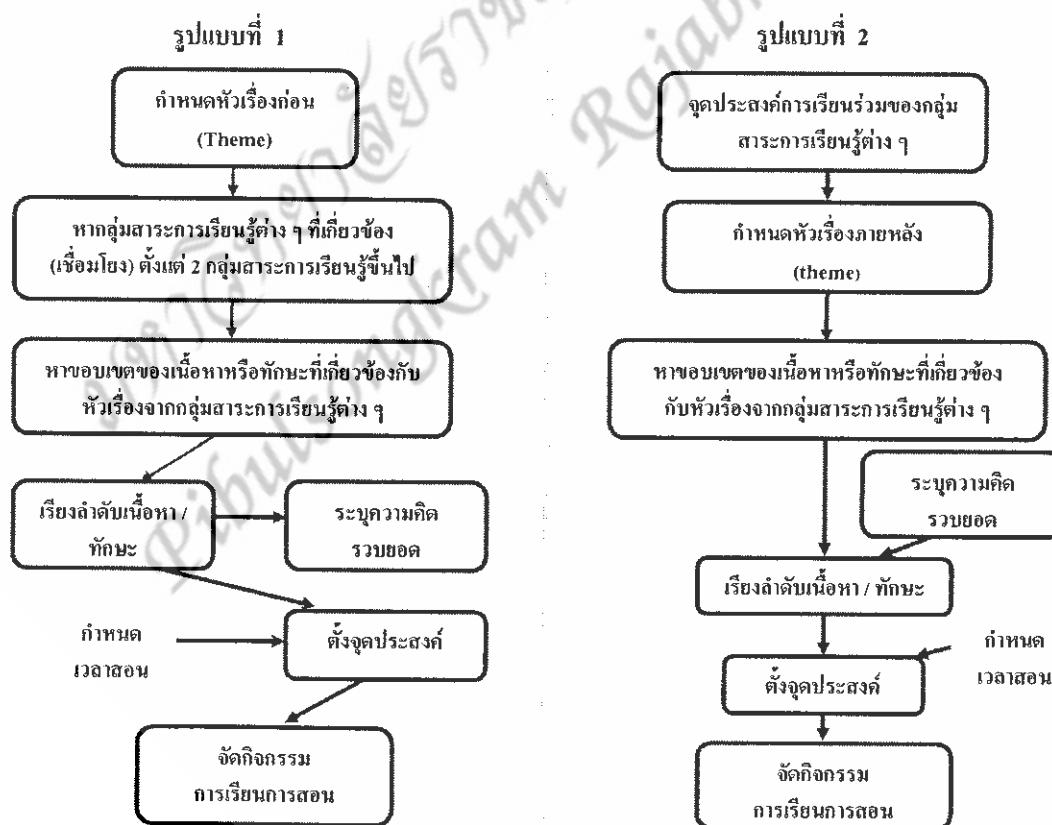
- 1) เริ่มจากการกำหนดหัวเรื่องก่อน จากนั้นจึงกำหนดคุณสมบัติสาระการเรียนรู้ หากอนเบตเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง เรียงลำดับ ตั้งวัตถุประสงค์ และขัดกิจกรรมการเรียนการสอน
- 2) เริ่มจากการกำหนดจุดประสงค์ก่อน กำหนดหัวเรื่องภายหลัง

รายละเอียดของกระบวนการดังกล่าว แสดงไว้ใน ภาพที่ 5 และเมื่อที่ประชุมแต่ละกลุ่มได้ร่วมกันร่างหน่วยการเรียนรู้แล้ว จะได้มีการนำเสนอวิเคราะห์ร่วมกันและกำหนดหัวเรื่องของรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกณฑ์ภาคเหนือตอนล่าง สรุปเป็นแผนที่ความคิดได้ดังภาพที่ 6 และได้กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนเบื้องต้นสรุปได้ดังตารางที่ 9

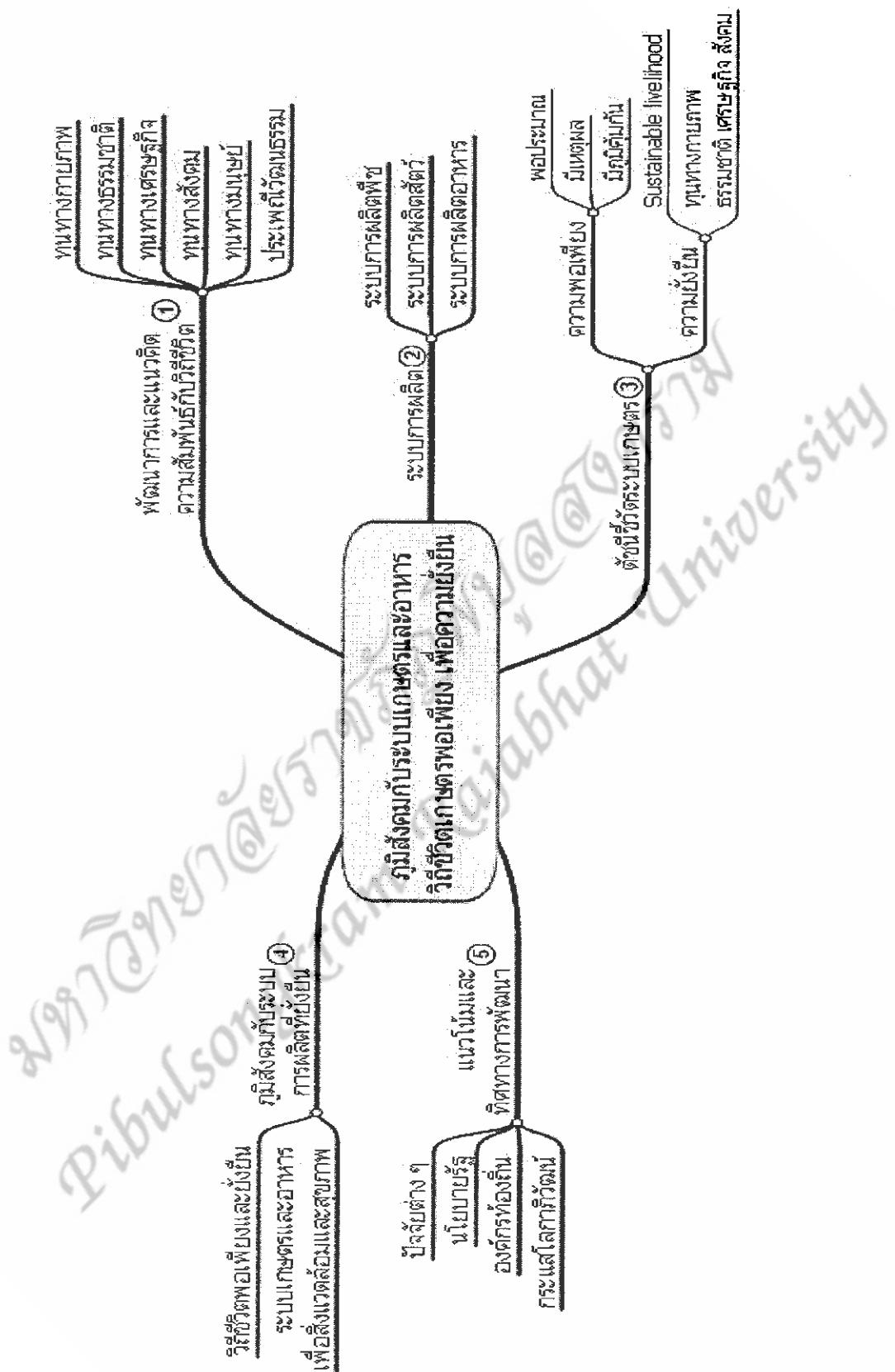

ภาพที่ 4 รูปแบบการพัฒนาหน่วยการเรียนรู้และการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการ

การสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ ลักษณะที่เป็นหัวเรื่อง (Theme)

ภาพที่ 5 การสร้างหน่วยการเรียนรู้บูรณาการ แบบลักษณะที่เป็นหัวเรื่อง 2 รูปแบบ

ภาพที่ 6 แผนที่ความคิดแสดงหัวเรื่องของรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง

ตารางที่ 9 กิจกรรมการเรียนการสอนรายวิชาภูมิสังคมที่สรุปได้จากการประชุม

หัวข้อ	วิธีการเรียนการสอน	สื่อและอุปกรณ์ แหล่งข้อมูล	แนวทางการประเมิน
1. พัฒนาการและแนวคิด ภูมิสังคม ความสัมพันธ์ต่อ วิธีชีวิต (สัปดาห์ที่ 1) วัดดูประสิทธิภาพเพื่อเตรียม ผู้เรียนให้มีความพร้อมและ มีความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับรายวิชา	1. กิจกรรมกลุ่ม Walk rally ฐานการเรียนรู้ 4 ฐาน ๆ ละ ประมาณ 20-25 นาที	- นิทรรศการ วีดีทัศน์ ภาพ ที่เกี่ยวข้อง - แหล่งข้อมูล ได้มาจากการ อาจารย์ (ตัวบุคคล) หนังสือ ข้อมูลใน อินเตอร์เน็ต ฯลฯ	1. ใบงาน 2. บันทึกการสังเกตของ อาจารย์ 3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (สุ่ม) 4. ภาคกิจกรรม 5. การวิเคราะห์และแปล ความหมายจากข้อมูลที่ได้
2. หลักการ/ทฤษฎีของภูมิ สังคมและระบบเกษตร รวมถึงเครื่องมือในการ ประเมินภูมิสังคมและ ระบบเกษตร (สัปดาห์ที่ 2- 9) วัดดูประสิทธิภาพเพื่อให้ ผู้เรียนมีความเข้าใจใน หลักการและทฤษฎี	1. ให้นักศึกษาทดลอง ประสบการณ์จากการ อบรม Walk rally ถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ 2. การบูรพ์โดย กระบวนการ Active lecture 3. กระบวนการกลุ่ม โดยให้ นักศึกษาอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น	- เอกสารประกอบการสอน อาจารย์ - หนังสือ หรือวารสาร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง - นิทรรศการ วีดีทัศน์	1. ใบงาน 2. บันทึกการสังเกตของ อาจารย์ 3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (สุ่ม) 4. ภาคกิจกรรม 5. การวิเคราะห์และแปล ความหมายจากข้อมูลที่ได้
3. กรณีศึกษา มีการลงพื้นที่ (สัปดาห์ที่ 10-12)	1. ศึกษาชุมชน 2. ใช้แบบสัมภาษณ์ 3. สำรวจการทำภาระ รายงาน	- ชุมชนกรณีศึกษาที่เลือกไว้ - แบบสัมภาษณ์ชุมชน - บันทึกการสังเกตของ อาจารย์ - แบบสัมภาษณ์เชิงลึก - กล้องถ่ายภาพ เทป - ภาคกิจกรรม	1. ผลการสังเคราะห์ บทเรียนที่ได้จากชุมชน 2. ผลงานแบบบันทึกต่าง ๆ 3. ภาคกิจกรรม
4. แนวโน้มและทิศทางการ พัฒนาระบบเกษตร (สัปดาห์ 13-14)	1. ตอบบทเรียนการเรียนรู้ จากการลงพื้นที่ศึกษา ชุมชน 2. จัดนิทรรศการนำเสนอ ผลการเรียนรู้ที่ได้	- นิทรรศการการนำเสนอ ผลการเรียนรู้ของนักศึกษา แต่ละกลุ่ม	1. แบบประเมินผลการ นำเสนอ尼ทรรศการ

สอบปลายภาค (สัปดาห์ที่ 15)

**เตรียมความพร้อมผู้เรียนประมาณ 20 นาที แรกของการเรียนการสอน

ทีมอาจารย์ผู้สอน ได้นำเอาผลข้อมูลจากการประชุมดังกล่าว รวมถึงการประชุมครั้งก่อนหน้านี้ มาใช้ในการจัดทำประมวลรายวิชา (course syllabus) ของรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกณฑ์ภาคเหนือ ตอนล่าง โดยจัดทำตามแบบฟอร์มของคณะ (รายละเอียดดังแสดงไว้ในภาคผนวก)

4.4 การจัดการเรียนการสอน

จากระบวนดังกล่าวข้างต้นจะทำให้ได้ประมวลรายวิชา ซึ่งจะเป็นเอกสารที่กำหนดครอบคลุมการจัดการเรียนการสอน ทีมอาจารย์ผู้สอนยังได้มีการประชุมย่อยเพื่อร่วมกันกำหนดแผนการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับประมวลรายวิชา และสอดคล้องกับสถานการณ์หรือปัญหาเฉพาะในแต่ละสัปดาห์ ในภาคเรียนที่ 1/2550 ซึ่งเป็นภาคเรียนแรกของการจัดการเรียนการสอน ทีมอาจารย์ผู้สอนได้จัดแผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ออกเป็น 7 แผนการสอน ดังแสดงไว้ในตารางที่ 10

ตารางที่ 10 สรุปแผนการสอน/แผนการเรียนรู้ รายวิชาภูมิสังคมในระบบเกณฑ์ภาคเหนือตอนล่าง

แผนที่ (เวลา)	เรื่อง	จุดประสงค์ปลายทาง
1 (6 คาบ)	แนวคิดของภูมิสังคม ทุนทางภาษาภาพ และ ธรรมชาติ	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของภูมิสังคม และองค์ประกอบของระบบภูมิสังคม มุ่งเน้นพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง
2 (3 คาบ)	แนวคิดของภูมิสังคม และทุนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม มุ่งเน้นภาคเหนือตอนล่าง
3 (3 คาบ)	ระบบเกษตร (การผลิตพืช)	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเกษตร (การผลิต พืช) ในรูปแบบต่าง ๆ
4	ระบบเกษตร (การผลิตสัตว์)	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเกษตร (การผลิต สัตว์ / ฟาร์มปศุสัตว์) ในรูปแบบต่าง ๆ
5	ระบบเกษตร (การผลิตอาหาร)	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการผลิตอาหาร และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตรต่าง ๆ
6	ข้อมูลภูมิสังคมในพื้นที่ (ภาคปฏิบัติลงพื้นที่ เก็บข้อมูล)	มีทักษะในการหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวมถึงการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภูมิสังคมในชุมชนที่ต้องการ ได้
7	กรณีศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือ วิเคราะห์	มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือบางอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำรวจนำไปได้

หมายเหตุ : รายละเอียดของแผนการเรียนการสอนแสดงไว้ในภาคผนวก

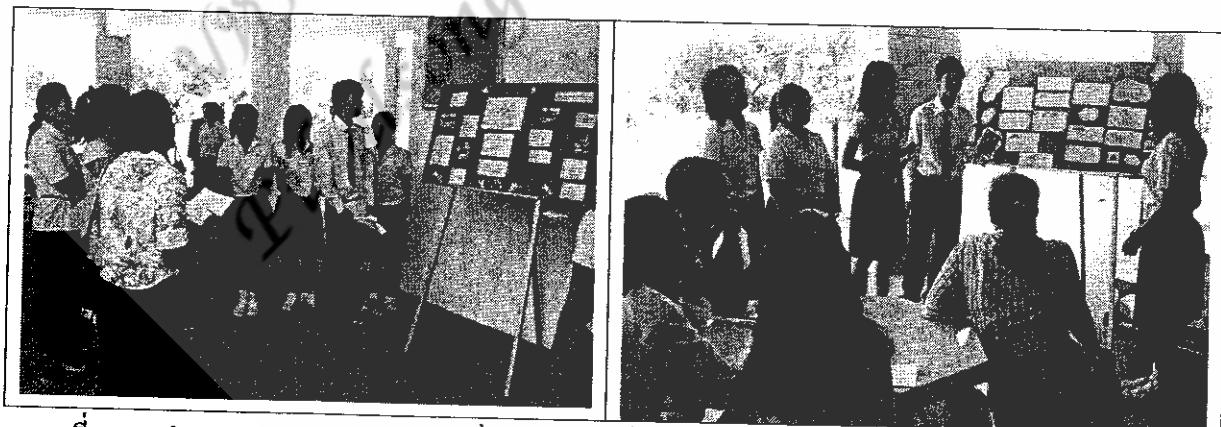
4.5 การประเมินการจัดการเรียนการสอนและผลการจัดการเรียนการสอน

ตามที่ได้เกริ่นนำไปแล้วข้างต้นว่า การประเมินการจัดการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน จะมีการประเมินในหลาย ๆ ส่วน ได้แก่ การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา การประเมินอาจารย์ผู้สอน และการประเมินแผนการสอน โดยรายละเอียดการประเมินมีดังนี้

การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ใช้การประเมินตามที่แสดงไว้ในประมาณรายวิชาซึ่งได้ร่วมกันพัฒนาระหว่างอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน โดยได้รับคำชี้แนะจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเป็นวิทยากรในการประชุมสัมมนา ให้ครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา ดังได้อธิบายไว้ก่อนหน้านี้ ซึ่งจะมีการประเมินดังนี้

- รายงานบริบทชุมชนของแต่ละตำบล (ตามรูปแบบที่กำหนด) 35 คะแนน
- การนำเสนอแบบโปสเตอร์ 35 คะแนน (ภาพที่ 7)
- สอบปลายภาค 20 คะแนน
- คะแนนความสนใจและการเข้าชั้นเรียน พัฒนาการ ซึ่งอาจารย์ประจำกลุ่มเป็นผู้ประเมิน โดยใช้แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม 10 คะแนน

ในส่วนของการประเมินอาจารย์ผู้สอน ใช้แบบประเมินการสอนออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม โดยมีนักศึกษาทำการประเมินทั้งล้วนๆ รวมทุกสาขาวิชา 32 คน จากจำนวนนักศึกษาที่ลงทะเบียนทั้งหมด 62 คน คิดเป็นร้อยละ 51.6 แบ่งเป็นนักศึกษาสาขาวิชาสัตวศาสตร์เข้าทำการประเมิน 8 คน จากจำนวนนักศึกษา 24 คน ที่ลงทะเบียนคิดเป็นร้อยละ 33.3 นักศึกษาสาขาวิชาเกษตรศาสตร์เข้าทำการประเมิน 4 คน จากจำนวนนักศึกษา 7 คน ที่ลงทะเบียนเรียนคิดเป็นร้อยละ 57.1 นักศึกษาสาขาวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอาหาร เข้าทำการประเมิน 20 คน จากจำนวนนักศึกษา 31 คน ที่ลงทะเบียนคิดเป็นร้อยละ 64.5 รายละเอียดผลการประเมินดังแสดงไว้ในตารางที่ 11

ภาพที่ 7 การนำเสนอแบบโปสเตอร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการประเมินผล

พิบูลสงครามราชภัฏมหาสารคาม
Pibulsongkram Rajabhat University

ตารางที่ 11 รายละเอียดผลการประเมินอาจารย์ผู้สอนผ่านระบบออนไลน์ - สาขาวิชาสัตวศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสอน	ดาวน์โหลด (%)	ผลการปฏิบัติ
1. มีการแจกแนวการสอนที่กำหนดเนื้อหาล่วงหน้าอย่างชัดเจน ในระบบเรียนแรก ของการเรียนการสอน พร้อมทั้งแจ้งให้นักศึกษาได้ทราบเกี่ยวกับวิธีการสอน กิจกรรมการเรียน	100.0	ผ่าน
2. มีเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารอื่น ๆ เช่น กรณีตัวอย่าง หรือ แบบฝึกหัดเพิ่มเติม	87.5	ผ่าน
3. มีการนำเทคโนโลยีหรือสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	87.5	ผ่าน
4. มีการเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน เช่น ทดสอบข้อสอบ แบบฝึกหัด พร้อม มอบหมายงานให้ทำ	100.0	ผ่าน
5. มีการตรวจสอบปัญหัดงาน เช่น แบบฝึกหัด รายงาน หรือทดสอบข้อสอบแล้ว แจ้งผลให้ทราบ	87.5	ผ่าน
6. มีการสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีการแนะนำ เอกสารต่างๆ ตลอดจนแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม	100.0	ผ่าน
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านคุณภาพและประสิทธิภาพการสอน	ค่าเฉลี่ย (เด้ม 5)	S.D. ผลการ ปฏิบัติ
1. มีความรับผิดชอบในการสอนตามเวลาที่กำหนดไว้ในแนวการสอน	4.38	0.52 ดี
2. ดำเนินการสอนตรงตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแนวการสอน	4.25	0.46 ดี
3. ผู้สอนสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย มากตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นภาพอย่างชัดเจน	4.13	0.83 ดี
4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.38	0.74 ดี
5. ใช้วิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหาวิชา	4.13	0.64 ดี
6. สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมขณะสอน	3.88	0.64 ดี
7. ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของนักศึกษา ตลอดจนเปิด โอกาสให้นักศึกษาซักถาม และแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษานำข้อพนับได้	4.38	0.52 ดี
8. นักศึกษาได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้	4.13	0.64 ดี
9. อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในรายวิชาที่สอน	4.25	0.71 ดี
10. มีวิธีสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษามีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รู้จักวิธี วิเคราะห์ แก้ปัญหาและศึกษาด้วยตนเอง	4.38	0.52 ดี
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.23	0.62 ดี

ตารางที่ 11 (ต่อ) – สาขาวิชาเกษตรศาสตร์

ส่วนที่ 1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสอน	การปฏิบัติ (%)	ผลการปฏิบัติ	
1. มีการแจกแนวการสอนที่กำหนดเนื้อหาล่วงหน้าอย่างชัดเจน ในระยะเริ่มแรก ของการเรียนการสอน พร้อมทั้งแจ้งให้นักศึกษาได้ทราบเกี่ยวกับวิธีการสอน กิจกรรมการเรียน	100	ผ่าน	
2. มีเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารอื่น ๆ เช่น กรณีตัวอย่าง หรือ แบบฝึกหัดเพิ่มเติม	100.0	ผ่าน	
3. มีการนำเทคโนโลยีหรือสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	100.0	ผ่าน	
4. มีการเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน เช่น ทดสอบย่อย แบบฝึกหัด พร้อม มอบหมายงานให้ทำ	75.0	ผ่าน	
5. มีการตรวจผลการปฏิบัติงาน เช่น แบบฝึกหัด รายงาน หรือทดสอบย่อยแล้ว แจ้งผลให้ทราบ	75.0	ผ่าน	
6. มีการสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักกับคุณภาพและความรู้ด้วยตนเอง มีการแนะนำ เอกสารต่างๆ ตลอดจนแหล่งเรียนรู้เพิ่มเติม	100.0	ผ่าน	
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านคุณภาพและประสิทธิภาพการสอน	ค่าเฉลี่ย (เดี๋ยวนี้)	S.D.	ผลการปฏิบัติ
1. มีความรับผิดชอบในการสอนตามเวลาที่กำหนดไว้ในแนวการสอน	4.50	0.58	ดี
2. ดำเนินการสอนตรงตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแนวการสอน	4.25	0.50	ดี
3. ผู้สอนสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ยกระดับอย่างประกอบการสอนให้เห็นภาพอย่างชัดเจน	4.50	0.58	ดี
4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.25	0.50	ดี
5. ใช้วิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหาวิชา	4.50	0.58	ดี
6. สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมขณะสอน	4.50	0.58	ดี
7. ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของนักศึกษา ตลอดจนเปิด โอกาสให้นักศึกษาซักถาม และคงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าพบได้	4.50	0.58	ดี
8. นักศึกษาได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้	4.25	0.50	ดี
9. อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในรายวิชาที่สอน	4.50	0.58	ดี
10. มีวิธีสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักวิธี วิเคราะห์ แก้ปัญหาและศึกษาด้วยตนเอง	4.50	0.58	ดี
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.42	0.56	ดี

ตารางที่ 11 (ต่อ) – สาขาวิชาพยาบาลศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร

ส่วนที่ 1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสอน	การปฏิบัติ (%)	ผลการปฏิบัติ	
1. มีการแจกแนวการสอนที่กำหนดเนื้อหาล่วงหน้าอย่างชัดเจน ในระยะเริ่มแรก ของการเรียนการสอน พร้อมทั้งแจ้งให้นักศึกษาได้ทราบเกี่ยวกับวิธีการสอน กิจกรรมการเรียน	100	ผ่าน	
2. มีเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารอื่น ๆ เช่น กรณีตัวอย่าง หรือ แบบฝึกหัดเพิ่มเติม	80.0	ผ่าน	
3. มีการนำเทคโนโลยีหรือสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน	85.0	ผ่าน	
4. มีการเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน เช่น ทดสอบย่อย แบบฝึกหัด พร้อม มอบหมายงานให้ทำ	75.0	ผ่าน	
5. มีการตรวจผลการปฏิบัติงาน เช่น แบบฝึกหัด รายงาน หรือทดสอบย่อยแล้ว แจ้งผลให้ทราบ	75.0	ผ่าน	
6. มีการสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักด้านคุณภาพและประสิทธิภาพการ สอน	100.0	ผ่าน	
ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านคุณภาพและประสิทธิภาพการ สอน	ค่าเฉลี่ย (เต็ม 5)	S.D.	ผลการ ปฏิบัติ
1. มีความรับผิดชอบในการสอนตามเวลาที่กำหนดไว้ในแนวการสอน	4.75	0.44	ดีมาก
2. ดำเนินการสอนตรงตามเนื้อหาที่กำหนดไว้ในแนวการสอน	4.75	0.44	ดีมาก
3. ผู้สอนสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ยกตัวอย่างประกอบการ สอนให้เห็นภาพอย่างชัดเจน	4.65	0.59	ดีมาก
4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน	4.85	0.37	ดีมาก
5. ใช้วิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหาวิชา	4.65	0.59	ดีมาก
6. สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมขณะสอน	4.75	0.55	ดีมาก
7. ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อวิจารณ์ของนักศึกษา ตลอดจนเปิด โอกาสให้นักศึกษาซักถาม แสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียน การสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าพบได้	4.75	0.44	ดีมาก
8. นักศึกษาได้รับความรู้ตามวัตถุประสงค์ของรายวิชานี้	4.50	0.61	ดี
9. อาจารย์มีความเชี่ยวชาญในรายวิชาที่สอน	4.55	0.60	ดีมาก
10. มีวิธีสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษามีความคิดริเริ่ม สร้างสรรค์ รู้จักวิธี วิเคราะห์ แก้ปัญหาและศึกษาด้วยตนเอง	4.75	0.44	ดีมาก
เฉลี่ยรวมทั้งหมด	4.69	0.51	ดีมาก

จากตารางที่ 11 จะเห็นว่านักศึกษาที่เข้ามาทำการประเมิน จากทุก ๆ สาขาวิชาของคณะ มีความพึงพอใจการการสอนของอาจารย์ผู้สอน และส่วนใหญ่เห็นว่าอาจารย์ผู้สอนมีการสอนเป็นไปตามเกณฑ์ที่ประเมินในแบบประเมิน และมีคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับคีดีซีมาก

ในส่วนของการประเมินแผน/กิจกรรมการสอน ได้จัดให้มีการประเมินเพื่อให้ทราบว่าแต่ละแผนการสอนสอดคล้องกับแนวทางการจัดการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่ โดยทำการประเมินทั้งจากนักศึกษา โดยใช้แบบประเมินที่คัดแปลงจากแบบประเมินของ วัฒนาพร ระจันทุกข์ (2542: 172) และการประเมินจากอาจารย์ โดยใช้แบบประเมินที่คัดแปลงจากแบบประเมินของ วัฒนาพร ระจันทุกข์ (2542: 178-180)

ผลการประเมินจากนักศึกษาโดยละเอียดแสดงไว้ในตารางที่ 12 มีนักศึกษาตอบแบบสอบถามทั้งหมด 53 คน จากนักศึกษาที่ลงทะเบียนทั้งหมด 62 คน คิดเป็นร้อยละ 85.5

ตารางที่ 12 ผลการประมวลผลการรีบูนการสอน / แผนกรีบูนรู้จักภาษาไทย

บทบาทของผู้เรียน	แผนกรีบูนการสอนที่ 1				แผนกรีบูนการสอนที่ 2				ผลผลการรีบูนการสอนที่ 3
	ค่าเฉลี่ย (ตั้งแต่ 3)	S.D.	การถือวาม	ค่าเฉลี่ย (ตั้งแต่ 3)	S.D.	การถือความ	ค่าเฉลี่ย (ตั้งแต่ 3)	S.D.	การถือความ
1. กิจกรรมนี้ ต่างเตรียมให้นักศึกษาศึกษาความรู้ด้วยตนเอง	2.72	0.45	มาก	2.62	0.49	มาก	2.53	0.58	มาก
2. กิจกรรมนี้ ต่างเตรียมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง ด้วยพื้นที่และสอดคล้องความเป็นจริง และ/หรือมีรูปภาพชัดและถูกใจอยู่	2.49	0.67	มาก	2.47	0.54	มาก	2.47	0.54	มาก
3. กิจกรรมนี้ ต่างเตรียมให้นักศึกษาได้ฟัง/ฟัง/ทำ/แสดงออกเพื่อแก้ไขปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลิตงาน	2.57	0.54	มาก	2.66	0.48	มาก	2.47	0.54	มาก
4. กิจกรรมนี้ ต่างเตรียมให้นักศึกษาได้ปฏิสัมพันธ์ช่วยกันรีบูนรู้สึกเพื่อนกันรู้สึก	2.64	0.52	มาก	2.66	0.52	มาก	2.51	0.54	มาก
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ แต่งร่าง妝扮 ในการจัดการรีบูนการสอน อบรมเชิงปฏิบัติการและน้อมนำความรู้ด้านมนุษยศาสตร์	2.23	0.54	มาก	2.42	0.50	มาก	2.58	0.53	มาก
6. กิจกรรมนี้ ต่างเตรียมให้นักศึกษามีผู้担当งานจากประเมินตัว	2.51	0.64	มาก	2.49	0.61	มาก	2.45	0.61	มาก
7. กิจกรรมนี้ ต่างเตรียมให้นักศึกษานำส่วนร่วมในการประชุมชนคนมองและเพื่อน	2.60	0.53	มาก	2.55	0.54	มาก	2.53	0.58	มาก
8. กิจกรรมนี้ ต่างเตรียมให้นักศึกษามีความรับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน	2.68	0.51	มาก	2.64	0.56	มาก	2.68	0.47	มาก

น้ำหนาของผู้เรียน

	แผนการเรียนและการสอนที่ 4			แผนการเรียนและการสอนที่ 5			แผนการเรียนและการสอนที่ 6		
	ค่าเฉลี่ย (ตั้งแต่ 3)	S.D.	การตัด裁 (ตั้งแต่ 3)	ค่าเฉลี่ย (ตั้งแต่ 3)	S.D.	การตัด裁 (ตั้งแต่ 3)	ค่าเฉลี่ย (ตั้งแต่ 3)	S.D.	การตัด裁 (ตั้งแต่ 3)
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้เกิดสีสักษ์ภารกิจความรู้ความตื่นเต้นมาก	2.47	0.50	มาก	2.58	0.53	มาก	2.74	0.49	มาก
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้เกิดสีสักษ์ภารกิจความตื่นเต้นมากและต้องต่อสู้เพื่อเดินทางไป	2.47	0.50	มาก	2.38	0.60	มาก	2.85	0.36	มาก
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้เกิดสีสักษ์ภารกิจความตื่นเต้นและต้องต่อสู้เพื่อเดินทางไป	2.47	0.61	มาก	2.62	0.49	มาก	2.72	0.53	มาก
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้เกิดสีสักษ์ภารกิจความตื่นเต้นเพื่อเดินทางไป	2.58	0.53	มาก	2.51	0.58	มาก	2.72	0.53	มาก
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีมาตรฐานด้านความหมาย	2.62	0.53	มาก	2.51	0.50	มาก	2.58	0.53	มาก
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้เกิดสีสักษ์ภารกิจความตื่นเต้นมาก	2.45	0.61	มาก	2.60	0.57	มาก	2.74	0.49	มาก
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้เกิดสีสักษ์ภารกิจความตื่นเต้นมากและเพลิดเพลิน	2.47	0.58	มาก	2.57	0.54	มาก	2.66	0.59	มาก
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้เกิดสีสักษ์ภารกิจความตื่นเต้นและการเรียนและการปฏิบัติงาน	2.68	0.47	มาก	2.60	0.53	มาก	2.68	0.55	มาก

ตารางที่ 12 (ต่อ)

หมายเหตุของผู้รับ	ผลการวิเคราะห์ผลการสอนที่ 7		
	ค่าเฉลี่ย (ตีม 3)	S.D.	การติดตาม
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาพัฒนาและสร้างความรู้ด้วยตนเอง	2.47	0.64	มาก
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามาประเมินตัวเอง stemming แบบตัดต่อกัน แต่ครั้งหนึ่ง แต่ละครั้งจะมีเวลาประมาณ 5 นาที	2.49	0.64	มาก
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้สนใจ / คิด / ทำ / และลองอภิปร้า	2.53	0.64	มาก
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษา ได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างนี้กับกับเพื่อนๆ กัน	2.51	0.64	มาก
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการเรียนการสอน	2.43	0.64	มาก
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลงานจากการบูรณา	2.51	0.61	มาก
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง และเพื่อน	2.51	0.67	มาก
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยและความรับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน	2.58	0.63	มาก

จากตารางจะเห็นว่าなくศึกษาส่วนใหญ่ พึงพอใจกับแผนการจัดการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ทั้ง 7 แผนในรายวิชานี้ โดยให้ความเห็นในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ในทุก ๆ แผน ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และなくศึกษาเห็นว่ากิจกรรมค่า ๆ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นหลัก

นอกจากนี้แล้วยังมีผลการประเมินจากอาจารย์ผู้สอน แสดงไว้ในตารางที่ 13 โดยผลการประเมินจะเป็นผลโดยสรุปจากการประเมินโดยคณาจารย์ผู้สอนทุกท่าน

ตารางที่ 13 สรุปผลการประเมินการจัดการเรียนการสอนจากอาจารย์

องค์ประกอบการประเมิน	ดี	การปรับปรุง (ระบุ)
1. สาระสำคัญของรายวิชา - แสดงความคิดรวบยอดของเนื้อหาหรือแก่นของเรื่องที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน - สอดคล้องและสัมพันธ์กับบุคคลประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา	✓	
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ - ครอบคลุมพูดคิตรรบการเรียนรู้ทั้งหลายด้าน - ระดับพูดคิตรรบที่กำหนดเหมาะสมกับเวลา เนื้อหา และผู้เรียน	✓	
3. เนื้อหารายวิชา - ถูกต้อง และทันสมัย ตามหลักวิชาการ - ครบถ้วน เพียงพอต่อการเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ พูดคิตรรบ หรือทักษะที่ต้องการ - ขัดเจน ไม่สับสน		- เนื้อหารายวิชาที่เป็นพื้นฐานความรู้น้อยเกินไป เวลาในการเรียนไปหนักในแผนการเรียนที่ 6 มากเกินไป จนเนื้อหาการเรียนรู้ในแผน 3-7 ไม่เพียงพอ - ขาดการวิเคราะห์ภูมิสังคม เพื่อหาแนวทาง/ทิศทางในการเปลี่ยนแปลง

ตารางที่ 13 (ต่อ)

องค์ประกอบการประเมิน	ดี	การปรับปรุง (ระบุ)
<p>4. กิจกรรมการเรียนการสอน</p> <ul style="list-style-type: none"> - สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ - สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ และวัยของผู้เรียน - เหมาะสมด้านเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อมของห้องเรียน สถานที่ - นำสนใจ จูงใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม - เสริมสร้างทักษะ ความรู้ และพฤติกรรมที่กำหนดได้อย่างครบถ้วน มีประสิทธิภาพ หมายเหตุ สภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน - ช่วยจุดประกายความคิดหรือเริ่มสร้างสรรค์ - เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ 		<ul style="list-style-type: none"> - ช่วงกลางของภาคเรียน กิจกรรมไม่ชัดเจนพอที่จะกระตุ้นความสนใจนักศึกษา - กิจกรรมที่มีขั้นตอนที่ไม่ชัดเจนพอ
<p>5. สื่อที่ใช้</p> <ul style="list-style-type: none"> - เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสนใจของนักศึกษา - สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน - เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของห้องเรียน 		<ul style="list-style-type: none"> - ขาดสื่อที่สอดคล้องกับกิจกรรมที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ - ความมีการประเมินสื่อที่จะใช้สอน
<p>6. การวัดและประเมินผล</p> <ul style="list-style-type: none"> - วิธีวัด และเครื่องมือวัดผล สอดคล้องกับพฤติกรรมที่กำหนดในจุดประสงค์ - วิธีวัดและเครื่องมือวัดผล สอดคล้องกับธรรมชาติของรายวิชา - วิธีวัดและเครื่องมือวัดผล สอดคล้องกับขั้นตอน และกระบวนการเรียนรู้ในกิจกรรม - ใช้วิธีวัดและประเมินผลในหลาย ๆ วิธี - เกณฑ์การประเมินมีความสอดคล้องกับระดับความสามารถของผู้เรียน 		<ul style="list-style-type: none"> - วิธีการวัดและประเมินผลยังไม่หลากหลาย ที่จะทราบผลสัมฤทธิ์ที่แท้จริง ที่เกี่ยวกับนักศึกษา - ความมีผลประเมินนักศึกษาที่ต่อเนื่องทุกสัปดาห์ หรือเป็นช่วงระยะ เพื่อทราบถึงการพัฒนาของนักศึกษา ซึ่งจะคือการไปเน้นคะแนนในช่วงรายงานและการนำเสนอ - การวัดและประเมินผลรายกิจกรรมยังไม่ชัดเจน
<p>7. กิจกรรมเสนอแนะ หรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม (กรุณาระบุกิจกรรมที่ทำนั่นเห็นว่าจะช่วยเสริม ให้การจัดการเรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้น)</p>		<ul style="list-style-type: none"> - ทีมอาจารย์พยายามช่วยเหลือร่วมมือในการสอนอย่างเต็มที่ แต่มีข้อจำกัดบางอย่างอาจแก้ไขได้ยาก เช่น โภคภัยทางภาษาไทยไม่สามารถเขียน น่าจะให้มีกิจกรรมให้นักศึกษาได้ลงพื้นที่มากขึ้น หรือมีกฎระเบียบที่ชัดเจน ที่จะช่วยในด้านผลสัมฤทธิ์การเรียนของนักศึกษา - จัดประชุมสร้างความเข้าใจกับทีมผู้สอนมากขึ้น

บทที่ 5

สรุป อภิปรายและข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปและอภิปรายผล

การจัดการเรียนการสอน ถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการจัดการศึกษาในระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนการสอนจะต้องสามารถสร้างบัณฑิตให้เป็นนักคิด วิเคราะห์ มีสมรรถนะในการปรับตัว ต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก และจำเป็นต้องมีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียน เห็นแบบอย่างที่ดี ได้ฝึกการคิด ได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงที่หลากหลาย ตรงตามความต้องการ และ มีความสุขในการเรียนรู้ คลาชการยังรู้สึกผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอน และใช้สื่อที่ผสมผสาน ความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศให้เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ หลากหลาย และพัฒนาความคิดของผู้เรียนอย่างเป็นระบบและสร้างสรรค์

คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ได้วิเคราะห์แล้วพบว่า แนวทางการจัดการเรียนการสอนของคณะฯ ยังมีข้อจำกัดอยู่หลายประการ โดยเฉพาะในเรื่องของการ มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง การจัดระบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่เน้นให้เกิดสภาวะแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียน สร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ รวมถึงการมีระบบการวัดและประเมินผลที่ถูกต้องเหมาะสม ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของคณะให้มีประสิทธิภาพ ได้มาตรฐาน สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานอุดมศึกษา และรองรับการประเมินการประกันคุณภาพการศึกษา รวมถึง สอดคล้องต่อแนวทางการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ โดยอาศัยกระบวนการ กลุ่มในการร่วมกันวิเคราะห์ และกำหนดแนวทางการพัฒนา มีการร่วมคิดจากผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งจากภายในคณะ และภายนอกคณะ ร่วมกันสร้างรายวิชานำร่องที่มีการจัดการเรียนการสอนมาตรฐาน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ตามบริบทของคณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร โดยทำการพัฒนา รายวิชาที่มีการจัดการเรียนการสอนให้กับนักศึกษาทุกสาขาวิชาของคณะ มีคลาชการย์ร่วมกันสอนจากทุก สาขาวิชา มีการบูรณาการศาสตร์จากหลากหลายสาขาวิชาของคณะ สามารถเป็นกรณีศึกษาหรือเป็น ตัวอย่างนำไปสู่การพัฒนารายวิชาอื่น ๆ ของคณะต่อไปได้

จากการประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง ทั้งจากภายในคณะและภายนอกคณะ ผ่านกระบวนการร่วมคิดร่วมทำ ได้มีการเลือกรายวิชาภูมิลังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง (geosocial of agricultural systems in lower-northern region) รหัสวิชา กอ.ร.ก. 131 (AGS 131) ซึ่งเป็น รายวิชาในหลักสูตรปรับปรุงปี 2550 ของคณะ นาเป็นรายวิชานำร่องที่จะมีการพัฒนาให้มีการจัดการ เรียนการสอนที่เป็นมาตรฐาน มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยให้มีอาจารย์ผู้สอนจากทุกสาขาวิชาของ คณะร่วมกันสอน เพื่อให้เกิดการบูรณาการศาสตร์ทางการการเกษตรและอาหาร ที่หลากหลายและ ครบถ้วนตามบริบทของคณะ โดยในการพัฒนารายวิชาดังกล่าว ได้คำนึงถึงองค์ประกอบทุกส่วนที่ จำเป็นสำหรับการออกแบบและพัฒนารายวิชา ผ่านกระบวนการพัฒนาที่ถูกต้องตามหลักการ เช่น การ

พิจารณาสิ่งที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ ความสอดคล้องและสัมพันธ์กับพันธกิจของมหาวิทยาลัย ของคณะ และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตอบสนองค่าคุณลักษณะของบัณฑิตที่ต้องการในแต่ละหลักสูตรของคณะ โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านจากภายนอกร่วมกับพิจารณา กำหนดวัตถุประสงค์ คำอธิบายรายวิชาและแนวทางการจัดการเรียนการสอนร่วม

ผลจากการระดมสมองในการประชุมสัมมนาหลายครั้ง ได้ร่วมกันกำหนดคำอธิบายรายวิชาไว้ดังนี้ “พัฒนาการและแนวคิดของภูมิสังคม องค์ประกอบของระบบภูมิสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิสังคมกับวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน ระบบการผลิตทางการเกษตรและอาหาร เครื่องมือในการวิเคราะห์ระบบเกษตร แนวโน้มและทิศทางการพัฒนา มุ่งเน้นพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง” โดยมีวัตถุประสงค์รายวิชาได้แก่

1. สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่างกับวิถีชีวิต
2. ทราบนักถึงการเปลี่ยนแปลงของภูมิสังคมต่อวิถีชีวิตเกษตร
3. เกิดเจตคติที่ดี ต่อวิถีชีวิตเกษตร

เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา ทีมคณะกรรมการผู้สอนได้ร่วมกันออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอน โดยยึดหลักของการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง มีกิจกรรมที่หลากหลายและเรียนรู้จริงในพื้นที่ โดยกำหนดเป็นแผนการเรียนรู้ทั้งสิ้น 7 แผน ทำการทดสอบใช้ชิงกับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ทุกสาขาวิชาของคณะในภาคเรียนที่ 1/ 2550 สรุปกิจกรรมหลักของแต่ละแผนการเรียนรู้ได้ดังนี้ (รายละเอียดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์ข้อบ่งชี้และกระบวนการการ โดยละเอียดแสดงไปแล้วในบทก่อนหน้านี้)

แผนการเรียนรู้ที่ 1 (สัปดาห์ที่ 2-3) บรรยายแนวคิดของภูมิสังคม จากนั้นเป็นกิจกรรมฐานความรู้ โดยให้นักศึกษาแต่ละกลุ่มเวียนเข้าฐานต่าง ๆ ตามจังหวัด เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลภัยภาพและธรรมชาติของจังหวัด 7 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

แผนการเรียนรู้ที่ 2 (สัปดาห์ที่ 4) กิจกรรมแผนที่ความคิด โดยให้นักศึกษาเขียนประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในระยะเวลาแห่งเด็ก ๆ จากนั้นนำไปติดในชาร์ตให้ผู้ต่ามหมวดหมู่ เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ของจังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

แผนการเรียนรู้ที่ 3 (สัปดาห์ที่ 5) บรรยายและแยกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเกษตร (การผลิตพืช)

แผนการเรียนรู้ที่ 4 (สัปดาห์ที่ 6) บรรยายและแยกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเกษตร (การผลิตสัตว์)

แผนการเรียนรู้ที่ 5 (สัปดาห์ที่ 7) บรรยายและแยกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตอาหาร และอุตสาหกรรมเกษตร

แผนการเรียนรู้ที่ 6 (สัปดาห์ที่ 8-16) การลงพื้นที่ดำเนินต่อไป โดยมีการบรรยายเตรียมความพร้อม จากนั้นแบ่งกลุ่มลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง 4 ตำบล เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูล

และรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จัดทำเป็นรายงานบริบทุนชน (ทุนทางกายภาพ ธรรมชาติ และสังคมวัฒนธรรม)

แผนการเรียนรู้ที่ 7 (สัปดาห์ที่ 17) บรรยายและยกตัวอย่างกรณีศึกษา การใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง ฯลฯ เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง

การพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานี้ มุ่งเน้นการจัดการเรียนการสอนตามแผนการสอน ซึ่งโดยทั่วไปมักจะพบได้ด้วยสำหรับการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะนิยมจัดทำเป็นประมวลรายวิชา (course syllabus) เท่านั้น และจัดทำเป็นเอกสารประกอบการสอน เอกสารประกอบคำสอน หรือคำา ไม่นิยมจัดทำเป็นแผนการสอน

ในส่วนของการประเมินการจัดการเรียนการสอน และผลสัมฤทธิ์การจัดการเรียนการสอน จะมีการประเมินในหลาย ๆ ส่วน ได้แก่ การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา การประเมินอาจารย์ผู้สอน และการประเมินแผนการเรียนรู้

การประเมินผลการเรียนของนักศึกษา ใช้การประเมินที่หลากหลายซึ่ง ได้จากการร่วมกันพัฒนาระหว่างอาจารย์ผู้สอนทุกท่าน โดยได้รับคำชี้แจงจากผู้ทรงคุณวุฒิที่เชี่ยวชาญเป็นวิทยากรในการประชุมสัมมนา รูปแบบการประเมินที่ใช้ได้แก่ การนำเสนองานแบบโปสเดอร์ การทำรายงานจากการเก็บข้อมูลพื้นที่ การสอนปลายภาค และการให้คะแนนพัฒนาการ ความสนใจ โดยอาจารย์ประจำกลุ่ม ข้อบอ

ในส่วนของการประเมินอาจารย์ผู้สอน ใช้แบบประเมินการสอนของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิษุล สองราม โดยสรุปพบว่านักศึกษามีความพึงพอใจต่อการสอนของอาจารย์ผู้สอน และส่วนใหญ่เห็นว่า อาจารย์ผู้สอนมีการสอนเป็นไปตามเกณฑ์ที่ประเมินในแบบประเมิน มีคุณภาพและประสิทธิภาพการสอนอยู่ในระดับดีถึงดีมาก

นอกจากนี้ยังมีการประเมินแผนการเรียนรู้ทั้ง 7 แผนการเรียนรู้ ที่ใช้ในภาคการศึกษา 1/2550 ว่าสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางหรือไม่ ผลโดยรวมในส่วนของการประเมินจากนักศึกษาพบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่พึงพอใจกับแผนการจัดการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ทั้ง 7 แผนในรายวิชานี้ โดยให้ความเห็นในระดับมากเป็นส่วนใหญ่ในทุก ๆ แผน ดังนั้น จึงอาจสรุปได้ว่าการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้ เป็นการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง และนักศึกษาเห็นว่ากิจกรรมดี ฯ เป็นการส่งเสริมการเรียนรู้แบบเน้นผู้เรียนเป็นหลัก อย่างไรก็ตามในส่วนของการประเมินจากอาจารย์ผู้สอนพบว่า ยังมีความจำเป็นต้องพัฒนาอีกในหลาย ๆ ด้าน เช่น ในด้านกิจกรรมการเรียนการสอนที่อาจจะไม่ชัดเจนพอที่จะระบุให้นักศึกษามีการเรียนรู้ ขาดสื่อที่สอดคล้องกับกิจกรรม การวัดและประเมินผลไม่ละเอียดเพียงพอที่จะทำให้เห็นพัฒนาการเป็นรายบุคคล

5.2 ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยนี้เป็นการพัฒนารายวิชาน่าร่อง และมุ่งเน้นการพัฒนาระบวนการจัดการเรียนการสอนผ่านกิจกรรมที่หลากหลาย ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยจากการทดลองใช้ในภาคการศึกษาที่ 1/2550 ทำให้ได้ข้อเสนอแนะหลายประการสำหรับการพัฒนาต่อไปในอนาคต ได้แก่

1) ควรทำการวิเคราะห์เปรียบเทียบกลุ่มผู้เรียนตามรูปแบบที่ออกแบบไว้กับการเรียนการสอนแบบอื่น ๆ หรือการเรียนการสอนทั่วไป

2) ควรมีการพัฒนาสื่อที่เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนการสอนที่ออกแบบไว้ และทำการวิเคราะห์ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสื่อ

3) เนื้อหาวิชาอาจจะยากเกินไปสำหรับกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเพิ่งจะเข้าศึกษาในภาคการศึกษาแรก ยังอยู่ในช่วงปรับตัว ซึ่งทำให้การเรียนรู้องค์ความรู้ที่สำคัญของรายวิชา ไม่บรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อาจพิจารณาปรับแผนการสอนใหม่ หรือจัดกิจกรรมเพิ่มเติม

4) อาจเพิ่มกิจกรรมการลงพื้นที่ให้มากขึ้น โดยให้นักศึกษาลงพื้นที่และเก็บข้อมูลเอง ก่อนที่จะร่วมกันวิเคราะห์ในชั้นเรียน และนำเสนอแนวคิด แลกเปลี่ยนความคิดเห็น

5) การพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับกิจกรรมในแต่ละกิจกรรม และสามารถแยกแยะ บอกพัฒนาการของนักศึกษาเป็นรายบุคคล ได้

6) ควรจัดให้มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษานอกเวลาเรียน ทั้งกิจกรรมแบบ face to face หรือในรูปแบบอื่น ๆ เช่นระบบออนไลน์

7) การพัฒนารายวิชา รวมถึงการจัดการเรียนการสอน ที่นอกจากจะพัฒนาแนวทางโดยจัดทำเป็นประมวลรายวิชาแล้ว ยังได้พัฒนาแผนการเรียนรู้ เพื่อนำไปสู่กิจกรรมต่าง ๆ ที่จะเอื้อให้นักศึกษาได้เรียนรู้ ตามหลักการของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งพบได้น้อยในการจัดการเรียนการสอนในระดับอุดมศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่มีการจัดทำแผนการเรียนรู้ มักจะใช้วิธีจัดทำเอกสารประกอบการสอน หรือตัว_rama กว่า

เอกสารอ้างอิง

ຄະນະອນຸກຮຽນການປັບປຸງການເຮືອນຮູ້ (2543). ປັບປຸງການເຮືອນຮູ້ຜູ້ເຮືອນສຳຄັນທີ່ສຸດ. ກຽມທະພາ: ບຣິນທັກ ພິມພົມ
ຈຳກັດ.

บริหารวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ.

ชนาธิป พรากุล (2544) แคทส์ : รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธำรง บัวศรี (2543). กระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. วารสารวิชาการ. ปีที่ 3 ฉบับที่ 5 : 17-21.

พิมพันธ์ เดชะคุปต์ (2543). หน้าที่ของครูบุคปัจจุบัน : การวิจัยในชั้นเรียนกับกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นคนกำหนด กรุงเทพฯ

ที่ศึกษา แบบมูลค่า (2543). การจัดการเรียนการสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง: โมเดลชิปป้า. ในพิมพันธ์ เดชาคุปต์ และคณะ (บรรณาธิการ), ประมวลบทความนวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้สำหรับครูยุค ปัจจุบันการศึกษา (หน้า 1-22). กรุงเทพฯ: คณะกรรมการสตรี จパลงกรรณ์มหาวิทยาลัย.

ที่ศึกษา แบบมูลค์ (2548). ศาสตร์การสอน. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

วัดเนาพร ระจ้าเทศา (2542) แผนกการสอนที่แบ่งผู้เรียนเป็นสูงต่ำลง ธรรมเทพฯ: บริษัทเอกอุทิศ

ศึกษาดูงาน ห้องเรียนคณิตศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ ประจำปีการศึกษา ๒๕๓๗

สมศักดิ์ ภูวิภาคavarochan. 2544 การบีดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและการประเมินตามสภาพจริง พิมพ์ครั้งที่ 2.
กราบขอบคุณ : ดร. ดร. โนนวีร์ ลือ เผี้ยนแต่รร.

สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพผู้สูงอายุ (2549) จัดทำข้อมูลการวิจัยการศึกษา สาขาวิชาและวัสดุบรรณรับ URI :

<http://www.thajedresearch.org> (วันที่เข้าใช้ 4 กุมภาพันธ์ 2549)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) (2548). การยกระดับคุณภาพมาตรฐานอุดมศึกษาไทย.

สำมกสสทช (2544). เทคนิควิธีการจัดการเรียนการสอน การเขียนแผนการสอน โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชัตเกวลีลา

สุมน ออมริวัฒน์ (2528). การสอนโดยสร้างครั้งชาและโภนิโสมนสิการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ตีรถสาร.

สุมน ออมริวัฒน์ (2542). การพัฒนาการเรียนรู้ตามแนวพุทธศาสตร์: ทักษะกระบวนการเชิง

สถานการณ์. โครงการกิตติมิตรสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

Jaems Cook University (2007) Course and Subject Development. Available URL:

http://www.jcu.edu.au/policy/teaching/coursemanagement/JCUDEV_007739.html (วันที่เข้าใช้ 15 ตุลาคม 2550)

University of Technology Sydney (2007) Designing Courses & Subjects. Available URL:

<http://www.uts.edu.au/learnteach/enhance/design/> (วันที่เข้าใช้ 15 ตุลาคม 2550)

ภาคผนวก

- ประมาณรายวิชาที่ใช้จริงในภาคการศึกษา 1/2550
- แผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ที่ใช้จริงในภาคการศึกษา 1/2550
- แบบประเมินรายบุคคล
- แบบประเมินการนำเสนอผลงานแบบโป๊สเตอร์
- แบบประเมินการสอนผ่านระบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
- แบบประเมินแผนการเรียนรู้ในรายวิชาภูมิสังคมฯ (สำหรับนักศึกษา)
- แบบประเมินแผนการเรียนรู้ในรายวิชาภูมิสังคมฯ (สำหรับอาจารย์)
- ผลงานการตีพิมพ์ในการสารวิชาการ

ประมวลรายวิชา (Course syllabus) คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร

1. รหัสวิชา กอ.รก.131 (AGS 131)
2. จำนวนหน่วยกิต 3(3-0-6)
3. ชื่อวิชา ภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง
(Geosocial of Agricultural Systems in Lower-Northern Region)
4. คณบดี เทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร
5. ภาคการศึกษา/ปีการศึกษา 1/2550
6. ชื่อผู้สอน คณาจารย์คณะเทคโนโลยีการเกษตรและอาหาร (ดร. คงศักดิ์ ศรีแก้ว ผู้ประสานงาน)
7. เงื่อนไขรายวิชา
 - 7.1 วิชาที่ต้องเรียนมาก่อน ไม่มี
 - 7.2 วิชานั้นคับร่วม ไม่มี
 - 7.3 วิชาควบ ไม่มี
8. สถานภาพของวิชา (บังคับ / เอกเลือก / เลือกเสรี) บังคับ
9. ชื่อหลักสูตร วิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์, สัตว์ศาสตร์, วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร)
10. วิชาระดับ ปริญญาตรี
11. จำนวนชั่วโมงที่สอน 3 คาบ/สัปดาห์ ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง 6 ชั่วโมง
12. คำอธิบายรายวิชา (Course Description)

พัฒนาการและแนวคิดของภูมิสังคม องค์ประกอบของระบบภูมิสังคม ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิสังคมกับวิถีชีวิตอย่างขั้นยืน ระบบการผลิตทางการเกษตรและอาหาร เครื่องมือในการวิเคราะห์ระบบเกษตร แนวโน้มและทิศทางการพัฒนา มุ่งเน้นพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง

13. ประมวลการเรียนรายวิชา (Course Outline)

13.1 วัตถุประสงค์

1. สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่างกับวิถีชีวิต
2. ทราบนักถึงการเปลี่ยนแปลงของภูมิสังคมต่อวิถีชีวิตเกษตร
3. เกิดเจตคติที่ดี ต่อวิถีชีวิตเกษตร

13.2 แผนการสอนและเนื้อหารายวิชา (รายละเอียดดังเอกสารต่อท้าย)

13.3 วิธีการจัดการเรียนการสอน

Active lecture, กิจกรรมกลุ่ม, การมอบหมายงาน (Assignments), การทำรายงาน, การศึกษานอกสถานที่ (Field trip), การสอบย่อย, การนำเสนองานในชั้นเรียน

13.4 สื่อการสอน

แผ่นใสหรือ PowerPoint presentation

วิดีทัศน์หรือสื่ออื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องรวมถึงสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ

หนังสือหรือเอกสารประกอบการสอน สื่ออื่น ๆ

ฐานการเรียนรู้

ชุมชนตัวอย่าง กรณีศึกษา

13.5 การวัดและการประเมินผล

- ประเมินเนื้อหาความรู้ (แบบทดสอบ) 20%

- ประเมินพฤติกรรม (แบบสังเกต, สมมایณ์เชิงลึก) 50%

- ประเมินเขตติด (สมมایณ์เชิงลึก) 30%

13.6 เกณฑ์การวัดผลการเรียน (ใช้การประเมินตามเกณฑ์ ตามประกาศของมหาวิทยาลัยฯ)

คะแนนร้อยละ 80-100	เกรด A	คะแนนร้อยละ 75-79	เกรด B+
คะแนนร้อยละ 70-74	เกรด B	คะแนนร้อยละ 60-69	เกรด C+
คะแนนร้อยละ 50-59	เกรด C	คะแนนร้อยละ 45-49	เกรด D+
คะแนนร้อยละ 40-44	เกรด D	ต่ำกว่าร้อยละ 40	เกรด F

14. รายชื่อหนังสืออ่านประกอบ

14.1 หนังสือ/สื่อการสอนบังคับ

1. พฤกษ์ ยิบมันตะศิริ (2548). ระบบเกณฑ์รักษาความยั่งยืนของสังคมเกษตร : จากทฤษฎีสู่ปฏิบัติ.

เขียงใหม่ : ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร.

2. เมธี อังกะสิงห์ (2549). เส้นทางสู่ระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางการเกษตร. เขียงใหม่ : ศูนย์วิจัยเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร.

3. รวบรวมรายงานสัมมนาระบบเกษตร ระบบออนไลน์ : <http://www.mcc.cum.ac.th/seminar/>

4. เวปไซด์หรือรายละเอียดของศูนย์ศึกษาการพัฒนาโครงการตามพระราชดำริ

5. งานวิจัยชุมชน โดยเฉพาะของภาคเหนือตอนล่าง

14.2 หนังสืออ่านเพิ่มเติม (อาจารย์ผู้สอนจะแจ้งให้ทราบใน课堂เรียน)

14.3 สื่ออื่น ๆ (อาจารย์ผู้สอนจะแจ้งให้ทราบใน课堂เรียน)

รายละเอียดการจัดการเรียนการสอน ภาคการศึกษา/ปีการศึกษา 1/2550

นักศึกษาทุกสาขาวิชาของคณะฯ เข้าเรียนพร้อมกันในวันศุกร์ ค่ำ 6-8 ห้อง กอ.205 ชั้น 2 ตึกคณะฯ
เนื้อหาวิชา

1. บทนำ

- พัฒนาการและแนวคิดของภูมิสังคม

2. หลักการ/ทฤษฎีของภูมิสังคมและระบบเกษตร รวมถึงเครื่องมือในการประเมินภูมิสังคมและระบบเกษตร

- ความหมายและองค์ประกอบของระบบภูมิสังคม รวมถึงบทบาทองค์กรท้องถิ่นและนโยบายรัฐ

- ความสัมพันธ์ระหว่างภูมิสังคมกับวิถีชีวิตอย่างยั่งยืน (Sustainable livelihood : ทุนทางกายภาพ , ธรรมชาติ, เศรษฐกิจ, มนุษย์ , สังคม)

1) การเปลี่ยนแปลงและผลกระทบ

2) การจัดการการเปลี่ยนแปลง

3) การจัดการความรู้ของชุมชน

- ระบบการผลิตทางการเกษตรและอาหาร เพื่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ

- เครื่องมือในการวิเคราะห์ (เลือกใช้โดยสอดแทรกเข้าไปในการปฏิศึกษา)

1) เกณฑ์และตัวชี้วัดความยั่งยืนของระบบ

2) การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม เช่น SWOT Analysis

3) การวิเคราะห์ผลตอบแทน (Cost benefit analysis)

4) การวิเคราะห์และประเมินโดยอาศัยกระบวนการแบบมีส่วนร่วม

5) การวิเคราะห์ใช้อุปทาน (Supply chain analysis) และสายโซ่คุณค่า (Value chain analysis)

3. กรณีศึกษา มีการลงพื้นที่เก็บข้อมูล โดยหัวข้อกรณีศึกษาจะเน้นหัวข้อต่อไปนี้ (อาจเปลี่ยนแปลงตามความเหมาะสม)

- ระบบการผลิตพืช สัตว์ อาหาร เช่น

- ระบบการผลิตแบบมีพันธสัญญา (Contract farming)

- Non-contract farming

- ระบบการแปรรูปอาหารในชุมชน

- การนำแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้ในระบบการผลิตพืช สัตว์ อาหาร ทั้งในระบบแบบมีพันธสัญญา และไม่มีพันธสัญญา

- การจัดการการเปลี่ยนแปลง และ/หรือ ความเสี่ยงของเกษตรกร และผู้ประกอบการผลิตอาหารรายย่อย เช่น เกษตรทฤษฎีใหม่ เกษตรผสมผสาน พืชไร่ ปศุสัตว์ วนเกษตร การเลี้ยงวัวพื้นเมือง ฯลฯ

4. แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาระบบเกษตร

**แนวทางการจัดการเรียนการสอน
เตรียมความพร้อมนักศึกษาก่อนประมาณ 15-20 นาที ก่อนเข้าสู่บทเรียน**

หัวข้อ	วิธีการเรียนการสอน	สื่อและอุปกรณ์ แหล่งข้อมูล	แนวทางการประเมิน
แนะนำรายวิชา (สัปดาห์ที่ 1)	1. เตรียมความพร้อมของผู้เรียน ชี้แจงวิธีการเรียนการสอน 2. ชี้แจงแนวทางการประเมินผลการเรียนการสอน 3. แบ่งกลุ่ม กิจกรรม ละลายพฤติกรรม 4. ให้นักศึกษาพูดคุยและแนะนำกันเองภายในกลุ่ม	- ประมวลรายวิชา - วัสดุอุปกรณ์สำหรับการแบ่งกลุ่ม และกิจกรรมละลายพฤติกรรม	1. บันทึกการสังเกตของอาจารย์ 2. ภาพกิจกรรม
1. พัฒนาการและแนวคิดภูมิสังคม ความสัมพันธ์ต่อวิถีชีวิต (สัปดาห์ที่ 2) วัตถุประสงค์เพื่อเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมและมีความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับ รายวิชา	กิจกรรมฐานความรู้ 3 ฐาน (องค์ประกอบของภูมิสังคมในระบบเกษตรในภาคเหนือตอนล่าง) - ภาษาพื้นเมือง (ต้น น้ำ สิ่งไม่มีชีวิต ฯลฯ) - ธรรมชาติ ชีวภาพ (พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ฯลฯ) - คน (เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม)	- นิทรรศการ วีดีทัศน์ ภาพที่เกี่ยวข้อง - แหล่งข้อมูลได้มา จาก อาจารย์ (ตัวบุคคล) หนังสือ ข้อมูลในอินเตอร์เน็ต ข่าว	1. ในงาน 2. บันทึกการสังเกตของอาจารย์ 3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (สุ่ม) 4. ภาพกิจกรรม 5. การวิเคราะห์และแปลความหมายจากข้อมูลที่ได้
2. หลักการ/ทฤษฎีของภูมิสังคมและระบบเกษตร รวมถึงเครื่องมือในการประเมินภูมิสังคมและระบบเกษตร (สัปดาห์ที่ 3-12) วัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในหลักการและทฤษฎี	1. ให้นักศึกษาทดสอบประสบการณ์จากการกิจกรรม Walk rally ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ 2. การปูพื้นโดยกระบวนการ Active lecture 3. กระบวนการกลุ่ม โดยให้นักศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น	- เอกสารประกอบการสอนจากอาจารย์ - หนังสือ หรือวารสาร ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง - นิทรรศการ วีดีทัศน์	1. ในงาน 2. บันทึกการสังเกตของอาจารย์ 3. แบบสัมภาษณ์เชิงลึก (สุ่ม) 4. ภาพกิจกรรม 5. การวิเคราะห์และแปลความหมายจากข้อมูลที่ได้
3. กรณีศึกษา มีการลงพื้นที่ (แทรกอยู่ระหว่างสัปดาห์ที่ 3-12 โดยมีการลงพื้นที่อย่างเป็นทางการประมาณ 3 ครั้ง)	1. ศึกษาบุนชน 2. ใช้แบบสัมภาษณ์ 3. สังเคราะห์ข้อมูล ทำรายงาน	- บุนชนกรณีศึกษาที่เลือกไว้ - แบบสัมภาษณ์บุนชน - บันทึกการสังเกตของอาจารย์ - แบบสัมภาษณ์เชิงลึก - กล้องถ่ายภาพ เทป - ภาพกิจกรรม	1. ผลการสังเคราะห์บทเรียนที่ได้จากบุนชน 2. ผลจากแบบบันทึกต่าง ๆ 3. ภาพกิจกรรม
4. แนวโน้มและทิศทางการพัฒนาระบบเกษตร (สัปดาห์ 13-14)	1. ตอบบทเรียนการเรียนรู้จากการลงพื้นที่ศึกษาบุนชน 2. จัดนิทรรศการนำเสนอผลการเรียนรู้ที่ได้	- นิทรรศการการนำเสนอผลการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม	1. แบบประเมินผลการนำเสนอในนิทรรศการ

สอบปลายภาค (สัปดาห์ที่ 15)

รายละเอียดแผนการเรียนการสอนจำนวน 7 แผน

แผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้

เรื่อง แนวคิดของภูมิสังคม ทุนทางกายภาพ และธรรมชาติ

เวลา 6 คาบ (สัปดาห์ที่ 2-3)

สาระสำคัญ

การพัฒนาที่ยั่งยืน ได้แก่ การพัฒนาที่มีคุณภาพ ระหว่างมิติทางเศรษฐกิจ สังคม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างเกื้อกูลกัน เพื่อความอยู่ดีมีสุขของประชาชน ที่ยืนยาวต่อไปในอนาคต การพัฒนาตามแนวทางราชดำเนินการ คือ การพัฒนาที่สอดคล้องกับภูมิสังคมและชีวิตร่วมกันเป็นหลัก ในการดำเนินการ โดยภูมิ หมายความถึง ลักษณะของภูมิประเทศ นั้นก็คือสภาพแวดล้อมที่อยู่รอบ ๆ ซึ่งแตกต่างกันออกไปในแต่ละพื้นที่ สังคม คือ สภาพแวดล้อมทางวัฒนธรรม จริยธรรม ประเพณีวิถีชีวิต แนวคิด ทัศนคติ ที่แตกต่างกันและอยู่ด้วยกันอยู่ในผู้คนที่มีชีวิตอยู่ในพื้นที่นั้น การพัฒนาโดยยึดหลัก “ภูมิสังคม” นั้น จะต้องยึดหลักขั้นตอนของการดำเนินการว่า ทุกอย่างต้องเป็นไปอย่างค่อยเป็นค่อยไป จน สภาพแวดล้อมทุกอย่างพร้อมลงตัว ดังเช่น ทฤษฎีของการ “ระเบิดจากข้างใน” ซึ่งก็คือ ความพร้อมของ ทุกคนในสังคมนี้ ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันและพลังในการร่วมกันคิดร่วมกันทำในสิ่งที่ทุกคนเห็นว่าเป็น ปัญหาและจะต้องพัฒนาให้ก่อประโยชน์สุขแก่ส่วนรวมในสังคมนั้น และเมื่อพัฒนาสร้างความเข้มแข็ง ของชุมชน ได้อย่างแล้ว จึงค่อยขยายการดำเนินงานออกสู่สังคมภายนอก

ภูมิสังคมของชุมชนแต่ละแห่งจะมีองค์ประกอบหลักเป็นทุนเดินต่าง ๆ ได้แก่ ทุนทางกายภาพ ธรรมชาติ เศรษฐกิจ สังคม และมนุษย์ ซึ่งจำเป็นจะต้องทำความเข้าใจอย่างกระจังในแต่ละพื้นที่ และ ทราบถึงความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่างทุนเดินต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์ปลายทาง)

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของภูมิสังคม และองค์ประกอบของระบบภูมิสังคม มุ่งเน้น พื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์นำทาง)

- 2) อธิบายความหมายของภูมิสังคมได้
- 3) อธิบายที่มาของแนวคิดภูมิสังคมได้
- 4) อธิบายองค์ประกอบของภูมิสังคม (ทุนทางกายภาพ ธรรมชาติ และสังคม) โดยเน้น ภาคเหนือตอนล่าง 7 จังหวัด

กิจกรรมการเรียนการสอน

- 1) กิจกรรมละลายพฤติกรรม โดยให้นักศึกษาเล่นเกม “มองหาเพื่อนรัก” ก่อนที่จะนำไปสู่การ แบ่งกลุ่มย่อยเพื่อทำงานร่วมกันในกิจกรรมถัดไป โดยแบ่งออกเป็น 7 กลุ่ม ให้มีการคละกัน ระหว่างนักศึกษาทุกสาขาวิชา

- 2) แจกเอกสารประกอบการบรรยาย และบรรยายเกี่ยวกับแนวคิดของภูมิสังคม ที่มาของแนวคิด โดยใช้กระบวนการ active lecture
- 3) กิจกรรม walk rally โดยให้นักศึกษาเวียนเข้าร้านค้า ตามจังหวัด เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลภายในและธรรมชาติของจังหวัด 7 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง โดยในแต่ละร้าน (หรือจังหวัด) จะมีอาจารย์ประจำ ให้นักศึกษาศึกษาข้อมูลจากบอร์ดที่เตรียมไว้แล้ว โดยมีอาจารย์เป็นผู้ค่อยชี้แนะ เมื่อนักศึกษาพร้อม ให้นักศึกษาขอตอบคำถาม เมื่อนักศึกษาตอบคำถามได้ถูกต้องจะให้ผ่านไปยังร้านต่อไปได้ โดยนักศึกษาทุกคนจะมีใบงานซึ่งจะต้องส่งหลังจากเสร็จสิ้นทุกร้าน

สื่อการเรียนการสอน

- 1) เอกสารประกอบการบรรยาย เรื่องแนวคิดของภูมิสังคม
- 2) บอร์ดข้อมูลภายในและธรรมชาติของจังหวัด 7 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง ได้แก่ พิษณุโลก สุโขทัย อุตรดิตถ์ พิจิตร ตาก เพชรบูรณ์ และกำแพงเพชร

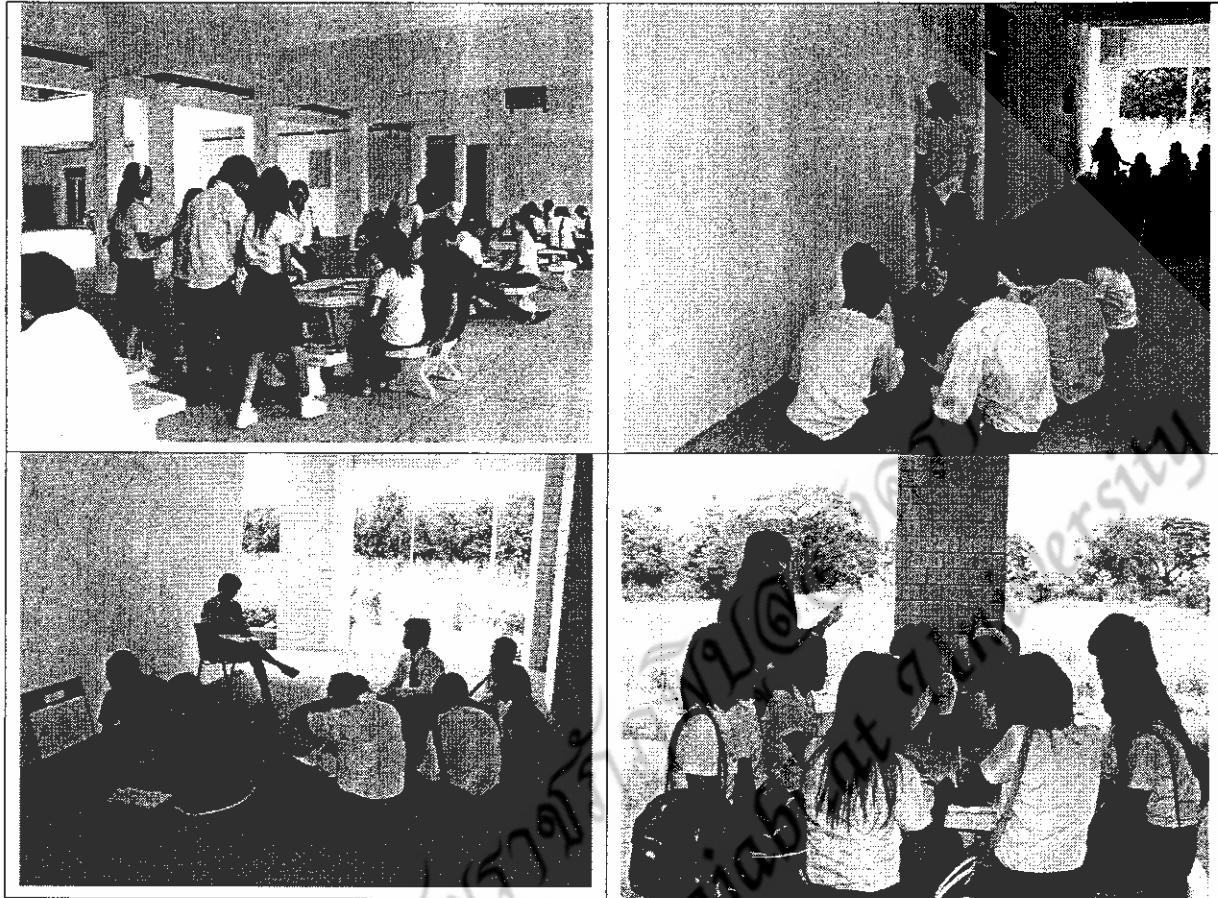
การวัดและการประเมินผล

จุดประสงค์นำทางข้อที่ 1-2 วัดโดยใช้การสังเกต และสอบถามระหว่างการบรรยาย การແຄกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา โดยใช้เครื่องมือคือแบบบันทึกการสังเกต การปฏิบัติงานกลุ่ม (รายบุคคล)

จุดประสงค์นำทางข้อที่ 3 วัด โดยใช้การถามคำถาม และการตรวจสอบงานจากใบงาน

แบบฟอร์มประกอบแผนการสอน

- 5) แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม (รายบุคคล)
 - 6) ในงาน (สำหรับนักศึกษา)
 - 7) ในคำถาม (สำหรับอาจารย์)
- (รายละเอียดของแบบฟอร์มต่าง ๆ แสดงไว้ในภาคผนวกดังไป)

ภาพกิจกรรมจากแผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ที่ 1

แผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ที่ 2

เรื่อง แนวคิดของภูมิสังคม และทุนทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม

เวลา 3 คาบ (สัปดาห์ที่ 4)

สาระสำคัญ

นอกเหนือจากทุนทางด้านภาษาพลาติแล้ว ทุนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ถือเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของการพัฒนาตามหลักภูมิสังคม ซึ่งจำเป็นต้องทำความเข้าใจให้กระจังในแต่ละพื้นที่ ซึ่งจะแตกต่างกันออกไป โดยทุนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมจะมีผลมาจากการทุนทางด้านภาษาพลาติและธรรมชาติ

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์ปลายทาง)

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทุนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม ผู้เน้นภาคเหนือตอนล่าง

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์นำทาง)

อธิบายองค์ประกอบของภูมิสังคมต่อเนื่องจากทุนทางภาษาพลาติ ธรรมชาติ ได้แก่ทุนทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม โดยเน้นภาคเหนือตอนล่าง 7 จังหวัด

กิจกรรมการเรียนการสอน

- 1) นักศึกษากลุ่มใหญ่ อาจารย์อธิบายกีฬากับประเดิ่นที่เป็นตัวบ่งชี้ทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม เช่น ในด้าน เศรษฐกิจ อาจจะประกอบไปด้วย อาชีพ ลักษณะการผลิต (พืช สัตว์ อาหาร) ฐานความเป็นอยู่ การอดออม ภาวะหนี้สิน กองทุนต่าง ๆ ในด้านสังคม อาจจะประกอบไปด้วย การศึกษา การรวมกลุ่มองค์กรในชุมชน ภารกิจที่เกี่ยวข้องกับงานไป ประกอบอาชีพต่างกัน โดยในด้านวัฒนธรรมอาจจะประกอบไปด้วย ประเพณี การละเล่น งานบุญต่าง ๆ ความเชื่อ การแพทย์พื้นบ้าน อาหารการกิน การแต่งกาย ภาษา วัฒนธรรม เกษตร ศาสนา
- 2) ให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มย่อยเป็น 7 กลุ่ม (กลุ่มเดิมจากสัปดาห์ที่ผ่านมา) 1 จังหวัดต่อกลุ่ม เพื่อทำกิจกรรม card technique และแผนที่ความคิด โดยให้นักศึกษาระคุณความคิดเห็นภายในกลุ่ม มีอาจารย์ประจำกลุ่มคอยให้คำปรึกษาและแนะนำ จากนั้นเขียนประเดิ่นที่เป็นตัวบ่งชี้ เกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในจังหวัดที่นักศึกษาเลือก ใส่ในกระดาษแผ่นเด็ก ๆ จากนั้นนำไปติดในชาร์ตใหญ่ตามหมวดหมู่ สรุปอภิปรายเป็นแผนที่ความคิด (mind map) โดยมีอาจารย์คอยให้คำแนะนำ
- 3) นักศึกษาร่วมกัน สรุปและอภิปรายประเด็นการเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มให้กับกลุ่มใหญ่ฟัง จากนั้นอาจารย์ร่วมสรุปประเด็น

สื่อการเรียนการสอน

- 1) กระดาษแผ่นเด็ก ๆ สำหรับ card technique
- 2) แผนที่ความคิด

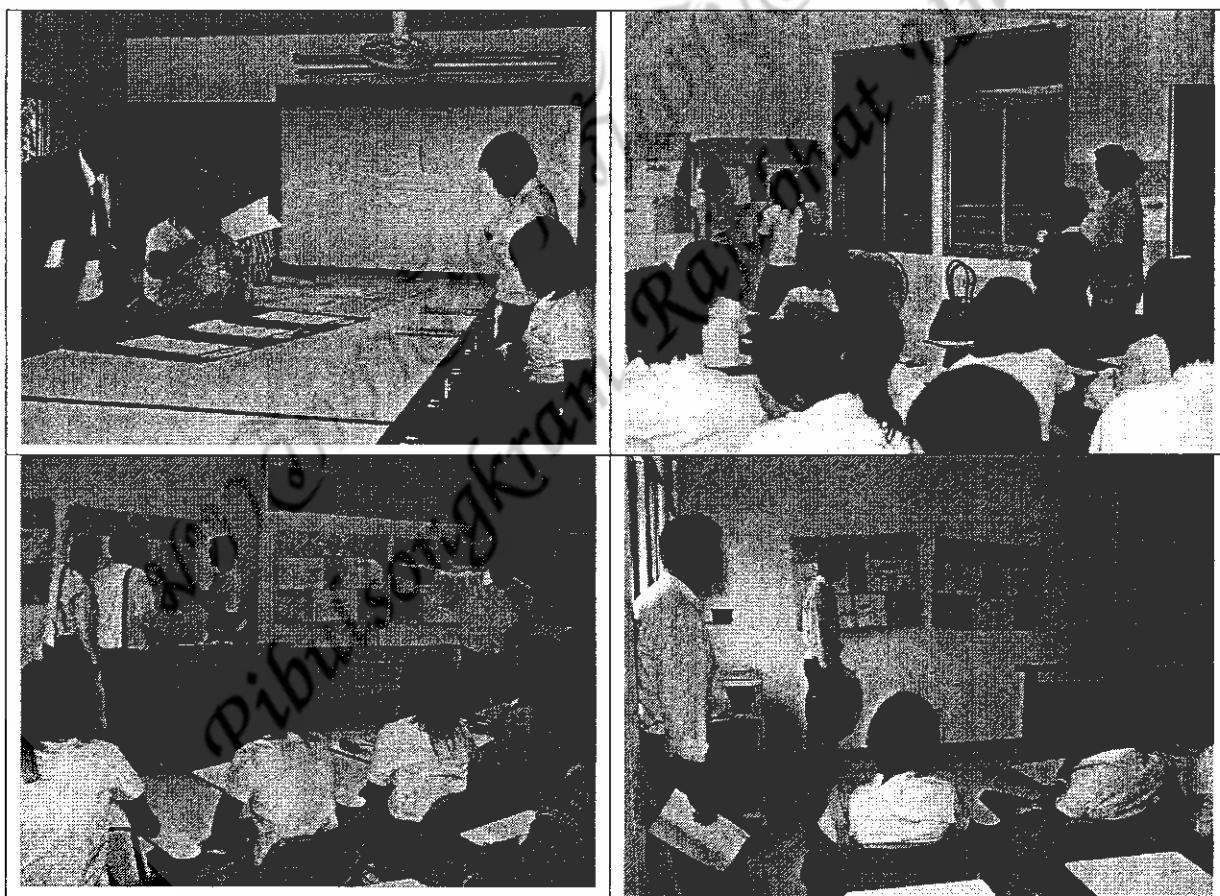
- 3) ข้อมูลเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมในพื้นที่ 7 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง (สำหรับอาจารย์ใช้แนะนำเมื่อนักศึกษาถาม หรือมีข้อสงสัย)

การวัดและการประเมินผล

วัดโดยใช้การสังเกต ระหว่างการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยใช้เครื่องมือคือแบบบันทึกการปฏิบัติงานกลุ่ม (รายบุคคล) นอกจากนี้ยังทำการวัดโดยการตรวจประเมินผลงานจากแผนที่ความคิดที่นักศึกษาแต่ละกลุ่มร่วมกันจัดทำ

แบบฟอร์มประกอบแผนการสอน

- 1) แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม (รายบุคคล)
 - 2) แผนที่ความคิดที่แบ่งหมวดหมู่แล้ว สำหรับนักศึกษานำกระดาษแผ่นเล็ก ๆ มาติดให้ตรงตามหมวดหมู่
- (รายละเอียดของแบบฟอร์มต่าง ๆ แสดงไว้ในภาคผนวกด้านไป)

ภาพกิจกรรมจากแผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ที่ 2

แผนกรรเรียนการสอน/แผนกรรเรียนรุ่นที่ 3

เรื่อง ระบบเกษตร (การผลิตพืช)

เวลา 3 คาบ (สัปดาห์ที่ 5)

สาระสำคัญ

ภูมิสังคมซึ่งประกอบไปด้วยทุนทางกายภาพ ธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม มีผลต่อระบบเกษตร เช่นระบบการผลิตพืช ซึ่งจะมีหลากหลายขั้นอยู่กับแต่ละพื้นที่ เช่นการทำเกษตรแบบมีพันธะ สัญญา การทำการเกษตรแบบปลดสาร เกษตรอินทรีย์

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์ปลายทาง)

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเกษตร (การผลิตพืช) ในรูปแบบต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์นำทาง)

อธิบายลักษณะการทำเกษตร (เน้นการผลิตพืช) รูปแบบต่าง ๆ ได้ เช่น การทำการเกษตรแบบพันธะสัญญา เกษตรอินทรีย์ เกษตรปลดสาร ฯลฯ พร้อมยกตัวอย่างในพื้นที่

กิจกรรมการเรียนการสอน

บรรยายระบบการผลิตพืชแบบต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการ active lecture

สื่อการเรียนการสอน

PowerPoint ประกอบการบรรยาย

กรณีศึกษา/ตัวอย่างจากอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาร่วมแลกเปลี่ยน

การวัดและการประเมินผล

วัดโดยใช้การสังเกต และสอบถามระหว่างการบรรยาย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา (เนื่องจากแผนกรรเรียนการสอนนี้เป็นการบรรยายเนื้อหาทางวิชาการ ซึ่งจะทำการประเมินผลโดยการทำรายงาน หรือการสอนในภายหลัง จึงไม่มีการวัดและการประเมินผลอย่างในแผนกรรเรียนนี้)

แบบฟอร์มประกอบแผนการสอน

ไม่มี

แผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ที่ 4

เรื่อง ระบบเกษตร (การผลิตสัตว์)

เวลา 3 คาบ (สัปดาห์ที่ 6)

สาระสำคัญ

ภูมิสังคมซึ่งประกอบไปด้วยทุนทางภาษาพื้นเมือง ธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม มีผลต่อระบบเกษตร เช่นระบบการผลิตสัตว์ ทั้งสัตว์เลี้กและสัตว์ใหญ่ ระบบการจัดการฟาร์มปศุสัตว์ต่าง ๆ ซึ่งจะมีรูปแบบการจัดการที่หลากหลาย

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์ปลายทาง)

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบเกษตร (การผลิตสัตว์ / ฟาร์มปศุสัตว์) ในรูปแบบต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์นำทาง)

อธิบายรูปแบบการผลิตสัตว์ ทั้งสัตว์เลี้กและสัตว์ใหญ่ ระบบการจัดการฟาร์มปศุสัตว์รูปแบบต่าง ๆ ได้พร้อมยกตัวอย่างในพื้นที่

กิจกรรมการเรียนการสอน

บรรยายระบบการผลิตสัตว์แบบต่าง ๆ โดยใช้กระบวนการ active lecture

สื่อการเรียนการสอน

PowerPoint ประกอบการบรรยาย

วิดีโอทัศน์

กรณีศึกษา/ตัวอย่างจากอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาร่วมแลกเปลี่ยน

การวัดและการประเมินผล

วัดโดยใช้การสังเกต และสอบถามระหว่างการบรรยาย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา (เนื่องจากแผนการเรียนการสอนนี้เป็นการบรรยายเนื้อหาทางวิชาการ ซึ่งจะทำการประเมินผลโดยการทำรายงาน หรือการสอบในภายหลัง จึงไม่มีการวัดและประเมินผลย่อยในแผนการสอนนี้)

แบบฟอร์มประกอบแผนการสอน

ไม่มี

แผนการเรียนพากาศอน/แผนการเรียนรู้ที่ ๕

เรื่อง ระบบเกษตร (การผลิตอาหาร)

เวลา 3 คาบ (สัปดาห์ที่ 7)

สาระสำคัญ

ภูมิสังคมซึ่งประกอบไปด้วยทุนทางกายภาพ ธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม มีผลต่อระบบเกษตร และระบบการผลิตอาหาร รวมถึงการคุณภาพและแปรรูปผลิตผลทางการเกษตร ซึ่งจะมีรูปแบบ และวิธีการที่หลากหลาย แตกต่างกันไปในแต่ละพื้นที่

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์ปลายทาง)

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการผลิตอาหาร และผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตรต่าง ๆ

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์นำทาง)

อธิบายรูปแบบและวิธีการผลิตอาหาร การเพิ่มน้ำค่าผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมเกษตรต่าง ๆ ระบบ และรูปแบบการจัดการอุตสาหกรรมเกษตรและอาหาร ในพื้นที่ พร้อมยกตัวอย่าง

กิจกรรมการเรียนการสอน

บรรยายระบบการผลิตอาหารแบบต่าง ๆ การเพิ่มน้ำค่าผลิตภัณฑ์ทางด้านการเกษตร โดยใช้กระบวนการ active lecture และการยกตัวอย่างกรณีศึกษา

สื่อการเรียนการสอน

PowerPoint ประกอบการบรรยาย

กรณีศึกษา/ตัวอย่างจากอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาร่วมแลกเปลี่ยน

การวัดและการประเมินผล

วัดโดยใช้การสังเกต และสอบถามระหว่างการบรรยาย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา (เนื่องจากแผนการเรียนการสอนนี้เป็นการบรรยายเนื้อหาทางวิชาการ ซึ่งจะทำการประเมินผลโดยการทำรายงาน หรือการสอนในภายหลัง จึงไม่มีการวัดและประเมินผลย่อยในแผนการสอนนี้)

แบบฟอร์มประกอบแผนการสอน

ไม่มี

แผนการเรียนการสอนแผนการเรียนครั้งที่ 6

เรื่อง ข้อมูลภูมิสังคมในพื้นที่ (ภาคปฏิบัติลงพื้นที่เก็บข้อมูล)

เวลา 18 คาบ (สัปดาห์ที่ 11-16)

สาระสำคัญ

ภูมิสังคมซึ่งประกอบไปด้วยทุนทางภาษา พธ ธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม มีความแตกต่าง กันไปในแต่ละพื้นที่ โดยในรายวิชานี้จะมีการศึกษาและฝึกเก็บข้อมูลภูมิสังคมของชุมชน 4 แห่ง ได้แก่ ตำบลพรหมพิราม ตำบลมะตุน ตำบลพลายชุมพล และตำบลท่าทอง

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์ปลายทาง)

นักศึกษาสามารถหาข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ รวมถึงการลงพื้นที่เก็บข้อมูลภูมิสังคมในชุมชนที่ต้องการได้

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์นำทาง)

สามารถศึกษาถ้นค้นว่าและหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับภูมิสังคมในพื้นที่จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มี ทักษะในการสัมภาษณ์เพื่อเก็บข้อมูลภูมิสังคมเบื้องต้นจากชุมชนได้ และสามารถสังเคราะห์ วิเคราะห์ ข้อมูล สรุปจัดทำเป็นรายงาน และสามารถนำเสนอผลงานเป็นกลุ่มได้

กิจกรรมการเรียนการสอน

สัปดาห์ที่ 11

- แบ่งกลุ่มใหม่เป็น 4 กลุ่ม ตามตำบลที่ได้คัดเลือกไว้ได้แก่ ต. พลายชุมพล ต. ท่าทอง ต. มะตุน และ ต. พรมพิราม

- เตรียมความพร้อมนักศึกษาสำหรับการลงพื้นที่เก็บข้อมูล (บรรยาย/ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน)

สัปดาห์ที่ 12

- เตรียมความพร้อมนักศึกษาสำหรับการลงพื้นที่เก็บข้อมูล (บรรยาย/ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน)

สัปดาห์ที่ 13

- เตรียมความพร้อมนักศึกษาสำหรับการลงพื้นที่เก็บข้อมูล (บรรยาย/ฝึกปฏิบัติในชั้นเรียน)

สัปดาห์ที่ 14

- ลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลภูมิสังคม ของตำบลที่แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ

สัปดาห์ที่ 15

- ลงพื้นที่ เพื่อเก็บข้อมูลภูมิสังคม ของตำบลที่แต่ละกลุ่มรับผิดชอบ

สัปดาห์ที่ 16

- สรุปบทเรียนจากการลงพื้นที่ ตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูล และเตรียมนำเสนอผลงาน

สื่อการเรียนการสอน

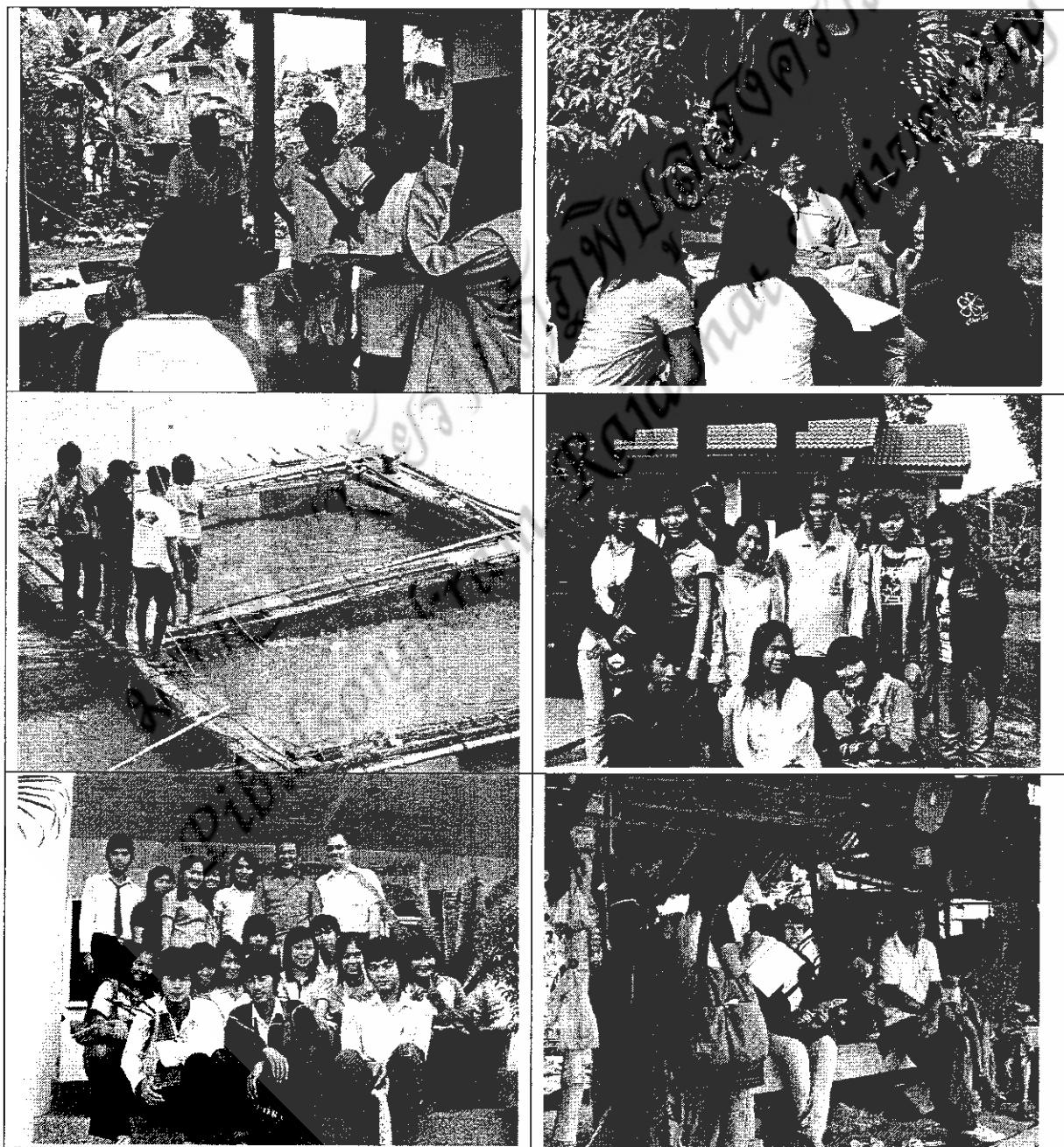
แบ่งกลุ่มเรียนรู้จริงจากพื้นที่ โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์เชิงลึก กับแทนนำชุมชน ประษฐ ชาวน้าน ตัวแทนจากหน่วยงานภาครัฐ เช่น อบต. เกษตรตำบล ฯลฯ

การวัดและการประเมินผล

- 1) แต่ละกลุ่มจัดทำรายงานภูมิสังคมของพื้นที่ที่เข้าไปศึกษา
- 2) การนำเสนองาน โดยการจัดทำโปสเตอร์และบรรยายนำเสนอให้อาจารย์ผู้สอนตรวจสอบ
- 3) แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม (รายบุคคล)

แบบฟอร์มประกอบแผนการสอน

- 1) แบบบันทึกการสังเกตการปฏิบัติงานกลุ่ม (รายบุคคล)
(รายละเอียดของแบบฟอร์มต่าง ๆ แสดงไว้ในภาคผนวก)

ภาพกิจกรรมจากแผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ที่ 6

แผนการเรียนการสอน/แผนการเรียนรู้ที่ 7

เรื่อง กรณีศึกษาการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือวิเคราะห์

เวลา 3 คาบ (สัปดาห์ที่ 17)

สาระสำคัญ

การสำรวจข้อมูลภูมิสังคม จำเป็นต้องนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์โดยการใช้เครื่องมือการวิเคราะห์บางอย่างที่เหมาะสม เช่น การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง การวิเคราะห์สายโซ่แห่งคุณค่า เพื่อให้ได้แนวทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานของสถานภาพปัจจุบัน

จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์ปลายทาง)

มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือบางอย่างที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่สำรวจได้
จุดประสงค์การเรียนรู้ (จุดประสงค์นำทาง)

อธิบายและสามารถใช้เครื่องมือบางอย่าง เช่น การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ในการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิสังคมของชุมชน

กิจกรรมการเรียนการสอน

บรรยายและยกตัวอย่างการใช้เครื่องมือบางอย่าง เช่น การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง ในการวิเคราะห์ข้อมูลภูมิสังคมที่นักศึกษาสำรวจได้จากสังคมที่ผ่านมา
สื่อการเรียนการสอน

PowerPoint ประกอบการบรรยาย

กรณีศึกษา/ตัวอย่างจากอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษาร่วมแลกเปลี่ยน

การวัดและการประเมินผล

วัดโดยใช้การสังเกต และสอบถามระหว่างการบรรยาย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์ผู้สอนและนักศึกษา (เนื่องจากแผนการเรียนการสอนนี้เป็นการบรรยายเนื้อหาทางวิชาการ ซึ่งจะทำการประเมินผลโดยการทำรายงาน หรือการสอบในภาคหลัง จึงไม่มีการวัดและประเมินผลอย่างในแผนการสอนนี้)

แบบฟอร์มประกอบแผนการสอน

ไม่มี

แบบประเมินรายบุคคล

สัปดาห์ที่ _____ กิจกรรม _____
 ชื่อ-สกุลนักศึกษา _____ เลขที่ _____

หัวข้อประเมิน	ถ่วงน้ำหนัก	คะแนน
1. นักศึกษาให้ความร่วมมือในกลุ่ม / การทำงานเป็นทีม		
2. ภาวะผู้นำ		
3. ความสนใจ ไฟร์		
4. มีความสามารถในการสื่อสาร		
5. ความสามารถในการวิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้		
คะแนนสูงสุด (10 คะแนน)	-	

ข้อคิดเห็นอื่น ๆ (ถ้ามี)

.....

แบบประเมินการนำเสนองานแบบโป๊สเตอร์

- กลุ่มตัวบล ท่าทาง
 พลายชุมพล
 มะตูม
 พรหมพิราม

ประเด็นการประเมิน (เต็ม 35 คะแนน)

1. ความครบถ้วนและถูกต้องของเนื้อหาโป๊สเตอร์ (10 คะแนน) _____ คะแนน
2. ความร่วมมือภายในกลุ่ม (10 คะแนน) _____ คะแนน
3. ความสามารถในการสื่อสาร/การตอบคำถาม (10 คะแนน) _____ คะแนน
4. ความสวยงามและเป็นระเบียบของโป๊สเตอร์ (5 คะแนน) _____ คะแนน

รวมคะแนน _____ คะแนน

แบบประเมินการสอนผ่านระบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

ส่วนที่ 1 ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการสอน	มี	ไม่มี
1. มีการแจกแนวการสอนที่กำหนดเนื้อหาล่วงหน้าอย่างชัดเจน ในระยะเริ่มแรกของการเรียนการสอน พร้อมทั้งแจ้งให้นักศึกษาได้ทราบเกี่ยวกับวิธีการสอน กิจกรรมการสอน		
2. มีเอกสารประกอบการสอนหรือเอกสารอื่น ๆ เช่น กรณีตัวอย่างหรือแบบฝึกหัดเพิ่มเติม		
3. มีการนำเทคโนโลยีหรือสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน		
4. มีการเก็บคะแนนระหว่างภาคเรียน เช่น ทดสอบย่อย แบบฝึกหัด รายงาน หรือทดสอบย่อยแล้วแจ้งผลให้ทราบ		
5. มีการตรวจผลการปฏิบัติงาน เช่น แบบฝึกหัด รายงาน หรือทดสอบย่อยแล้วแจ้งผลให้ทราบ		
6. มีการสนับสนุนให้นักศึกษารู้จักค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง มีการแนะนำเอกสารต่อตัวต่าง ๆ ตลอดจนแหล่งศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม		

ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นของนักศึกษาด้านคุณภาพและประสิทธิภาพการสอน	ระดับความคิดเห็น				
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. มีความรับผิดชอบในการสอนตามเวลาที่กำหนด ไว้ในแนวการสอน					
2. ดำเนินการสอนตรงตามเนื้อหาที่กำหนด ไว้ในแนวการสอน					
3. ผู้สอนสามารถอธิบายให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่าย ยกตัวอย่างประกอบการสอนให้เห็นภาพอย่างชัดเจน					
4. ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอน					
5. ใช้วิธีการสอนหลากหลายรูปแบบ ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหาฯ					
6. สอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมขณะสอน					
7. ยอมรับพึงความคิดเห็นและข้ออุปสรรคของนักศึกษาตลอดจนเปิดโอกาสให้นักศึกษาซักถาม และแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในการเรียนการสอน เปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้าพบได้					
8. นักศึกษาได้รับความรู้ด้วยวิธีการที่ประยุกต์ของรายวิชานี้					
9. อาจารย้มีความเชี่ยวชาญในรายวิชาที่สอน					
10. มีวิธีสอนที่กระตุ้นให้นักศึกษามีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักวิเคราะห์ แก้ปัญหาและศึกษาด้วยตนเอง					

แบบประเมินบทบาทของผู้เรียนรายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตรภาคเหนือตอนล่าง ภาคการศึกษา 1/50

คำชี้แจง :

1. ให้นักศึกษาทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เห็นว่าเหมาะสมมากที่สุด
 2. แบบประเมินนี้ใช้เพื่อปรับปรุงและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภูมิสังคมฯ ไม่เกี่ยวกับ
คะแนนสอบขอให้นักศึกษาประเมินความเห็นของนักศึกษาเอง และไม่จำเป็นต้องแสดงชื่อผู้ประเมิน
 3. แบบประเมินนี้มีทั้งหมด 7 แผนการเรียนรู้ (7 หน้า)
-

**แผนการเรียนรู้ที่ 1 (สัปดาห์ที่ 2-3) บรรยายแนวคิดของภูมิสังคม จากนั้นเป็นกิจกรรมฐานความรู้ โดยให้
นักศึกษาแต่ละกลุ่มเวียนเข้าฐานต่าง ๆ ตามจังหวัด เพื่อเรียนรู้เกี่ยวกับข้อมูลภูมิภาคและธรรมชาติของ
จังหวัด 7 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง**

บทบาทของผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ			หมายเหตุ/ ข้อเสนอแนะ
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาค้นพบและสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง				
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง สัมผัสนี้และสอดคล้องความเป็นจริง และ/หรือ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้น/คิด/ทำ/ แสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน				
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยกันเรียนรู้กันเพื่อกัน/กลุ่ม				
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการ เรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเหมาะสม				
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลงานจากการ ปฏิบัติ				
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ ประเมินตนเอง และเพื่อน				
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยและความ รับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน				

แผนการเรียนรู้ที่ 2 (สัปดาห์ที่ 4) กิจกรรมแผนที่ความคิด โดยให้นักศึกษาเขียนประเด็นเกี่ยวกับเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมในกระดายแผ่นเด็ก ๆ จากนั้นนำไปติดในชาร์ตใหญ่ตามหมวดหมู่ เพื่อเรียนรู้ เกี่ยวกับ ข้อมูลเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมของจังหวัด 7 จังหวัดภาคเหนือตอนล่าง

บทบาทของผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ			หมายเหตุ/ ข้อเสนอแนะ
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาค้นพบและสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง				
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง ทั้มพันธ์และสอดคล้องความเป็นจริง และ/หรือ ธรรมชาติและส่งแวดล้อม				
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้น/คิด/ทำ/ แสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน				
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งกันและกันเพื่อน/กลุ่ม				
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการ เรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเหมาะสม				
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลงานจากการ ปฏิบัติ				
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ ประเมินตนเอง และเพื่อน				
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยและความ รับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน				

**แผนการเรียนรู้ที่ 3 (สัปดาห์ที่ 5) บรรยายและเลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษา
เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเกษตร (การผลิตพืช)**

บทบาทของผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ			หมายเหตุ/ ข้อเสนอแนะ
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาค้นพบและสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง				
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์และสอดคล้องความเป็นจริง และ/หรือ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้กิน/ กิน/ ทำ/ แสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน				
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยกันเรียนรู้กันเพื่อน/กัน				
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการ เรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเหมาะสม				
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลงานจากการ ปฏิบัติ				
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ ประเมินตนเอง และเพื่อน				
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยและความ รับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน				

**แผนการเรียนรู้ที่ 4 (สัปดาห์ที่ 6) บรรยายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษา
เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบเกษตร (การผลิตสัตว์)**

บทบาทของผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ			หมายเหตุ/ ข้อเสนอแนะ
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาค้นพบและสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง				
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์และสอดคล้องความเป็นจริง และ/หรือ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้น/คิด/ทำ/ แสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน				
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยกันเรียนรู้กันเพื่อน/กลุ่ม				
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการ เรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเหมาะสม				
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลงานจากการ ปฏิบัติ				
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ ประเมินตนเอง และเพื่อน				
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยและความ รับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน				

**แผนการเรียนรู้ที่ 5 (สัปดาห์ที่ 7) บรรยายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างอาจารย์และนักศึกษา
เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับระบบการผลิตอาหาร และอุตสาหกรรมเกษตร**

บทบาทของผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ			หมายเหตุ/ ข้อเสนอแนะ
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาค้นพบและสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง				
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง สัมพันธ์และสอดคล้องความเป็นจริง และ/หรือ ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้น/คิด/ทำ/ แสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน				
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยกันเรียนรู้กับเพื่อน/กลุ่ม				
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการ เรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเหมาะสม				
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลงานจากการ ปฏิบัติ				
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการ ประเมินตนเอง และเพื่อน				
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยและความ รับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน				

แผนการเรียนรู้ที่ 6 (สัปดาห์ที่ 8-16) การลงพื้นที่ตำบลต่าง ๆ โดยมีการบรรยายเตรียมความพร้อม
จากนั้นแบ่งกลุ่มลงพื้นที่เก็บข้อมูลจริง 4 ตำบล เพื่อให้นักศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดเก็บข้อมูลและ
รวบรวมข้อมูลที่ได้จากแหล่งต่าง ๆ จัดทำเป็นรายงานบริบทชุมชน (ทุนทางภาษาพื้นเมือง ธรรมชาติ และ
สังคมวัฒนธรรม)

บทบาทของผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ			หมายเหตุ/ ข้อเสนอแนะ
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาค้นพบและสร้าง ความรู้ด้วยตนเอง				
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรง ด้านพันธุ์และสอดคล้องความเป็นจริง และ/หรือ ธรรมชาติและสั่งแวดล้อม				
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้น/คิด/ทำ/ แสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน				
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ ช่วยกันเรียนรู้กับเพื่อน/กลุ่ม				
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการ เรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเหมาะสม				
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลงานจากการ ปฏิบัติ				
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามี่วนร่วมในการ ประเมินตนเอง และเพื่อน				
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยและความ รับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน				

แผนการเรียนรู้ที่ 7 (สัปดาห์ที่ 17) บรรยายและยกตัวอย่างกรณีศึกษา การใช้เครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล (การวิเคราะห์จุดอ่อนจุดแข็ง) เพื่อให้นักศึกษาได้เห็นตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้เครื่องมือที่เหมาะสม และวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลง

บทบาทของผู้เรียน	ระดับการปฏิบัติ			หมายเหตุ/ ข้อเสนอแนะ
	มาก (3)	ปานกลาง (2)	น้อย (1)	
1. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาค้นพบและสร้างความรู้ด้วยตนเอง				
2. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีประสบการณ์ตรงสัมพันธ์และสอดคล้องความเป็นจริง และ/หรือธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม				
3. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้ค้น/คิด/ทำ/แสดงออกเพื่อแก้ปัญหาหรือสร้างสรรค์ผลงาน				
4. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษาได้มีปฏิสัมพันธ์ช่วยกันเรียนรู้กันเพื่อน/กลุ่ม				
5. กิจกรรมนี้ มีวิธีการ และกระบวนการในการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ และมีขั้นตอนเหมาะสม				
6. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีผลงานจากการปฏิบัติ				
7. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการประเมินตนเอง และเพื่อน				
8. กิจกรรมนี้ ส่งเสริมให้นักศึกษามีวินัยและความรับผิดชอบ ในการเรียนและการปฏิบัติงาน				

แบบประเมินแผนการสอน/แผนการเรียนรู้ รายวิชาภูมิสังคมในระบบเกษตรฯ ภาคการศึกษา 1/2550 (สำหรับอาจารย์)

องค์ประกอบของการประเมิน	ดี	ควรปรับปรุง (ระบุ)
1. สาระสำคัญของรายวิชา - แสดงความคิดรวบยอดของเนื้อหาหรือแก่นของเรื่องที่ต้องการให้นักศึกษาเรียนรู้ได้อย่างถูกต้องครบถ้วน - สอดคล้องและสมพันธ์กับจุดประสงค์การเรียนรู้และเนื้อหา		
2. จุดประสงค์การเรียนรู้ - ครอบคลุมพุทธิกรรมการเรียนรู้หลายด้าน - ระดับพุทธิกรรมที่กำหนดเหมาะสมกับเวลา เมื่อหานักเรียน		
3. เนื้อหารายวิชา - ถูกต้อง และทันสมัย ตามหลักวิชาการ - ครบถ้วน เพียงพอต่อการเป็นพื้นฐานในการสร้างความรู้ใหม่ พุทธิกรรม หรือทักษะที่ต้องการ - ชัดเจน ไม่สับสน		
4. กิจกรรมการเรียนการสอน - สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ - สอดคล้องกับความต้องการ ความสามารถ และวัยของผู้เรียน - เหมาะสมด้านเวลา สถานที่ วัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อมของห้องเรียน สถานที่ - นำเสนใจ จูงใจ กระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และเข้าร่วมกิจกรรม - เสริมสร้างทักษะ ความรู้ และพุทธิกรรมที่กำหนดได้อ่าย่างครบถ้วน มีประสิทธิภาพ เหมาะกับสภาพแวดล้อมการจัดการเรียนการสอน - ช่วยจุดประกายความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ - เป็นกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้		
5. สื่อที่ใช้ - เหมาะสมกับวัย ตรงกับความสนใจของนักศึกษา - สอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน - เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของห้องเรียน		